

Profesia v OFS: Dar i úloha (1. prednáška)

P. Felice Cangelosi, Generálny Definítor OFMCap.

I. PROFESIA – DAR DUCHA

Sestry a bratia, povolání k františkánskému životu vo svetskom ráde skladajú svoju profesiu počas osobitného slávenia, ktoré je vlastné OFS. Tento aspekt nie je vôbec zanedbateľný, pretože takéto slávenie vytvára základný moment profesanta a súčasne predstavuje dialogickú prípravu na odpoveď voči Bohu. Dôsledky, ktoré vyplývajú zo záväzku, aký na seba berie Svetský františkán sľubom, vyplývajú z úlohy a rozhodnutia, ktoré Boh zaujal ešte predtým voči človeku. Slávenie profesie nám to dokazuje, pretože ide o Boží akt, Božiu spásanosnú udalosť: je to moment, v ktorom spása zasahuje veriaceho a dáva mu silu zložiť františkánsky evanjeliový sľub života a spôsobuje v ňom osobitné účinky milosti, ktoré ho predurčujú k špecifickým úlohám uprostred Božieho ľudu. Len človek, ktorý bol posvätený počas liturgickej činnosti, kedy zakúsil nesmiernosť a silu Božej lásky, môže ponúknuť takúto odpoveď lásky. Na druhej strane sa počas tohto slávenia rozmyšľa o postoji Cirkvi k profesii vo Františkánskom svetskom ráde. Liturgia je vlastne vždy *confessio fidei*, pretože Cirkev počas nej, teda počas rituálu, ohlasuje autentickým spôsobom vlastnú vieru v tajomstvo spásy, ktoré sa konkrétne uskutočňuje vo veriacich a pre veriacich.

1. Milosť profesie

Ten, kto skladá profesiu v OFS hovorí: “pretože mi Pán dal tú milosť, obnovujem svoj krstný sľub a zasväcujem sa službe jeho kráľovstvu” (*Formula profesie*). Zasvätenie sa sľube pre kráľovstvo nastáva preto, lebo Pán dáva milosť zasvätiť sa kvôli Božiemu kráľovstvu. Profesia je milosť a dar Ducha. Nielen *Duch Svätý je zdrojom povolania* svetských františkánov (Konšt. 11), pretože *Duch ich vedie* k dokonalosti lásky vo vlastnom svetskom živote (Regula 2); aj profesia nastáva pod vedením toho istého Ducha. Preto “Úvodné poznámky” k Rituálu (porov. b. 7) potvrdzujú, že “Rituál OFS (...) musí otvorene poukázať na *dar Ducha a na rozhodnutie pre evanjeliový život, ktorý je podstatou Františkánskeho svetského rádu*”.

Najprv sa poukazuje na dar Ducha a potom až na rozhodnutie pre evanjeliový život, pretože ten nie je možný bez predchádzajúcej a inšpirujúcej milosti Ducha. Z toho istého dôvodu kandidáti prehlasujú svoje rozhodnutie pre evanjeliový život až po tom, čo bol nad nimi vzývaný Duch Svätý:

«*Pane, obráť svoju tvár k týmto Tvojim sluhom a vlej do ich sŕdc Ducha svojej lásky, aby s Tvojou pomocou mohli plniť svoje rozhodnutie pre evanjeliový život*” (Rituál II,30).

2. Profesia: úkon Cirkvi

Profesia nastáva ako Boží zásah. No pretože Boh vždy koná prostredníctvom Krista, ktorého presväté vtelenie predstavuje styčný bod medzi Bohom a človekom, aj Kristus dnes žije a koná prostredníctvom Cirkvi a z toho vyplýva, že profesia je súčasne Kristovým úkonom i úkonom Cirkvi, teda celého Kristovho tela: Hlavy, ale aj údov. Veľmi dôležité slová nám adresujú Konštitúcie (42,1), keď definujú profesiu ako *slávnostný úkon* (činnosť) Cirkvi a Rituál (v Úvodných poznámkach, b. 13) prehlasuje, že *má cirkevnú i verejnú povahu*: profesia nie je len úkonom, ale aj dianím, či lepšie povedané, spásanosnou *udalosťou, kairós*.

3. Profesia a bratstvo

Keď tvrdíme, že profesia je čo do svojej prirodzenosti cirkevnou skutočnosťou, úkonom Krista i Cirkvi, musíme sa pýtať, kto je tým subjektom, čo konkrétne uskutočňuje tento úkon, respektive: ako a na kom sa zviditeľňuje či manifestuje tento úkon Krista a Cirkvi?

Pod Cirkvou chápe Rituál konkrétne liturgické zhromaždenie, ktoré pozostáva z Božieho ľudu a miestnej bratskej komunity Františkánskeho svetského rádu. *Miestne bratstvo prvotne zviditeľňuje prítomnosť i činnosť Cirkvi v profesii*. Teda “*profesia*, od chvíle, keď sa čo do prirodzenosti stáva verejným cirkevným aktom, *sa musí sláviť za prítomnosti bratstva*” (Rituál, Úvodné poznámky, b. 13).

Najpodstatnejší dôvod tejto dispozície sa nachádza v samotnom Miestnom bratstve: práve *ono je viditeľným znakom Cirkvi* ako spoločenstva viery a lásky (porov. Regula 22; Rituál II, 29 d).

Miestne bratstvo je (a musí byť) pravým cirkevným večeradlom. Na základe tohto vnútorného dôvodu "Svetskí františkáni *slávia* v bratstve i v duchovnej jednote s celým Božím ľudom *tajomstvo spásy*, ktoré nám bolo zjavené a komunikované v Kristovi – robia to modlitbami a vzdávaním vďaka či obnovou vlastného záväzku nového života" (*Rituál*, Úvodné poznámky, b. 3). Z toho dôvodu sa profesia skladá pred zhromaždeným bratstvom – a práve bratstvo prijíma žiadosť kandidátov – lebo profesia predstavuje dar, ktorý Otec dáva svojmu bratstvu, keď mu povoláva nových členov. Preto sa bratstvo, vďačné za tento dar, spája v modlitbe s profesantmi, aby Duch Svätý dokončil dielo, ktoré započal. Rituál ďalej rozvádza vzťahy s bratstvom, ktoré vyplývajú z profesie či sľubu evanjeliového života. Profesia znamená "začlenenie do Františkánskeho svetského rádu". Predstavuje teda živé pripojenie k rodine, k Františkánskej rodine so všetkými dôsledkami, ktoré vyplývajú z príslušnosti k duchovnej rodine. Profesia zároveň určuje vzájomné postoje, myslenie, vzťahy, povinnosti, práva a pod. "Úvodné poznámky" (b. 14) k Rituálu hovoria, keď opisujú povahu profesie v OFS, že prináša so sebou "dôveru kandidáta, spočívajúcu v pomoc Regule OFS a bratstva. Kandidát cíti podporu i pomoc Reguly, ktorú schválila Cirkev a zakusuje radosť, že sa môže zúčastňovať na ceste evanjeliového života spolu s mnohými bratmi, od ktorých môže niečo prijať, ale ktorým môže aj niečo darovať. Začlenením do miestneho bratstva – bunky Cirkvi – zapája svoje úsilie do obnovy celej Cirkvi".

V týchto výrokoch Rituálu rozoznávame:

- **liturgický základ jednak bratstva**, ktoré predstavuje určitú vzájomnosť (reciprocitu), presne tak, ako ho zamýšľal František;
- **liturgický základ príslušnosti k Františkánskemu svetskému rádu**. Z tohto dôvodu sa v slovách profesie zvoláva: "Nech mi je stále na pomoci milosť Ducha Svätého, príhovor preblahoslavenej Panny a sv. Františka a *bratské spoločenstvo*, aby som dosiahol dokonalosť kresťanskej lásky" (Rituál II.31). Tú istú skutočnosť vysloví minister bratstva prijímajúci profesiu: "Bohu vďaka. Ja ako minister *Ta prijímam do tohto bratstva* Františkánskeho svetského rádu. *Tvoje začlenenie* do neho je pre všetkých bratov zdrojom radosti a nádeje" (Rituál II, 32).

Z týchto citovaných výrokov vyplýva *dvojaká bratská moc* pri profesii vo Františkánskom svetskom ráde.

1. Profesia prináša a spôsobuje *dôveru či odovzdanosť kandidáta bratstvu*. Ňou sa vytvára zmluva s bratmi, ktorej nikdy nie je dovolené chýbať. Posvätnosť profesie, v ktorej sa uzatvára doživotný záväzok voči Bohu (porov. *Regula 2, Konšt. 42,1*) obsahuje podstatné momenty, ktoré treba chápať a žiť práve vo svetle tohto "právneho aktu" s Bohom.
2. Profesia vo svojom liturgickom základe *začleňuje* do miestneho bratstva a prostredníctvom neho aj do Františkánskeho svetského rádu. Takto prichádzame k názoru, ako skutočnosť vyplývajúca zo slávania profesie nemá anagrafickú povahu ("nezapisuje nás do OFS"), hoci je nevyhnutné zaznamenať akt profesie. Aj keď má svoju právnu relevanciu, pojem i skutočnosť začlenenia prekračuje tieto odtienky a poukazuje na pripojenie k živému telu, na zjednotenie s pôvodným organizmom, v ktorom sa má konštituovať jediná skutočnosť. Toto začlenenie prináša pretvorenie viacerých aspektov skutočnosti do jednej – prostredníctvom ich absorbovania a asimilácie. Nedokážeme si ju predstaviť v dodatočných pojmoch (jedna skutočnosť + ďalšia), pretože určuje extenzívny vzťah jedného (kandidáta) v inom (bratstve), alebo naopak – a tak vytvára začiatok najväčšej živej a najkomplexnejšej podstaty. Z tohoto dôvodu sa minister na záver iniciačného rítu obracia k novým členom bratstva a povie im: „posilňujte naše bratstvo počtom i tým, že v ňom budete prítomní a účastní“ (Rituál I, 16). Teda vzťahy, ktoré vznikajú na základe profesie a vďaka nej sú duchovnej a cirkevnej povahy, kvôli čomu je miestne bratstvo, do ktorého sa kandidát začleňuje "prvou bunkou celého rádu a viditeľným znakom Cirkvi, tohto spoločenstva lásky" (Regula 22; cfr. GK 47,1).

4. Ministériá pri slávení profesie

Úkon Cirkvi – sláviaceho bratstva sa konkretizuje v monohrakých ministériách vykonávaných osobami, ktoré v rámci liturgického zhromaždenia sú poslaní uskutočňovať osobitné funkcie.

4.1. Kandidáti

Úkon Krista a Cirkvi sa špecifikuje v osobe *kandidátov* vykonávajúcich akt profesie sľubom evanjeliového života. Sú pokrstenými *veriacimi*. Dôsledkom toho je profesia kňazským úkonom, osobitným úkonom toho, kto silou krstu vstúpil do Cirkvi, kňazského tela a pripodobnil sa Kristovi, kňazovi, kráľovi a prorokovi. Kandidáti sú (alebo mali by byť) *pobirmovaní*. Profesia je takto kňazským úkonom – úkonom toho, kto v *birmovke* nanovo prijal dar Ducha a získal možnosť sláviť eucharistiu a sviatosti a posunúť vlastný život do kňazskej a kultovnej pozície a tak zložiť kňazský úkon profesie.

Rituál presne predvída, že kandidáti na profesiu vo Františkánskom svetskom ráde už prijali sviatosť birmovania, preto sa vyjadruje slovami, ktoré poukazujú nielen na časovú následnosť troch udalostí (krst, birmovka, profesia), ale hlavne na vzťah vnútornej prepojenosti medzi spásonosnými udalosťami, pre ktoré nielen krst, ale aj birmovka vytvára – ako sme si už spomenuli – základný a nevyhnutný predpoklad k uskutočňovaniu profesie: «Krstom ste sa stali členmi Božieho ľudu a v *birmovke* ste boli *posilnení darom Ducha*, aby ste ohlasovali Krista svojim životom i slovom. Profesiou sa chcete ešte hlbšie zviazať s Cirkvou...» (*Rituál* II, 29 e).

4.2 Minister bratstva

Činnosť Cirkvi sa konkrétne zviditeľňuje ešte aj v prítomnosti ministra bratstva. Toto výslovne zdôrazňuje Konštitúcie i Rituál:

«Profesiu prijíma minister miestneho bratstva alebo delegát v *mene Cirkvi a OFS*» (GK 42,3).

«Cirkev prijíma sľub a profesiu prostredníctvom kňaza a ministra, ktorý symbolizuje bratstvo... » (*Rituál*, č. 9).

Cirkev koná prostredníctvom kňaza a ministra, ktorý symbolizuje bratstvo a Cirkev. Rituál o to jasnejšie definuje úlohu ministra bratstva a presbytera predsedajúceho slávnostnému zhromaždeniu, keď tvrdí:

«Profesiu evanjeliového života prijíma minister v *mene Cirkvi i bratstva*. Obradu predsedá kňaz ako svedok pred Cirkvou a rádo» (b. 16).

Počas slávania profesie vykonáva minister bratstva ozajstného liturgického vysluhovateľa a funkciu “znaku”: práve on zviditeľňuje a manifestuje prítomnosť a činnosť Cirkvi, kým samotná Cirkev a bratstvo prijímajú profesiu prostredníctvom neho.

4.3 Kňaz

Aj kňaz predsedajúci slávnosti je uvádzaný ako “svedok pred Cirkvou a rádom” (*Rituál*, Úvodné poznámky, č. 17). Aby sme pochopili povahu takéhoto svedectva musíme prekonať právne kategórie, pretože úkon i udalosť profesie má sviatosťnú povahu. Svedectvo kňazom nie je tým pádom právnym, ale skôr sviatosťným a posvätným svedectvom.

Úlohou kňaza pri slávení profesie je bezpochyby úloha *záruky*. Tvárou v tvár rozhodujúcim udalostiam, ktoré zjednocujú a zaujímajú existenciu kresťanov, Cirkev vždy zaujíma postoj úzkosti. Počas liturgických, sviatosťných úkonov sa zviditeľňuje *Ecclesia mater*, právom ustarostená o niektorých svojich synov. Z tejto skutočnosti vyplývajú, vychádzajú rôzne otázky na rodičov pred krstom, na birmovancov, na kandidátov kňazstva, na snúbencov pred manželským sľubom, voči profesantov pred zložením rehoľných sľubov či *propositum castitatis* (rozhodnotia žiť v čistote). Z nej vyvierajú aj otázky pre tých, čo zamýšľajú zložiť profesiu vo Františkánskom svetskom ráde.

Klást' takéto otázky a právo na odpoveď prislúcha kňazovi, pretože je jej prostredník. Cirkev chce byť uistená o pochopení významu profesie u tých *veriacich*, čo chcú tvoriť súčasť Františkánskeho svetského rádu a o ich reálnych úmysloch. Nielen to. Práve preto, že cirkevný úkon je taký, profesia vo Františkánskom svetskom ráde musí byť potvrdená Cirkvou. Takéto potvrdenie predstavuje aj prítomnosť kňaza, ktorý po tom, čo kandidáti prečítajú formulu profesie, povie: “A ja v mene Cirkvi potvrdzujem vaše sľuby” (*Rituál* II, 33).

Kňaz pri slávení profesie teda naplňa úlohu *svedka* potvrdzujúceho a predstavujúceho prítomnosť i činnosť Cirkvi; *garanta*, ktorý uisťuje Cirkev o vhodnosti kandidátov a *odobrovateľa* potvrdzujúceho profesiu v mene Cirkvi.

5. Dar Ducha pri slávení profesie

Úlohou kňaza nie je len to. Jeho poslanie zachádza ďalej – dotýka sa predovšetkým funkcie

posväcovania, ktorá je vlastná každej liturgickej činnosti. Aj slávenie profesie vo Františkánskom svetskom ráde má za cieľ posvätenie tých, čo sú volaní nasledovať Krista podľa príkladu sv. Františka z Assisi a zostávajú pritom vo svojom svetskom stave. Posvätenie je vždy Otcovým dielom, sprostredkuje ho však Kristus i Cirkev a pritom sa uskutočňuje v Duchu Svätom. Kristovo sprostredkovanie a prostredníctvom Cirkvi sa potom ukazuje hlavne v činnosti kňaza, pretože len on koná *in persona Christi* (v Kristovom zastúpení). Vo svetle týchto tvrdení rituál o profesii tvrdí:

«Cirkev prostredníctvom kňaza a ministra predstavujúceho bratstvo, *prijíma* sľub i profesiu. Navyše svojou verejnou modlitbou im Cirkev vyprosuje pomoc a Božie milosti; na nich spočíva jeho požehnanie a pripája ich sľuby či profesiu k eucharistickej obete » (Úvodné poznámky, č. 9).

Momenty, ktoré vyplývajú z obsahu Rituálu, sú naozaj podstatné pre pochopenie nielen pre funkciu Cirkvi pri slávení profesie, ale aj k prehĺbeniu povahy tejto prirodzenosti a pre súvis s Eucharistiou. Text nám teda opakovane ukazuje nevyhnutnosť, aby bola profesia schválená zo strany Cirkvi, no zároveň predstavuje epikletický postoj. Cirkev je prítomná pri slávení profesie v zásade kvôli modlitbe a príhovoru. Vyjadrenie esenciálneho epikletického rozmeru slávnosti profesie má ukazovať účinnosť samotného liturgického slávania. V nej sa synergeticky a súčasne zladuje *ecclesia supplex* s Trojicou konajúcou v spásonosnom “*dnes*” prostredníctvom “ekonomického” dynamizmu inkarnačno-paschálnej či parakletickej *missio*. Prostredníctvom neho slávenie profesie predstavuje úkon Otca, ktorý prostredníctvom Krista aktualizuje spásu v Duchu Svätom. Počas liturgickej činnosti pri slávení profesie sa uskutočňuje dynamika “invokácie”, špecifická pre konštitúciu Cirkvi, ktorá práve preto, že je “zvolaná” (myslí sa význam slova ekklesia – pozn. prekl.) v jednote Otca, Syna a Ducha Svätého (sv. Cyprián, *De dominica oratione*) “pretrváva v epikléze”. Takáto dynamika sa zobrazuje počas slávania tajomstiev a dotýka sa celku liturgického diania i vyjadrenia jednotlivých prvkov: obradu, slova, euchológie (omšové modlitby – pozn. prekl.).

V tomto svetle sa ukazuje zmysel nielen osobitných funkcií, ktoré sú pri slávení potrebné, zmysel Božej milosti spočívajúcej na tých, čo skladajú profesiu, ale *predovšetkým sa nám ukazuje hodnota cirkevného požehnania profesantov i profesie*. Na rozdiel od iných obradov skladania profesie po profesii vo Františkánskom svetskom ráde v skutočnosti nenasleduje nejaké požehnanie – teda po vyslovení sľubu evanjeliového života. Určitý náznak v “Úvodných poznámkach” vidíme a má svoje opodstatnenie. Momentálny obrad navyše pred aktom profesie umiestňuje formulu modlitby, ktorá má hodnotu zostupujúceho požehnania, zvolávajúceho “spásonosnú výmenu” a “posvätenie”, hoci nepoužíva vyslovene sloveso *požehnať* ani podstatné slovo *požehnanie*. Ním Cirkev výslovne vyzýva dar Ducha Svätého: «vleť do ich srdc svoju lásky, aby (Tvoji služobníci) s Tvojou milosťou mohli zachovávať rozhodnutie pre evanjeliový život» (*Rituál* II,30). To sa stane v súlade s tým, čo prehlási minister bratstva po vyslovení kandidátov, že chcú pristúpiť k zloženiu profesie: «Bratstvo prijíma vašu žiadosť a pripája sa k vašej modlitbe, *aby Duch Svätý dokončil dielo, ktoré započal.* (*Rituale* II, 27). Počas liturgického slávania profesie vo Františkánskom svetskom ráde sa vyzýva Duch Svätý tak, ako sa vyzýva pri slávení eucharistie a pri iných sviatostiach, pri skladaní rehoľnej profesie, pri zasväcovaní panien a pod.. Slávenie profesie sa tak pripodobňuje epikléze, hlavne na základe cirkevného vyzývania, ktoré prosí o dar milosti a *vyliatie* Ducha na tých, čo sú povolani nasledovať Kristove šľapaje františkánskym evanjeliovým životom.

Počas každej liturgickej činnosti – teda aj počas slávania profesie - sa vyzýva Duch, čím sa aj sprítomní, koná a premieňa. Preto slávenie profesie sa pripodobňuje Turícam, účinnému zjaveniu Ducha, ktorá posväcuje a premieňa tých, čo skladajú profesiu evanjeliového života vo Františkánskom svetskom ráde.

Hodnota požehnania zostupujúceho na profesantov spolu s darom Ducha, ešte zviditeľňuje úlohu presbytera pri slávení profesie. Jemu predovšetkým prislúcha úloha posväcovať. Úloha kňaza je prepojená s Božím aktom požehnania. Je teda vysluhovateľom požehnania, tým, kto ho získava a prenáša na profesantov.

V osobnosti kňaza sa spája skutočnosť Hlavy a jej údov, ktoré jej pripodobnené na základe účasti na jedinom, duchovnom kňazstve. Toto kňazstvo umožňuje vždy len Kristus, prvotný zdroj kňazstva. Avšak tým, kto sviatostne zviditeľňuje Krista-Hlavu je zasa kňaz – ten udeľuje telu Cirkvi schopnosť aktívne prejať svoje vlastné kňazské bytie. Ak je profesia úkonom konkrétnej cirkevnej komunity, ktorá pozotáva hlavne z miestneho bratstva sláviaceho tajomstvo spásy, potom musíme v prítomnom kňazovi vidieť aktívny faktor krstno-brmovného kňazstva

tejto sláviacej komunity – on jej udeľuje možnosť vyjadriť vlastnú kňazskú službu. Privilegovanými adresátmi tohto predsedajúceho kňazstva sú kandidáti na zloženie profesie. Akt profesie je – ako sme si už povedali - vyjadrením istej osobitnej liturgickej služby, kňazským aktom toho, kto bol pokrstený a birmovaný a tento kňazský akt je ustanovený prítomnosťou a aktiváciou kňaza.

6. Profesia a Eucharistia

Prostredníctvom kňaza *Cirkev pripája sľub či profesiu k eucharistickej obete*. Tomuto aspektu rituál rezervuje osobitný postoj, keď predpisuje, že "obrad sľubu evanjeliového života či profesie" sa musí "sláviť počas svätej omše" a neumožňuje iný variant slávenia.

Slávenie profesie v rámci Eucharistie vyjadruje vnútorný *obetno-darovný rozmer* profesie evanjeliového života vo Františkánskom svetskom ráde. V akte profesie pred bratstvom i Cirkvou sa manifestuje skutočnosť kňaza a obete – tá je špecifická pre kandidátov, ktorí sa zložením profesie evanjeliového života dávajú vnútorne do dispozície Bohu a tým kladú svoje telo (osobu) na Kristov obeťný oltár ako obeť svätú a Bohu zaľúbenú.

V tejto skutočnosti sa zviditeľňuje vnútorný vzťah medzi profesiou a eucharistiou, v ktorom sa súčasne a sviatostne sprítomňuje jednak obeta, ktorú vytvára Kristus-Kňaz zo seba pre Otca, jednak obeta, ktorou sa kandidáti na profesiu Otcovi darujú. Slávenie profesie nachádza svoju hodnotu aj pre život vychádzajúci (che diparte) z tejto obradnej činnosti, pretože tá je základom kresťanského života, vnútorne poznačeného liturgickou charakteristikou a nasmerovaného k neustálej oslave Boha. Profesia teda nie je chvíľkovým aktom, ktorý by bol izolovaný od života. Je to skôr *záväzok života a záväzok pre život*. Akt profesie, ktorý je sám osebe vymedzený v čase, určuje novú existenčnú situáciu, uvádza do "stavu" profesanta a predstavuje samo osebe permanentný stav, ktorý treba prežívať vo svetle aktu profesie vyplývajúceho zo slávenia a tento stav je **vnútorne spojený s Eucharistiou**. Z tohto spojenia vyplýva, že vzťah profesia-eucharistia prežívame počas celého života a ten dosahuje svoju plnú autenticnosť vtedy, ak je udávaný eucharistiou (*ab Eucharistia ad Eucharistiam*). Z tohto dôvodu na úvod slávenia sľubu evanjeliového života či profesie vyzve niektorý sekulárny spolubrat alebo samotný celebrant prítomných týmito alebo inými slovami:

«Dnes máme pri vzdávaní vďaky (eucharistii) skrze Krista Otcovi novú motiváciu ku ďakovaniu... *Povolanie k nasledovaniu Krista*, ktorý ponúkol seba samého Otcovi ako živú hostiu pre život sveta, sme neustále aj my pozvaní – a to osobitným spôsobom práve dnes – *pripájať svoju obeť ku Kristovej obete*" (Rituál II, 24).

Na eucharistii sa musí sviatostne zviditeľňovať neustály dar, ktorý sa vyjadruje už v momente profesie; z eucharistie musí zasa pritekať účinok Kristovej obety, ktorá potvrdzuje a spečatňuje záväzok evanjeliového života a ten si neustále opakuje, aby františkánsky svetský život získal ritmus neustáleho vývinu vo svetle tej istej iniciačnej udalosti profesie.

7. Krst a profesia

Profesia evanjeliového života ako úkon Cirkvi vo Františkánskom svetskom ráde vzbudzuje cirkevné dôsledky tejto profesie. Jasne to dokazuje aj Regula v jednom zo svojich článkoch s najhutnejším teologickým obsahom:

« Keď boli krstom pochovaní a vzkriesení s Kristom, stali sa živými údmi Cirkvi; sľubmi sa zjednotili s Cirkvou ešte dôvernejšie. Preto majú kráčať životom ako svedkovia a nástroje jej poslania medzi všetkými ľuďmi a ohlasovať Krista svojím životom a svojimi slovami.» (Regula 6).

Prvotným momentom, ktorý vyplýva z podstaty tohto textu Reguly, je vzťah krst-profesia. Z neho vyplývajú ostatné vzťahy svetských františkánov s Cirkvou. Vzťah krst-profesia nám pripomínajú tak Konštitúcie ako aj Rituál.

Konštitúcie v b. 42,1, tvrdia:

« Sľub je slávnostný cirkevný akt, ktorým kandidát, súc pamätlivý volania, ktorého sa mu dostalo od Krista, obnovuje svoje krstné sľuby a verejne potvrdzuje svoj vlastný záväzok žiť vo svete podľa evanjelia spôsobom podľa príkladu sv. Františka a podľa Reguly Františkánskeho svetského rádu.».

V Rituáli, ktorý sa viackrát navracia ku vzťahu krst-profesia čítame:

- «Mnohí muži a ženy (...) i mnohí diecézni kňazi sú povolaní (...) a sľubujú, že budú

nasledovať Ježiša Krista a žiť evanjelium v bratstve v oddanosti Františkánskeho svetského rádu. *Týmto spôsobom sa v nich prejavuje nedocenený dar krstu a o to plnšie a plodnejšie sa aktualizuje*» (Úvodné poznámky 1);

- «Základnou vlastnosťou sľubu evanjeliového života je: *obnova zasvätenia a krstných či birmovných sľubov* » (Úvodné poznámky 14 a);
- «My – bratia zhromaždení na tomto mieste – žiadame vstúpiť do tohto bratstva Františkánskeho svetského rádu, aby sme *žili o to intenzívnejšie a snaživejšie milosť a krstné zasvätenie* a nasledovali Ježiša Krista podľa učenia a príkladu sv. Františka z Assisi » (*Rituál I*,12);
- « Chcete sa ako členovia Božieho ľudu na základe krstu a posilnení v birmovke novým darom Ducha, aby ste boli Kristovými svedkami životom i slovom, o to užšie spojiť s Cirkvou a spolupracovať na jej neustálej obnove a poslaní medzi ľuďmi?» (*Rituál II*,29 c);
- «Ja, M., pretože mi Pán dal túto milosť, *obnovujem svoje krstné sľuby* a zasväcujem sa službe jeho kráľovstvu » (*Rituál II*,31).

Ako sme už mohli zbadáť, legislatívne a liturgické texty Františkánskeho svetského rádu nám vstúpajú do mysle i do srdca fakt krstu. Ten predstavuje *milosť a nedocenený dar*, ktorý:

- spôsobuje *zasvätenie*;
- *sviatostne* pripodobňuje *ku Kristovmu paschálnemu tajomstvu – jeho smrti, pochovaniu a zmŕtvychvstaniu*;
- *z pokrstených vytvára živých členov Cirkvi – Božieho ľudu*.

Prilnutie k Františkánskeho svetského rádu a zloženie profesie v tomto ráde majú za cieľ «žiť o to intenzívnejšie a snaživejšie milosť a krstné zasvätenie» (*Rituál I*,12). Rituál konkrétne poukazuje týmto naliehaním na morálny rozmer, ktorý síce má a udržuje si svoju hodnotu, no tento rozmer nie je spôsobilý vyjadriť vnútorný vzťah pretrvávajúci medzi krstom a profesiou vo Františkánskom svetskom ráde. Záväzok a starosť o uskutočňovanie krstu, ktoré sa žiada od všetkých kresťanov a zvlášť od svetských františkánov po profesii, predstavujú dôsledok liturgického slávenia a spásynosnej udalosti, ktorá má vplyv na samotný krst.

Môžeme azda povedať, že ak platí, že krst je "jeden" a profesia nepredstavuje "nový" krst, potom platí, že aj profesia spôsobuje určité vplyvy na nadprirodzený organizmus kresťana, ktorý povstal v krste. Rituál kladie do svetla osobitný vplyv profesie na krst a používa slová ako *obnoviť, ukázať, aktualizovať*.

7.1 Pripomienka krstu

Ak sa tvrdí, že profesia je čo do svojej povahy «*obnovou* zasvätenia a krstných sľubov» a pri akte jej zloženia kandidát prehlasuje, že chce *obnoviť svoje krstné sľuby*. Je to akoby sa chcelo povedať, že prostredníctvom profesie si chcú *pripomenúť* krstné zasvätenie a sľuby. Z tohto dôvodu sa profesia vo Františkánskom svetskom ráde absolútne trefne nazýva «pripomienka krstu».

Termín «pripomienka» sa však nechápe vo všeobecnom zmysle, v akom si niečo «pripomíname», teda pristupujeme k našej vlastnej minulosti, lež v istom pohybe, ktorým minulosť zasahuje našu prítomnosť. Týmto sa to "minulé" mocou Ducha Svätého sprítomňuje a aktivizuje. Tu nachádzame biblický zmysel «pripomienky». V tomto zmysle teda musíme chápať profesiu ako *živú pripomienku krstu*. «Pripomínať si» v tomto zmysle znamená návrat ku krstu, ale zároveň dovoliť, aby sviatosť, ktorá spôsobila nový život obnovila náš súčasný život. «Pripomínať si» znamená nanovo objaviť zmysel krstu, znovu ho prijať, «klásť si k srdcu» (preto taliansky-latinský výraz *ricordare* – cor - srdce), teda do centra svojich životných záujmov, skutočnosti a zmyslu krstu.

7.2 Obnova krstu

Profesia teda znamená osobitný spôsob *obnovy (reviviscenza)* sviatosti krstu a jeho nové zaktuálnenie. Rituál vskutku hovorí (Úvodné poznámky, b. 1) o «nedocenenom dare krstu», ktorý «*sa na nich prejavuje a ešte plnšie a plodnejšie sa aktualizuje*». Jazyk, ktorý Rituál používa, sa veľmi podobá jazyku II. Vatikánskeho koncilu a postkoncilových dokumentov, keď hovoria o rehoľnej profesii: táto profesia je «osobitným zasvätením, ktoré korení hlboko v krstnom zasvätení a nachádza v profesii svoj najdokonalejší výraz» (PC 5 a).

Výraz krstu a *prejav krstu* sú podobnými spojeniami, s ktorými sa spája myšlienka *zjavenia*.

Vyplýva z nich, že tak rehoľnú profesiu, ako aj profesiu svetských františkánov musíme považovať nielen za epifániu krstu, ale aj za *plnú a plodnú aktualizáciu* krstu, za jeho *najdokonalejší výraz*. Koncil, keď hovorí v konštitúcii *Lumen gentium* o rehoľníkoch potvrdzuje, že veriaci «už krstom síce odumrel hriechu a zasvätil sa Bohu; *aby však mohol v hojnejšej miere požívať ovocie krstnej milosti*, chce sa zachovávaním evanjeliových rád v Cirkvi oslobodiť od prekážok, ktoré by ho mohli odviesť od horlivosti v láske a dokonalosti v uctievaní Boha a vrúcnejšie sa zasuť službe Božej. » (44 a).

Takto pochopíme, ako profesia prináša *nové ovocie* krstu, *zosilnenie* či *obohatenie* krstu. Pri slávení profesie *obohacuje* osobitné františkánsko-svetské povolanie – spečatené posilnením Ducha (z lat. *robur* – *roborare* - *posilnenie*) – krstný organizmus a dodáva mu plnosť na svedectvo Kristovi a budovanie tela Cirkvi. Prostredníctvom profesie sa teda prejavujú a aktualizujú implicitné možnosti krstu, pretože profesia stavia stavia na krste a rozvíja ho, vytvára nového človeka a spôsobuje nové vyliatie Ducha.

8. Vzťah s Cirkvou

Základný vzťah kresťana a Cirkvi sa ustanovuje v krste, pretože ním sa začleňujú do Božieho ľudu – Kristovho tela synovia zrodení z vody a Ducha. Profesiou sa rodí nový vzťah s Cirkvou – lepšie povedané – základný krstný vzťah, obnovený a zdokonalený v birmovke a ten sa “zosilňuje” či “ztužuje”. Regula františkánskeho svetského rádu nám preto hovorí:

«Keď boli krstom pochovaní a vzkriesení s Kristom, stali sa živými údmi Cirkvi; sľubmi sa zjednotili s Cirkvou ešte dôvernejšie. Preto majú kráčať životom ako svedkovia a nástroje jej poslania medzi všetkými ľuďmi a ohlasovať Krista svojím životom a svojimi slovami» (Regula 6).

Určité echo tejto myšlienky nájdeme aj v Rituáli:

« *Krstom ste sa stali členmi Božieho ľudu a v birmovke ste boli posilnení darom Ducha, aby ste ohlasovali Krista svojím životom i slovom. Profesiou sa chcete ešte hlbšie zviazať s Cirkvou...?* » (II, 29).

Z textov, ktoré sme si tu uviedli, môžeme pochopiť, že profesia vytvára nový vzťah s Cirkvou; chce sa vlastne povedať, že profesia vo Františkánskom svetskom ráde rozvíja a zintenzívňuje vzťah krst-birmovka s Cirkvou. No z energickosti jazyka v týchto textoch sa dokazuje aj hĺbka vzťahu medzi svetským františkánom (profesant) a Cirkvou. Hoci nejde o vzťah, ktorý by bol odlišný od vzťahu krst-birmovka, predsa len je to najsilnejšie a najužšie spojenie (*fortius et arctius*). Profesia teda nie je nečinná (inertná) vo vzťahu ku krstu; ako sme už povedali – stavia na ňom a spôsobuje tak cirkevné ovocie, o povahe ktorého však nehovorí ani Regula, ani Konštitúcie či Rituál Františkánskeho svetského rádu.

9. Svedkovia a nástroje cirkevného poslania

Piuttosto i documenti si preoccupano di mettere in relazione il vincolo più forte con la Chiesa, scaturito dalla Professione, con la missione ecclesiale dei francescani secolari. Infatti:

- «Keď boli krstom pochovaní a vzkriesení s Kristom, stali sa živými údmi Cirkvi; sľubmi sa zjednotili s Cirkvou ešte dôvernejšie. Preto majú kráčať životom ako svedkovia a nástroje jej poslania medzi všetkými ľuďmi a ohlasovať Krista svojím životom a svojimi slovami».

- « Keďže sú pozvaní ako František obnoviť Cirkev, nech sa horlivo usilujú, povzbudení jeho príkladom, žiť v plnom spoločenstve s pápežom, biskupmi a kňazmi a viesť otvorený a úprimný dialóg o apoštolskej účinnosti a tvorivosti» (Regula 6)

To čo vystihuje Regula, ešte širšie rozvádza a špecifikujú konštitúcie, Rituál. Z dokumentov vyplývajú základné črty poslania svetských františkánov, vnútorne zamerané *k rekonštrukcii Cirkvi*. Časté používanie slov *budovať- vybudovať* v textoch má veľký význam, pretože vyvoláva dojem poslania, ktoré Ukrižovaný zveril Františkovi v San Damiano a je charakteristickým znakom františkánstva a jeho osobitného cirkevného rázu. František a jeho synovia prijali od Pána dar začleniť sa do živého tkaniva Božieho ľudu, aby sa týčil vo svete a prebýval v ňom ako «univerzálna sviatosť spásy».

Poslanie svetských františkánov sa nedá definovať tým, čo robia, ale len podstatou života «Vernosť vlastnej charizme, františkánskej i svetskej, a svedectvo úprinného a otvoreného bratstva je ich hlavnou službou Cirkvi, ktorá je spoločenstvom lásky. *Nech ich v ňom možno rozpoznať už pre samo ich bytie, z ktorého pramení ich poslanie*» (GK 100,3).

Záujmom Reguly, Konštitúcie a Rituálu je preto poukázať na skutočnosť autentického *cirkevného života* prispôsobeného najsilnejšiemu a najužšiemu putu, aké svetskí františkáni uzavreli prostredníctvom profesie s Cirkvou. Ide predovšetkým o *zväzok spoločenstva*; a toto je základný prvok Cirkvi, potvrdený na konkrétnej existenčnej úrovni deň čo deň. Povinnosť *svedectva*, ku ktorej nás zaväzuje najprv krst a potom aj profesia, vyplýva z vnútornej podstaty Cirkvi, ktorá je spoločenstvom viery a lásky.

To, ako Regula i Konštitúcie naliehajú na svedectvo, má neustále vstúpiť bratom a sestrám Františkánskeho svetského rádu vedomie, že ich existenciu v Cirkvi môže zdôvodniť len autenticnosť života. Od kajúcich bratov a sestier sa žiada, aby neustále, vo všetkých okolnostiach života maximálne dokazovali svoju vernosť Bohu, aby vydávali svetu svedectvo o nádeji, akú majú, aby svedčili neustále o svojej vernosti zmluve potvrdennej Cirkvou a bratstvom v okamihu zloženia svojej profesie.

Všetky charakteristiky tejto povinnosti: *byť svedkom poslania Cirkvi a ohlasovať Krista životom i slovami* a vyjadriť «svoj preferovaný apoštolát» «osobným svedectvom života», službou «*budovania Božieho kráľovstva v pozemských skutočnostiach*», ktoré sú vyjadrené v Regule, Konštitúciách a v Rituáli, prijímané a praktizované v plnom vedomí bohatstva na základe kresťanského svedectva, ktoré predstavuje tú najzákladnejšiu povinnosť Ježišových učeníkov.

II. ZÁVÄZOK PROFESIE

10. Zasvätenie

Formula profesie vo Františkánskom svetskom ráde znie:

M.. pretože mi Pán dal tú milosť, obnovujem svoje krstné sľuby a *zasväčujem sa službe jeho kráľovstvu*» (*Rituál* II,31)

Ešte predtým «Úvodné poznámky» k Rituálu tvrdia:

«Povahou sľubu evanjeliového života je táto skutočnosť: obnova krstného zasvätenia a krstných a birmovných sľubov. To znamená: *zasvätenie sa Bohu*, v jeho ľude, so všetkými dôsledkami, ktoré z neho vyplývajú, s ohľadom na život zjednotenia s Bohom a prijatie jeho spásanosného plánu, *prostredníctvom zasvätenia, ktoré sa uskutočňuje vo svete* » (14a).

V súvislosti s textami, ktoré sme si citovali vyššie, musíme spomenúť mnohoznačnosť pojmu *zasvätenie*. Chceme sa totiž zmieniť o tom, že spomedzi viacerých možných významov tohto slova vyberá Rituál Františkánskeho svetského rádu len jeden. Tým chcel konkrétne poukázať na záväzok *oddannosti seba samého Bohu*. Rituál používa sloveso *zasvätiť* a pripisuje mu pritom význam slova *devovere*, to znamená: venovať, oddať, rezervovať Bohu a len službe jemu nejakú vec či osobu. Samo sebou platí, že v osobitnom kontexte Rituálu sa jedná o osoby, ktoré sa musia napokon, v plnej slobode a teda pri plnom poznaní, ponúknuť a darovať Pánovi. Z tohto hľadiska je profesia úkonom, ktorým sa osoba vkladá do rúk (*mancipare = manus capere*) Božích a nechá sa ním viesť, *Sotto questo profilo la Professione è l'atto con cui una persona si mette nelle mani (mancipare = manus capere)* S tým, že od istého momentu profesie už viac nepatrí sebe, ale chápe sa ako vzatá, vyprázdnená (expropriata) k úplnej a bezpodmienečnej dispozícii Bohu. V sile tejto profesie sa osoba stáva Božím vlastníctvom, preto je «svätá».

V skutočnosti však sloveso *consecrare* a substantívum *consecratio* poukazujú vlastným spôsobom na akt, ktorým sa Boh ujíma osoby (tá sa mu totálne darúva na základe daru milosti, ktorou ju Boh priťahuje), otláča do nej svoju pečať a utvára ako svoje výlučné vlastníctvo.

Hodnota zasvätenia sama osebe spočíva v zostupnom rozmere: *človek sa posväčuje, získava posvätenie od Boha*, ktorý ho ťahá k sebe a vnútorne ho premieňa, aby mohol žiť požiadavky nebeského kráľovstva.

V Rituáli Františkánskeho svetského rádu nechýba tento aspekt (v prvej časti sme si to ukázali, keď sme hovorili o profesii ako o dare Ducha). Používa však sloveso *consecrare* a substantívum *consecratio* v zmysle slova *devovere* (venovať, rezervovať) a tým chce Rituál zdôrazniť, že profesia vo Františkánskom svetskom ráde implikuje *sebazasvätenie* (reflexívny tvar – zasvätiť sa) k určitej úlohe, k určitému plánu, ktorým sa nechá pohltiť.

Plán, ktorému sa možno totálne venovať (zasvätiť) profesiou vo Františkánskom svetskom ráde je evidentne Boží plán a dôsledky, ktoré vyplývajú z tohto zasvätenia sa dotýkajú zjednotenia s Bohom, prijatia jeho spásanosného plánu, služby kráľovstvu životom vo svete a pre svet.

Tieto predpoklady Rituálu sa prirodzene zaraďujú do plánu života načrtnutého Regulou a

Konštitúciami, ktoré skľubujú so záväzkom žiť po celý život podľa vzoru sv. Františka a pritom zostávajú svetským povoláním.

11. Profesia, Rozhodnutie Prísľub

Qui si innesta anche il valore dei termini *Professione* e *Proposito* e della espressione *Promessa di vita evangelica*, presenti nella Regola, nelle Costituzioni e nel Rituale dell'Ordine Franciscano Secolare per indicare l'impegno che i Francescani secolari assumono nella celebrazione della Professione.

11.1 Professione

V taliančine je termín Profesia substantívum, ktoré zodpovedá latinskému koreňu *professio*, ktoré samo pochádza zo slova *profiteor*, zloženého zo slov *pro* a *fateor*.

Vnútny význam slova *profiteor* znamená – povedať nahlas, verejne, prehlásiť, urobiť prehlásenie, ale znamená aj sľúbiť, zaumieniť si a zaviazat' sa niekomu.

Táto vlastnosť oficiálnosti a verejného charakteru je rovnako vlastná aj substantívu, pretože profesiou sa myslí verejné prehlásenie niečoho a hlavne určitej myšlienky, názoru, pocitu, vlastnej príslušnosti k náboženstvu, ideologickému smeru a podobne.

Profesia (v tomto zmysle vyznanie) viery je osobitným prehlásením, navyše s určitou záväznou formulou (v katolíckom náboženstve *Krédo* či *Apoštolský symbol* či *Nicejsko-konštantinopolský symbol*), s pričlenením k určitej náboženskej komunite a v širšom zmysle je to svedectvo vlastných politických, morálnych či umeleckých presvedčení a pod.

Druhý význam slova *profesia* poukazuje na určitú intelektuálnu či manuálnu činnosť, ktorá má kontinuálny charakter a cieľ niečo získať. V širšom zmysle profesia naznačuje určitú pracovnú činnosť s určitými záväzkami a činnosťami, kým v užšom zmysle poukazuje na určitú intelektuálnu činnosť, k vykonávaním ktorej sa žiada diplom alebo nejaká osobitná kvalifikácia. Špecifický uzus slova *profesia*, ktorá nás zaujíma zďiaľky, má pôvod v náboženskom živote. V tomto zmysle sa *profesiou* bežne myslí akt, ktorým pokrstený verejne a stabilne prijíma stav dokonalosti v súlade s evanjeliiovými radami, ktoré sa snaží zachovávať prehlásením troch sľubov čistoty, chudoby a poslušnosti (*profesia sľubov*) a stáva sa efektívnym členom rádu alebo náboženskej kongregácie. V rámci mníšskej literatúry sa termín *professio* používal aj pre rôzne «stavy života» a pre rôzne kategórie kresťanov, či už sú alebo nie sú osobitným spôsobom zasvätení. Termín *professio* sa teda používa aj pre «stav verejných kajúcnikov». Tomu nechýba zmysel s odkazom na rád kajúcnosti.

11.2 Rozhodnutie (*propositio*)

Doslova znamená «niečo, čo stojí pred nami». Latinské sloveso *pro-ponere*, z ktorého pochádza slovo *propositio* znamená «položiť predtým», «položiť pred niekoho».

Všeobecne sa slovom *proposito* chápe vôľa zameraná vykonať niečo, správať sa určitým spôsobom. V pôvodnom zmysle *proposito* sa rovná intencii, plánu, projektu. Stáva sa to aj pri rôznych latinských vydania Biblie, kde sa *propositum* prekladá aj ako plán (zámer, projekt) spásy.

V dobe prvého mníšstva sa pod *propositum* chápalo neustále rozhodnutie prijímať a zachovávať určitý spôsob života. Počas stredoveku sa užívali výrazy ako *regulare propositum* (riadne rozhodnutie vôle), *propositum sacrae religionis* (zámer svätého náboženstva), *propositum monachorum* (mníšsky status) a pod. Stredoveké *propositum* špecificky – či už osamote alebo v komunite – predstavuje ešte vôľu rozhodnúť sa pre stav rehoľného života a v tomto zmysle sa používa v mnohých príslušných dokumentov aj v kajúcom ráde.

Substantívum *propositum* ponúka aspekt, na ktorý sa kladie dôraz, teda rozhodnutie ľudskej vôle, pričom nevylučuje aspekt nezištného povolania zo strany Boha.

11.3 Prísľub

Latinské slovo *promittere* samo osebe znamená poslať dopredu, von. Nadobúda teda význam pohnúť, vyniesť von, nechať vyliať, vyroniť a nechať podrásť. V prenesenom zmysle by sa rovnal významu dať nádej; a z tohto významu potom vychádza bežný úzus slova prisľúbiť, zaviazat' sa a uistiť, garantovať, prisľúbiť sľubom, zložiť sľub a pod. Dnes slovo *prísľub* bežne poukazuje na slobodný, slovom vyjadrený záväzok, ale aj s určitou legálnou formou, prísľub pred inými ľuďmi, že niečo urobíme alebo darujeme.

Sväté písmo často hovorí o *prísľuboch*; biblické zjavenie sa však častejšie vzťahuje nie k prísľubom človeka, ale k *Božím prísľubom*, ktoré sa naplnili v Ježišovi Kristovi. Z hľadiska

biblickej perspektívy termín *prísľub* zdôrazňuje totálnu suverenitu, s akou sa Boh rozhodol pre svoj ľud, s akou ospravedlnil ľudí prostredníctvom viery v Ježiša Krista, s akou im daroval život, svojho Ducha atď. – v kontraste k tým veriacim, čo si myslia, že to všetko dosiahnu skutkami podľa zákona. Ježišovo poslanie bolo práve naplnením Božích prísľubov.

V dejinách rehoľného života sa termín prísľub častejšie používal k vyjadreniu záväzku niekoho, kto sa rozhodol zaviazať mníšskymi alebo rehoľnými záväzkami. Takto napr. v benediktínskej regule predstavuje pojem *promissio* a sloveso *promittere* definitívny mníšsky záväzok, ktoré dnes nazývame “profesiou” a “doživotnými sľubmi”.

Aj svätý František a Klára pripisujú takýto význam a hodnotu slovesu *promittere*. V spisoch svätého Františka nenájdeme termín profesia a ani substantívum *promissio*; František spája však slovo prisľúbiť s polušnosťou, s evanjeliom, Regulou, s chudobou v tom zmysle, že predmetom prísľubu je poslušnosť, chudoba, evanjelium i Regula. To isté nastáva aj u sv. Kláry, ale na rozdiel od Františka, Klára hovorí aj o profesii.

Dnešná perspektíva, v akom sa pripisuje hodnota a zmysel sľubom, je odlišná od tej vtedajšej. Dnes rozlišujeme medzi rehoľným sľubom a profesiou, hoci sa profesia dotýka zachovávanía evanjeliových rád. Sľub či prísľub má menší význam ako rehoľný sľub; prísľub chápeme skôr ako akt voči nejakému inštitútu skôr než voči Bohu, čím z neho nevyplýva nejaké zasvätenie. Zaväzoval by na základe čnosti *vernosti* a nie na základe čnosti *zbožnosti*.

Evidentne nie všetci súhlasia s touto interpretáciou, hoci sa všeobecne z hľadiska právnej hodnoty robia rozdiely medzi prísľubom a rehoľným sľubom. Avšak aký význam môžu mať prísľuby, ktoré nie sú určené Bohu, ale ľuďom, ak sa tie isté sľuby dotýkajú evanjeliových rád? Čistota, chudoba a poslušnosť nie sú sľubmi a záujmy pre človeka, sú vždy určené Bohu, skladáme ich *pre Boha* a preto sú vždy “náboženskými”. Zachovávanie týchto sľubov si vždy žiada vernosť – nielen voči ľuďom, ale voči Bohu; preto ide vždy o *náboženskú vernosť*.

Z tohto dôvodu II. vatikánsky koncil uprednostnil obmenu terminológie. *Lumen Gentium* hovorí o «sľuboch alebo o iných svojom povahou sľubom podobných záväzkoch» (LG 44), pričom pod týmto termínom «posvätný záväzok» chápe aj sľuby zložené v sekulárnych inštitútoch.

12. Hodnota profesie v OFS

Ešte raz si zopakujem, že prísľub, rozhodnutie a hlavne profesia sa vo všeobecnosti používajú pre označenie záväzku veriacich (*christifideles*), ktorí sa zaväzujú pred Bohom a Cirkvou sľubami poslušnosti, chudoby a čistoty, ktoré sa bežne skladajú v inštitúte zasväteného života, ktorý kanonicky schválila príslušná cirkevná autorita (CIC, kan. 573,1-2) a že význam z oblasti náboženského života je veľmi podobný významu tých istých termínov z legislatívnych a liturgických prameňov Františkánskeho svetského rádu.

V Regule, Konštitúciách a Rituáli Františkánskeho svetského rádu tieto termíny poukazujú na záväzok zachovávať evanjelium v šľapajach sv. Františka, uzavretý pred Bohom a Cirkvou, ktorý vyslovia veriaci laici (ženatí alebo slobodní) a členovia svetského kléru. Tak jedni ako aj druhí nie sú bežne viazaní sľubom poslušnosti, chudoby a čistoty, ani sa nimi nezaväzujú, ale chcú žiť v spoločných podmienkach a sekulárnom stave.

Jazyk, aký sa používa v Regule, konštitúciách a Rituáli či obsah, ktorý vyslovuje, nepredstavuje nejakú novú skutočnosť, pretože samotná legislatíva Františkánskeho svetského rádu a všetky jeho pramene, ktoré sa ho dotýkajú, vždy používali termíny *prísľub*, *rozhodnutie*, *profesia*. Memoriale Propositi (Pamätník predsavzatia) hovorí niekoľkokrát o *promissio*, *promittere*. V názve druhej kapitoly Supra Montem sa nachádza termín profesia, ale text tejto kapitoly sa navracia k terminológii *Memoriale Propositi*. V ňom však tak ako aj v *Supra Montem* sa termínom *promissio* chápe ozajstná profesia, ktorou sa po skúške, obliečke a roku skúšky uzatvára iniciácia do Rádu. Štyri prvky iniciačného obdobia, o ktorých sme sa zmienili, sú spomínané aj v Memoriale, aspoň na začiatku roku 1228 a nachádzame ich aj vo všetkých regulách františkánskych kajúcnikov 13. storočia, hoci s rôznymi obmenami spôsobenými odlišnými okolnosťami. Tento postup čo sa týka kandidátov pre život v bratstve nebol výnimočným znakom františkánskych kajúcnikov; skôr verne odzrkadľuje tak mentalitu daného obdobia ale aj cirkevnú legislatívu, ktorá platila pre všetkých “rehoľníkov”.

Keď skončí skúšobný rok, profesia vytvára definitívny a kanonický vstup do bratstva, preto sa z neho nedalo odísť, iba ak šlo o prestup do schváleného “rehoľného” rádu. Tento predpis sa nachádza v legislatíve všetkých súčasných rehoľných hnutí a poukazuje úctu voči Regule niektorého inštitútu, ale aj k samotnému životu, ktorý sa v ňom žije za podpory Reguly. Záväzky zo sľubu-profesie trvajú však po celý život, môžu dozrievať v intenzite.

To, čo sme si práve povedali – s vymedzením prvotnej legislatívy Tretieho františkánskeho rádu – nás vedie k tomu, aby sme vystihli podstatné momenty profesie zo strany kajúcich bratov a sestier. Profesia predstavuje teda: a) záväznú zmluvu pred Bohom; b) záväzok zachovávať formu života a Regulu; c) definitívne začlenenie do bratstva.

Rovnaké momenty sú konštitutívne aj pre rehoľnú profesiu a to nás vedie k úvahe, že *propositum vitae* či *promissio* svetských františkánov sa rovná rehoľnej profesii. Z toho vyplýva, že aj keď sa nejedná o rehoľný rád v úzkom zmysle slova, vlastnosť “rádu” bytostne prislúcha Františkánskemu svetskému bratstvu. Ak sa na jednej strane v tomto ráde nevyžaduje ani spoločný život ani sľuby, na druhej strane samotný “kajúci rád” má regulu schválenú Svätou stolicou, noviciát a nenávratnú profesiu: je to potom *rehoľný rád v širšom zmysle* alebo ináč povedané *svetský rád*. Z toho vyplýva, že pôvodní františkánski kajúcnici neboli “laikmi” či obyčajnými veriacimi; boli to “svetskí rehoľníci” a ako takí prislúchali k cirkevnému stavu. “Laik” vlastne je protikladom “klerika”, kým “svetský františkán” je protikladom “regulovaného”. “Svetský františkán” žije v *saeculum* (vo svete), či už je laikom, klerikom alebo rehoľníkom. Kým “Regulovaný” žije v kláštore alebo v komunite či niektorej komunite spojenej s Cirkvou. “Regulovaný” laik môže byť teda len *rehoľníkom* alebo aj *klerikom*.

Františkánsky svetský rád si počas stáročí nielen neudržal terminológiu pôvodnej legislatívy (*promissio*, *promittere*), ale postupne začal uprednostňovať používanie termínu *profesia* pre záväzok evanjeliového života podľa schválenej Reguly.

Na základe toho môžeme vydedukovať, že počiatkové silné presvedčenie, podľa ktorého bol sľub kajúcich bratov a sestier ozajstnou profesiou, neustále prebýval vo vedomí Františkánskeho svetského rádu. Toto jasné uvedomenie sa nielen nezakalí, ale s ešte väčšou silou a jasom prejaví na Regule Pavla VI. a konštitúciách, ktoré boli následne schválené Kongregáciou pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, ale aj na Rituáli – rovnako potvrdenom Kongregáciou pre sviatosti a Božský kult.

Na základe toho môžeme zhrnúť – ako sa zdá – že význam pojmu profesia nemožno chápať jednoznačne – a tým pádom ho spájať výlučne (či prevažne) s rehoľnou profesiou. Minimálne sa pojem profesie chápe analogicky, považujúc pritom ľubovoľne rehoľnú profesiu za *analogatum princeps* a ostatné profesie (spolu s profesiou svetských františkánov) ako *analogata secunda*. Z dejín významu slov *profesia*, *sľub-prísľub*, *rozhodnutie*, či už dejín laických hnutí – ako napr. svetského františkánstva -sa stáva evidentným jedna skutočnosť: že *specificum* profesie nie je nikdy utvorené *sic et simpliciter* sľubom poslušnosti chudoby a čistoty. Termín profesia predstavuje širšiu kategóriu, ktorá sa musí špecifikovať pri konkrétnom prípade. Neexistuje niečo také ako profesia ako taká, ale existuje len profesia v niektorej rehoľnej inštitúcii, ktorá môže byť „rehoľná“ v prísnom zmysle (Inštitúty zasväteného života) alebo svetská/sekulárna a/alebo laická. Profesia vo Františkánskom svetskom ráde nadobúda dôstojnosť *slávnostného a rehoľného záväzku*, ktorý sa uzatvára s Bohom a Cirkvou a ktorý nemožno považovať za menej významný ako sú záväzky, aké skladajú „rehoľníci“ – ak si uvedomíme, že obidve profesie sa obsahovo od seba líšia. Toto však korenie, nachádza zdroj svojej inšpirácie len v mnohotvárnej činnosti Božej milosti a rozličnosti chariziem.

Na druhej strane, keď Cirkev schvaľuje na základe svojej apoštolskej autority základnú legislatívu, ktorú v priebehu stáročí Františkánsky tretí rád získal, stále uznáva a potvrdzuje vedomie samotného rádu ohľadom hodnoty profesie vo Františkánskom svetskom bratstve. Františkánsky svetský rád je “laickým a pravým rádom, *Ordo veri nominis*”, ktorý vytvára “školu celostnej kresťanskej dokonalosti”, podobne ako ostatné rehoľného inštitúty. V tomto “ozajstnom ráde” sa skladá “ozajstná profesia”. Tá sa síce líši čo do obsahu (rehoľné sľuby) od profesie, ktorú skladajú rehoľné inštitúty v striktnom slova zmysle, no hodnotou sa jej úplne vyrovná.

13. Sľub evanjeliového života

Význam termínov, ktoré sme doteraz preberali, kladie do nového svetla osobný aspekt: *profesia* je akcia, ktorá zahŕňa osobu v jej totalite i plnosť jej schopností. Priamo sa ním poukazuje na nevyhnutnosť ľudskej vôle, pretože profesia či príslub, rozhodnutie obsahujú voľbu, silné rozhodnutie a záväzok. Prvou definíciou profesie by mohlo byť toto: profesia je *osobný záväzok*. Na takéto záväzok neustále poukazujú texty z Reguly, konštitúcií i Rituálu Františkánskeho svetského rádu.

Už od začiatku Regula hovorí, že Františkánsky svetský rád «sa javí ako organická jednota

všetkých katolíckych bratstiev roztrúsených po celom svete, otvorených pre všetky vrstvy veriacich, v ktorých bratia a sestry, pod vedením Ducha dosahujú dokonalosť lásky v sekulárnom stave, sa profesiou *zaväzujú žiť evanjelium* na spôsob sv. Františka a vďaka tejto Regule, potvrdenej Cirkvou". Regula a následne aj konštitúcie častejšie spomínajú ten istý pojem, keď tvrdia, že záväzok prijatý a potvrdený v akte profesie je existenciálnym, čiže konkrétnym *záväzkom života*. Dotýka sa celého ľudského bytia i konania: neviaže sa na konkrétny okamih, pretože ide o *život zameraný na evanjelium*. Profesiou tak evanjelium vnútorne stvára život svetského františkána a zaväzuje ho zachovávať evanjelium: profesia predstavuje "vôľu žiť evanjelium" (Rituál 14b).

14. V šľapajach sv. Františka

Druhý moment, ktorý vyznačuje profesiu vo Františkánskom svetskom ráde je daný neodmysliteľným odkazom na sv. Františka. Sľubujú žiť evanjelium na spôsob sv. Františka, nasledujúc jeho šľapaje, podľa jeho príkladu a poučenia, ktoré sú dnes obsiahnuté v Regule Františkánskeho svetského rádu.

Nie náhodou sa snaží zdôrziť, že svetskí františkáni chcú žiť evanjelium *na spôsob sv. Františka* a na základe Reguly, ktorú schválila Cirkev (*Regula 2; GK 1.3; 8,1*).

Profesia vo Františkánskom svetskom ráde má teda svoju vnútornú štruktúru. Stojíme pred istou inquadatura či osobitnou perspektívou, z ktorej vyplýva, že život svetských františkánov závisí od evanjelia na základe inšpirácie a skúsenosti Františka z Assisi, ktorý ho už od začiatku svojho obrátenia za normu svojho života a svojho konania.

Treba však upresniť, že Františkovým zámerom bol návrat k *Ježišovmu evanjeliu*. Každé františkánske povolanie je teda *evanjeliovo-františkánske povolanie*. Nie žeby Františkova skúsenosť túžila zatieniť evanjelium, ale preto, že Františkovo sprostredkovanie evanjelia spočíva na zviditeľnení evanjelia. Pre františkánov to teda znamená nasledovanie Františka - tak ako on nepoznať inú Regulu ani iný život ako Ježišovo evanjelium, pretože na počiatku nášho povolania tkvelo Františkovo evanjeliové podanie.

Evanjeliové podanie sa rozpínalo aj na Regulu Františkánskeho svetského rádu, na "túto Regulu" (a nie inú), nakoľko bola "schválená Cirkvou". Svojím najvyšším schválením si Cirkev osvojuje Regulu Františkánskeho svetského rádu (Regula prislúcha Cirkvi; je to res Ecclesiae) a svojou autoritou ju ponúka svetským františkánom. Takýmto spôsobom predáva samotným svetským františkánom evanjelióvu zvesť spásy a navrhuje evanjeliové (slová), ktoré sú pre veriacich Duch a život.

Pre tých, čo skladajú profesiu vo Františkánskom svetskom ráde s cieľom "dosiahnuť dokonalosť lásky vo vlastnom svetskom stave" (*Regula 2*) František nie je dobrovoľný, ale paradigmatický a záväzný. Toto všetko evidentne závisí od spôsobu, ako chápeme a žijeme františkánske povolanie. Ozajstné povolanie zasahuje celú bytosť človeka, ktorá sa stáva podstatou tejto osobnej podstaty človeka a to nakoľko, že individuum sa nemôže samo myslieť a definovať ináč, len ako povolaný a v osobitnom prípade ako povolaný k evanjeliovo-františkánskemu povolaniu. Regula a konštitúcie nie sú len vonkajšími danosťami v živote svetského františkána, ale v závislosti od evanjelia tvoria práve oni život svetského františkána. Mali by sme však skôr hovoriť o "živote", nie o Regule a prijímať úplné poňatie sv. Františka, pre ktorého život znamená zachovávať evanjelium nášho Pána Ježiša Krista. Svojím spoločníkom a nasledovníkom (či už rehoľným či sekulárnym) nechcel prikázať nejaké normy konania, len im ukázať život vyvierajúci z evanjelia. Vo svojich spisoch František hovorí skôr o "živote", než o Regule ("Toto je *život evanjelia Ježiša Krista*, ktorú si brat František vyžiadal od pána pápeža Innocenta, aby mu ju udelil a potvrdil" *Nepotvr. Reg; FF 2*) a keď hovorí o Regule, často pridáva Regula a život (Regula, FF 75) Pre Františka je jedinou Regulou evanjelium, ktoré treba žiť a nasledovať celé a pritom doslovne. Z toho vyplýva obsah Reguly OFS: «Regula a život svetských františkánov je toto: zachovávať evanjelium nášho Pána Ježiša Krista nasledovaním príkladu sv. Františka, ktorý urobil Krista inšpirátorom a stredobodom svojho života s Bohom a s ľuďmi» (*Regula 4*).

Na záver si spomeňme, že Profesia vo Františkánskom svetskom ráde ako prísľub evanjeliového života v šľapajach sv. Františka chce predkladať pred oči radikálny, jasný a radostný spôsob, akým František počúva evanjelium a snaží sa ho zachovávať.

15. Evanjeliový život nasledovaním Krista

Úvodné poznámky v Rituáli pre Františkánsky svetský rád začínajú týmito slovami:

« Mnoho mužov a žien, slobodných i ženatých, množstvo členov diecézneho kléru Boh volá nasledovať evanjelióvu cestu dokonalosti podľa príkladu a spôsobu Františka z Assisi... a zložiť sľub, že budú nasledovať Ježiša Krista a žiť evanjelium v bratstve tým, že vstúpia do svetského františkánskeho rádu... » (Úvodné poznámky, č. 1).

Rituál spája *nasledovanie Krista* s evanjelióvym životom, pretože cieľom zachovávaní evanjelia je práve nasledovanie. Vlastne je charizmatické vnuknutie sv. Františka dôvodom, prečo *nasledovanie Krista* závisí od zachovávaní evanjelia. František poznáva Krista a zakúša ho prostredníctvom evanjelia, ako to robí aj Cirkev, keď pod vedením Ducha Svätého poznáva Krista a s vierou prijíma jeho slová i činy.

Teda aj evanjelium je *sprostredkované, dokonca* ide o sviatosťné sprostredkovanie, pretože nám ponúka Kristovu prítomnosť. František ešte niekoľko stáročí pred učením II. vatikánskeho koncilu cítil v evanjeliu prítomnosť Ježiša Krista. Žil so živým vedomím toho, že Pán priamo k nemu priamo hovorí – mimo hraníc času a priestoru – prostredníctvom biblického slova. V ňom František videl pokračovanie Vtelenia Slova, ktoré mu zjavuje Božiu vôľu i pravdu. Pre Františka však pravda evanjelia nie je niečím, čo sa dá poznať. Je to *živá osoba, ktorú treba nasledovať*, prežívať s touto osobou, s Kristom, celý život. Preto sa František nechcel pri zakladaní bratstva opierať o predchádzajúce reguly. Prijatím evanjelia prijíma samotnú osobu Krista, ktorý k nemu hovorí a pozýva ho k úplnému nasledovaniu. Zmysel nasledovania nadobúda takto pre Františka maximálnu konkrétnosť. Podľa Františka to znamená: nasledovanie *Kristovej chudoby*; nasledovanie *Kristovej pokory*; nasledovanie *Kristovho života*; nasledovanie *Kristových prikázaní*; nasledovanie *Kristovho učenia*; nasledovanie *Kristovej vôle*; nasledovanie *Kristovej dobroty*; nasledovanie *ducha Písma*; o nasledovanie Dobrého pastiera; *Kristových šľapají*. Tento posledný výraz má pre Františka osobitný význam. Našiel ho v Prvom liste sv. Petra, no František z neho vybral predovšetkým nevyhnutnosť *nasledovať Kristove šľapaje*, pretože „Kristus trpel za vás a zanechal vám príklad, aby ste nasledovali jeho šľapaje“. Význam nasledovania sa teda sústreďuje na udalosť pre výnimočnosť Ježišovho života: utrpenie a smrť Pánovho služobníka, ktoré podstúpil neprávom pre spásu sveta. Tak ako pre Petra, aj pre Františka *nasledovať Krista* neznamena preberať skutočnosti a gestá z Pánovho pozemského života, ale skôr postaviť celý svoj život na celku evanjelióvych požiadaviek, napodobňovať a uskutočňovať skutky Boha, ktorý sa ponížil až na smrť na kríži – pre spásu sveta.

16. Nasledovať kvôli pripodobneniu

František postúpil pri nasledovaní vzoru života Pána Ježiša, pri zrkadlení Kristovho obrazu do tej miery, že pred očami ostatných vyzeral ako ďalší „nový Adam“. Ľud ho vzýval ako „nového človeka, ktorý prišiel z iného sveta“ (1Cel 36; FF 383).

Prví Františkovi životopisci často používajú niektoré termíny, ktoré poukazujú na *podobu (formu)*, akú získal nasledovaním Krista a ktorú chcel vtlačiť do seba a vidieť u ostatných bratov. Vyskytujú sa u nich termíny ako *pretvoriť sa, pripodobniť sa, obnoviť sa, utvoriť sa* (transformare, conformare, reformare, formare) v zmysle stvárnenia a seba-vzdelávania. No najviac užívaným termínom je termín *pripodobnenie* (conformatio) sa Kristovi „vo všetkom“ (Kvietky XIII; FF 1841), hlavne v utrpení.

Františka viedla jedna prevládajúca myšlienka, jedna nepotlačiteľná túžba, neustály úmysel: *sebapremena nasmerovaná k pripodobneniu*. Nasledovanie z lásky nemá teda za cieľ nič iné než určité „pripodobnenie sa Kristovi“ (cristificazione to ústi v *premene milujúceho na obraz milovaného* (LM XIII, 2; FF 1224). František teda bol «naozaj úplne zamestnaný Kristom. Ježiša niesol v srdci, mal ho na perách, v ušiach, v očiach, v rukách, vo všetkých ostatných členoch... Toľkokrát, kým sedel pri stole, keď počul, predniesol alebo pomyslel na meno Ježiš, zabudol ihneď na telesný pokrm...» (1Cel 115; FF 522).

A tak sa František plne pripodobnil Kristovi. Plne si ho uvedomuje, aby tak jedného dňa mohol svojmu bratovi, ktorý ho povzbudzoval k čítaniu Písma povedať: «Čo sa mňa týka, už som si však zapamätal toľko z Písma, že mi to pri rozjímaní a uvažovaní úplne stačí. Viac nepotrebujem, lebo *poznám Krista chudobného a ukrižovaného* » (2Cel 105; FF 692).

Toto je skúsenostné poznanie Kristovho tajomstva, vnútorný podiel vyplývajúci z lásky, a ten nachádza svoj vrchol pri stupňovitej skúsenosti na Laverne, po ktorej sa „naozaj na Františkovi zjavil obraz kríža a utrpenia nepoškvrneného Baránka, ktorý zmyl hriechy sveta: zdalo sa, akoby bol práve sňatý z kríža, ako by ruky a nohy bol prerazené kľincami a pravý bok bol prebodnutý kopijou. » (1Cel 112; FF 516).

17. Kristus, kniha života

Vo svetle predchádzajúcich úvah chápeme slová Reguly Františkánskeho svetského rádu, keď tvrdí, že sv. František z Assisi urobil «Krista urobil inšpirátorom a centrom svojho života s Bohom a ľuďmi». Je to samo sebou povzbudenie pre tých, čo skladajú profesiu vo Františkánskom svetskom ráde, aby konali podobne.

Regula nám však ponúka nádherné kristologické prehlásenie, svojim jasom osvecujúce život tých, čo sa prostredníctvom profesie zaväzujú zachovávať sväté evanjelium nasledovaním Ježiša a zotrvať v živom spoločenstve s Kristom. Ten sa bez šomrania, dobrovoľne vydal do rúk smrti a po svojom utrpení vstúpil do Otcovej slávy. Infatti, «Kristus, láskyplný dar Otca, je cestou k Nemu, je pravdou, v akej nás Duch Svätý vyučuje a je životom, ktorý prišiel dať v plnosti » (73),

Toto podivuhodné tvrdenie zo začiatku Reguly musí vo svetských bratoch a sestrách vzbudiť plnú kontempláciu lásky – “láskyplného daru Otca” – musí stále nasmerovať náš pohľad k Ježišovi, musí neustále preverovať náš život prostredníctvom konfrontácie s Tým, ktorý je cestou, pravdou a životom.

Tak ako pre Františka, aj pre svetských františkánov sa nasledovanie Krista rodí z lásky k Nemu, z totálnej a radikálnej lásky, ktorá nás vedie k nasledovaniu milovanej osoby a k jednote pripodobňujúcej nás milovanému. Regula nám predkladá presne tento program, keď v 10. kapitole hovorí:

“Zjednotení s vykupiteľskou poslušnosťou Ježiša, ktorý vložil svoju vôľu do Otcových rúk, nech verne plnia svoje stavovské povinnosti v rozličných okolnostiach života. Nech nasledujú chudobného a ukrižovaného Krista ako jeho svedkovia i v ťažkostiach a prenasledovaniach”.

Na Regulu nadväzujú konštitúcie, ktoré preberajú túto kristologickú a paschálnu výzvu a dostávajú sa aj k bonaventúrskej téme Krista ako “knihy života”. Profesia vo Františkánskom svetskom ráde znamená nechať sa učiť v Kristovej škole, lebo ten “je knihou Múdrosti, napísanou v Otcovom vnútri tým, že Kristus je umením všemohúceho Boha. Táto kniha je navyše napísaná aj navonok, tý, že sa stal telom” (sv. Bonaventúra).

Naozaj platí:

“Kristus chudobný a ukrižovaný, víťaz nad smrťou a zmŕtvychvstálý, najväčší prejav lásky Boha k človeku, to je »kniha«, z ktorej sa bratia, podobne ako František, učia, prečo a ako žiť, milovať a trpieť. V ňom odhaľujú hodnotu protikladov spravodlivosti a zmysel ťažkostí a krížov života každého dňa. V ňom môžu prijímať vôľu Otca aj v najťažších okolnostiach a žiť životom vo františkánskom duchu pokoja, odmietať každé učenie, ktoré sa protiví dôstojnosti človeka” (GK. 10).

Na záver treba povedať, že pre svetských františkánov nasledovať Krista a pripodobniť sa mu znamená prisľúbiť zachovávanie evanjelia podľa spôsobu sv. Františka – žiť do hĺbky všetky požiadavky evanjelia, až do konca – teda po smrť a otvoriť sa prisľubom, ktoré nám ohlasuje toto evanjelium.

18. Profesia v OFS a evanjeliové rady

Už sme si hovorili o tom, ako sa pojmy *profesia*, *rozhodnutie*, *prisľub* vzťahujú k rehoľníkom, ktorí svojou profesiou verejne a trvalo prijímajú stav dokonalosti v súlade s evanjelióvymi radami a tie zaväzujú zachovávať tri sľuby che s'impegnano a seguire con l'osservanza dei tre voti di ca čistoty, chudoby a poslušnosti. Svetskí františkáni neskladajú sľuby, ale rozvíjajú vlastný projekt života svetských františkánov. Regula a konštitúcie im ponúkajú, akú cestu sebaodumierania (*via ascetica*) si majú zvoliť, aby žili podľa formy svätého evanjelia – cestu “evanjeliových rád” – teda byť poslušný, chudobný a disponibilný pre lásku.

Základná legislatíva Františkánskeho svetského rádu poukazuje na učenie II. Vatikánskeho koncilu o tom, ako majú všetci veriaci kráčať cestou svätosti:

«Svätosti Cirkvi sa napomáha aj rozmanitými radami, ktoré Pán odporúča v evanjeliu zachovávať svojim učeníkom» (LG 42c).

Koncil hovorí o mnohorakých radách a tie netreba nevyhnutne stotožňovať s tromi radami, ktoré rehoľníci sľubujú svojimi sľubami. Všetci Pánovi učenici sú vlastne pozvaní k dokonalkej láske; všetci musia prijímať prikázanie lásky. Evanjeliové rady nachádzajú svoj prirodzený kontext vo vnútri “prikázania”, v rámci bezhraničného priestoru lásky, z ktorej sa nevyhnutne

zrodili, aby získali charakter potreby a požiadavky. Evanjeliové rady majú vyjadriť určitý elán – najintenzívnejší dynamizmus lásky v zmysle konkrétnej a existenčnej voľby, ktorá presahuje hranice prikázaní: “nenaplnil by príkaz lásky ten, kto by nechcel milovať Boha viac ako ho miluje” (Svätý Tomáš).

Nesmieme však zabudnúť na fakt, že dialóg medzi Regulou a konštitúciami Františkánskeho svetského rádu o evanjeliových radách je skĺbený klasickou trojicou poslušnosti, chudoby a čistoty srdca (porov. *Regula* 10-12; *GK* 10; 12,2; 15), pretože podľa logiky všeobecného povolania k svätosti praktizovanie týchto troch evanjeliových rád je umožnená všetkým Pánovým učeníkom: každý podľa osobitosti jeho vlastného stavu, je pozvaný ku *Kristovmu nasledovaniu*, aby nadobudol jeho myšlienky a nasledoval jeho šľapaje.

Regula a konštitúcie nerozmýšľajú abstraktne o poslušnosti, chudobe a čistote srdca, ale pozorným a láskyplným pohľadom obráteným ku Kristovi.

Aj svetskí františkáni - ako ich Otec a zakladateľ, sú pozvaní vtlačiť do svojho srdca Krista a vnútorne sa mu pripodobniť.

Legislatíva Františkánskeho svetského rádu je hlboko zladená s Františkovou skúsenosťou a závisí od nej, pretože povolanie svetských františkánov závisí od Františkovo povolania.

Z toho teda vyplýva, prečo sa tieto tri rady zakladajú na evanjeliom blahoslavenstva o chudobe a prečo nastal návrat k terminológii charakteristickej pre Chudáčika (Poverello). Táto život znamená *sebavyprázdenie* (expropriatio), život v chudobe. Chudoba nás vedie k slobode a sloboda nám dáva schopnosť neustále širšej a hlbšej lásky. Práve na základe tejto *úplnej disponibilnosti* spočíva požiadavka *žiť evanjeliové rady* aj vo svetskom kresťanskom živote.

Disponibilita v zmysle vnútorného postoja obsahuje ducha i najhlbší obsah panenstva, chudoby a poslušnosti. Predpokladá a znamená lásku ku Kristovi, väčšiu než k sebe samému, väčšiu než všetky veci a osoby, lásku vždy, za každých okolností a bez nejakých výnimiek: v nej niet miesta pre líšenie či zľavovanie. Pri tejto úplnej disponibilnosti neexistujú rôzne stupienky, pretože viera v Krista, čiže disponibilnosť voči všetkému, znamená niečo absolútne vážne.

19. Pôvodná kajúca identita

Evanjeliová zvesť sa otvára výzvou k obráteniu: “Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajate sa a verte evanjeliu” (Mk 1,15). Kajúci rozmer tvorí jadro evanjelia, je nevyhnutný k evanjeliómu životu. Z tohto dôvodu sa svetskí františkáni svojím sľubom evanjeliómu života zaväzujú žiť kajúci život na základe svojej pôvodnej charizmy. Ako sme si už povedali, sľubujú žiť evanjelium v *šľapajach* sv. Františka a prostredníctvom *tejto Reguly*, ktorú schválila Cirkev (*Regula* 2; *GK* 1,3; 8,1).

No «táto regula, ktorá nahradzuje reguly schválené predošlými pápežmi (Gregorom IX., Mikulášom IV. a Levom XIII.), prispôsobuje Františkánsky svetský rád potrebám a očakávaniam svätej Cirkvi a zmeneným podmienkam súčasnej doby. Jej výklad prislúcha Svätej stolici.

Generálne konštitúcie a partikulárne stanovy ju uvedú do života» (*Regula* 3). Tento text vyjadruje zväzok aktuálnej Reguly s predchádzajúcou legislatívou OFS: Regula sa situuje do plodného riečišťa monotvárných dejín Františkánskeho svetského rádu a hlavne sa spája s pôvodným vnuknutím tohto hnutia, vyjadreného v “nových zákonoch kajúcnosti” (*LM* 6; *FF* 1073), ktoré poskytol František. Veľmi pravdepodobné je, že tieto “nové zákony” sa vo všetkom alebo aspoň čiastočne zhodujú s Františkovým *Listom všetkým verným kresťanom*. Práve vďaka týmto “novým zákonom” sa aj penitenti pozdvihli zo stavu “ani priemernej dokonalosti” (Julián zo Špajeru, *Život sv. Františka*). Z tohto dôvodu bol namiesto prológu do novej Reguly pod názvom “Povzbudenie sv. Františka bratom a sestrám kajúcnikom” vložená *prvá verzia* (*recensio prior*) práve tento *List všetkým verným kresťanom*, ktorý môžeme odôvodnene považovať za inšpiračný a konštitutívny zdroj celej tradície a spirituality OFS. V oboch verziách (v *prior* ale aj *posterior*) tento Listu František žiada od laikov, aby ho nasledovali s vytrvalosťou a ako bežnú súčasť života, radikálnym spôsobom života. Usiluje sa dosiahnuť u týchto veriacich obnovu *života podľa formy svätého evanjelia*. Zriedkakedy sa františkánska forma života spájajúca menších bratov, “chudobné ženy” a “kajúcich bratov a sestry” predstavuje tak jasným, širokým a hlbokým spôsobom - ako to vidíme v tomto *Liste*. Dielom Pánovho Ducha sa radikálne menia čisto prirodzené hodnoty ľudského života, ktorý je potom pozemským životom v spoločnosti takpovediac kresťanského celku, napriek slovám na hore a napriek evanjeliu. František žiada bez výnimky od tých, čo ho nasledujú, radikálny život podľa evanjelia, život proti prirodzenosti. S prekvapivou nenútenosťou kladie namiesto “ducha tela”, teda na miesto ľudského ja – egoistického, autoritárneho ja, ktoré sa chce presadiť – “Pánovho ducha”, to

znamená myslieť, chcieť, žiť a konať čisto podľa evanjelia. Tou formou života je "metánoia", čiže Františkovo "agere poenitentiam" (konať pokánie)! Toto je prameň pokáania vo františkánskom zmysle. Svetskí františkáni sú teda:

"Svojím povolaním spojení ako bratia a sestry kajúcnici a sú pobádaní dynamickou silou evanjelia. Preto musia prispôbiť svoje myšlienky a skutky myšlienkam a skutkom Kristovým radikálnou vnútornou zmenou, ktorú samo evanjelium nazýva »obrátением«. Ľudská krehkosť vyžaduje, aby sa toto obrátenie dialo každodenne.

Na tejto ceste obnovy je sviatosť zmierenia výsadným znakom Otcovho milosrdenstva a prameňom milosti" (*Regula* 7).

20. Sekulárnosť

Perspektíva evanjeliových rád ako ju podáva Regula a konštitúcie, vo svetle Rituálu nemôže viesť k záveru, že terciáci sú rehoľníkmi vo svete. Svetskí františkáni sa teda nezaväzujú sľubami kvôli praktizovaniu evanjeliových rád.

Je nevyhnutné, aby sme si všimli, že program evanjeliovej radikálnosti je určený pre všetkých kresťanov, kým rehoľníci sú povolaní, aby ho trvalo a viditeľne stvárnili, prostredníctvom existenčnej odlišnosti a zriknutia niektorých ľudských hodnôt, aby sa mohli sústrediť na hodnoty rodiace samotný kresťanský život. Tieto hodnoty sú v podstate tým, k čomu sa musí Cirkve neustále vraciať, aby pochopila samu seba a zachovala vieru v seba ako tajomstvo.

Nenahradiateľná úloha rehoľníkov v Cirkvi sa kladie na úrovni ich existencie ako "znaku", kým rehoľné sľuby vyznačuje podstatná funkcia služby kresťanskému životu, ktorú práve treba považovať za "stav evanjeliovej rady".

Aby sme sa vyhli prípadný dvojzmyslom, Rituál Františkánskeho svetského rádu hovorí vyslovene o «zasvätení, ktoré sa prežíva vo svete» a o «vôli žiť vo svete a pre svet» (*Úvodné poznámky* 14a,d). Na druhej strane sa Regula už od začiatku zaoberá upresnením úlohy, ktorou chcú bratia a sestry Františkánskeho svetského rádu, pod vedením Ducha, dosiahnuť dokonalosť lásky: *osobitným svetským stavom* (Regula 2).

Svetský stav či *svetskosť* a *svet* sú takto dvoma usmernenými podstatami pre pochopenie osobitnej identity členov Františkánskeho svetského rádu a ich osobitného poslania, ktoré vyviera z profesie. *Svetskosť* vystihuje existenčný a sociologický stav: je to bytie vo svete na spôsob ľudských bytostí, v spoločenstve mužov a žien. Z tohto aspektu je sekulárnosť rozmerom, ktorý prislúcha ľudskej existencii, vo vzťahu k iným. Sekulárnosť sídli v celej spleti geografických, historických, kultúrnych a sociálnych vzťahov, v ktorej sa narodili a žijú.

Sekulárnosť je pôvodnou skutočnosťou, ktorá nezávisí na slobodnej vôli jednotlivca: *sekulárnymi sa rodíme, nie stávame*.

Jestvuje však aj teologický rozmer sekulárnosti. V tomto zmysle je vedomým prijatím vlastného stavu, aby sa z neho stal "znak" a špecifické "miesto", kvalitatívny rozmer vlastného povolania s prijatím tohto eschatologického "už a ešte nie" Krista a Cirkvi. Z tohto aspektu sekulárnosť vyplýva z prijatia Božieho zásahu do ľudských dejín a z jeho "vtelenia" a vystihuje sa uznaním sveta (saeculum), v ktorom pôsobí Duch, aby všetky veci obnovil (re-capitulatio) v Kristovi. Na tejto úrovni sekulárnosť už nie je len pôvodnou danosťou, ale poukazuje na slobodnú voľbu toho, kto chce vo viere vložiť vlastný život do služby Božiemu kráľovstvu. Takto vlastný existenčný a sociologický status nadobúda teologickú hĺbku, stáva sa osobitnou cestou k realizácii a svedectvu o spásе. V tomto zmysle môžeme právom hovoriť aj o "sekulárnom stave, ktorý je zasvätený Bohu", pretože je to práve tento stav, ktorý mu venujeme, vkladáme do jeho rúk ako nástroj, ktorým si môže poslužiť a vyjadriť spásu sveta.

Aj samotný svet nadobúda svoju teologickú hodnotu. Vo svetle *Gaudium et Spes* je svet «celou ľudskou rodinou so všetkými skutočnosťami uprostred ktorých žije; svet, javisko ľudských dejín, poznačený úsilím človeka, jeho porážkami a víťazstvami. Svet, o ktorom kresťania veria, že ho utvorila a udržuje láska Stvoriteľa; svet, čo síce upadol do otroctva hriechu, ale ktorý ukrižovaný a vzkriesený Kristus, zlomiac moc zlého ducha, oslobodil, aby pretvoril podľa úmyslov Božích a dosiahol svoje završenie» (GS 2).

Bytie a konanie laikov a svetských františkánov sa kladie do vnútra tohto kontextu "sveta". Žijú vo svete, smerujú k dokonalej láske a usilujú o posvätenie sveta svojou prácou v jeho vnútri. Svetskí františkáni, spolu s veriacimi laikmi, sú pozvaní žiť vlastný život v bežných situáciách sveta, v rámci osobitnej "svetskej" úlohy sa zúčastňujú na evanjelizačnom poslaní Cirkvi. Keď vychádzame z týchto predpokladov, ktoré nachádzajú svoj základ v tajomstve Vtelenia a vnútornom "svetskom" charaktere celého Božieho ľudu, dokážeme pochopiť aj špecifické poslanie laikov a svetských františkánov. «Pre laikov je vlastný a charakteristický svetský ráz

(...)Vlastným povolaním laikov je hľadať kráľovstvo Božie tým, že sa zapodieávajú časnými záležitosťami a usporadujú ich podľa Boha. Žijú vo svete, t.j. venujú sa všetkým svetským povinnostiam a prácam každého druhu vo zvyčajných podmienkach rodinného a spoločenského života, s ktorými ich existencia takrečeno zrástla. Ta ich volá Boh, aby vykonávaním svojho zamestnania v duchu evanjelia, sa znútra s ňou kvas pričiňovali o posvetenie sveta, a tak urobili Krista zjavným ostatným ľuďom, najmä svedectvom svojho života, jasom svojej viery, nádeje a lásky. Je teda ich osobitnou úlohou postaviť všetky časné veci, s ktorými sú úzko späté, do takého svetla a usporadovať ich takým spôsobom, aby sa vždy diali a zveľaďovali podľa Krista a boli na chválu Stvoriteľa a Vykupiteľa» (LG 31).

«Hľadať Božie kráľovstvo zapodievaním sa časnými záležitosťami a ich usporadúvaním podľa Boha»: toto je špecifickosť laického poslania. Sú zasvätení vo svete a pre svet. Veriaci laici majú úlohu *posväcovať svet* svojou plnou prítomnosťou v ňom. «Prislúchať Kristovi neznamená popierať svet. Cenou, ktorú kresťan platí za svoje nasledovanie Krista nie je negácia či pohrdanie svetom, lež osobitná zodpovednosť za svet, pripravenosť darovať sa a ponúknuť sa svetu » (J. B. Metz). Toto však predpokladá radostný postoj optimizmu a úprimného docenenia svetskej skutočnosti, ktoré ju odzodpudzujú z Vtelenia Slova. Vtelenie predstavuje Božie "áno" svetu: neodvolateľné, nezničiteľné "áno", ktoré neumožňuje návrat späť.

Kresťanova láska k svetu vyviera z túžby vstúpiť ešte hlbšie do Božej lásky k svetu a zúčastňovať sa tak priamo na uskutočňovaní tej lásky, ktorú Otec zjavil, keď poslal svojho jednorodeného Syna na svet. Tak sa svet stáva "miestom", na ktorom sa uskutočňuje *nasledovanie Krista*, na ktorom sa posväcujeme: nie napriek tomu, že sme vo svete, ale práve v ňom a prostredníctvom neho (*in saeculo et ex saeculo*).

Vtelenie, ktoré vlastne dosvedčuje Božiu lásku k svetu, je tajomstvom, ktoré nám umožňuje pochopiť spôsob, ako samotný svet musí byť nasmerovaný k Bohu a musí sa zmeniť zvnútra.

Vtelenie nastalo prostredníctvom skrytej *kénosis* (uponíženia), vyprázdnením Božieho Syna až do tej miery, že sa obetoval na kríži.

Ten, kto chce byť Kristovým učeníkom, musí zaprieť sám seba, vziať každý deň svoj kríž a nasledovať ho, aby bol napokon na svete ukrižovaný. Svet môžeme zmeniť len askézou vlastného nasledovania, pretože je to nový človek, ktorého vykúpil Kristus, a ktorý sa očistil neustálym pokáním, budujúci novú spoločnosť. Je to nový človek, ktorý darúva život pokroku a službe človeku, nie proti človeku.

Svetskí františkáni, príslubom evanjeliového života, životom svojho zasvätenia Bohu vo svete a pre svet a "vnášajúc do pozemskej skutočnosti autentického evanjeliového ducha" (*Rituál*, III.

46) svedčia o tom, že posvätenie sveta nastáva neustále prostredníctvom posväcovania človeka, pretože tento svet možno pretransformovať len duchom blahoslavenstiev. (porov.. LG 31).

Preklad: Rastislav Nemec

Úprava: S. Gáborová

Povaha Františkánskeho svetského rádu (prednáška č. 2)

Benedetto Lino, OFS Taliansko, vedúci Komisie pre formáciu, člen MeRa OFS

Čo chápeme pod pojmom „**prirodzenosť**“ ak hovoríme o OFS?

Slovník nám hovorí: **prirodzenosť**: *je konštitutívna podstata ľudí a vecí, ich danosti či charakteru.*

Prirodzenosť teda označuje pôvodnú konštitúciu, prvotnú povahu, ktorá vytvára určitú podstatu toho, čím niečo je a čo jednoznačne charakterizuje. Prirodzenosť človeka je odlišná od prirodzenosti zvierat, či prirodzenosť domu je odlišná od prirodzenosti stromu. Inak je to s pojmom identity. Prirodzenosť a identita sú odlišné pojmy.

Pozrime sa, čo nám o identite hovorí slovník: *je to vlastnosť osoby, miesta vecí, vďaka ktorej sú takými a nie inými (identita – idem = ten istý).*

V rámci ľudského druhu poznáme rôzne **identity**. Každý človek, hoci je svojou prirodzenosťou človekom, má svoju vlastnú identitu, ktorá ho odlišuje od miliónov iných ľudí.

Prirodzenosť a vlastná identita akéhokoľvek človeka či veci je napokon úzko spätá a determinovaná tým, z čoho pochádza. Prirodzenosť a identita sa preto nemôžu ľubovoľne zamieňať, len čo si to niekto zmyslí, alebo sa mu to zapáči. V našom osobitnom prípade OFS predstavuje niečo, čo vzniklo na základe Božieho vnuknutia Františkovi a čo Cirkev potvrdila prostredníctvom cirkevných zákonov.

Aká je teda prirodzenosť OFS?

Najjednoduchšou odpoveďou by bolo nájsť nejakú všeobecnú definíciu v Kódexe kanonického práva, ktorá by mohla lepšie na ňu sadnúť a *vtesnať* ju do tejto definície.

No takáto metóda by nebola správna, pretože istú vec definujeme na základe toho, čím je a nie na základe toho, čo si zdefinujeme a potom aplikujeme na predmet definície.

Prirodzenosť každého organizmu hľadáme hlavne

- skúmaním samotného organizmu do hĺbky
- študovaním jeho esenciálnych vlastností.

Na základe toho sa potom uvidí, ktoré vlastnosti a v akej miere – a či vôbec – sa môžu zovšeobecniť do určitého vopred dohodnutého právneho kontextu.

Nie náhodou som použil slovo „vopred dohodnutého“. Nezabúdajme, že OFS žije ako nepretržitá línia kontinuity kajúcnikov z Assisi (ktorých praotcom bol sám František) a ktorý preto existuje skoro 800 rokov! Je teda ťažké, aby sme vmiesovali tak mnohotvárnú, komplexnú a uctievaniahodnú skutočnosť do jednoduchej všeobecnej definície z kódexu, ktorá prišla 768 rokov potom!

Prirodzenosť OFS môžeme presnejšie definovať na základe troch prvkov:

1. Na základe jeho **vzniku** a **úmyslu** zakladateľa, sv. Františka, jeho **vnuknutia**, aké dostal od Boha, ktorý ho chcel založiť.
2. Na základe jeho historického vývoja.
3. Na základe výslovnej vôle Cirkvi
 - prostredníctvom **legislatívy**, ktorú ustanovila¹ a
 - prostredníctvom **magistéria** Cirkvi, vyjadrenom Najvyššími pastiermi v priebehu dejín

Ak chceme preskúmať **prvý** a **druhý** bod, nemôžeme odhliadnuť od komplexného kontextu *nádherného diela* (Kvietky, kap. X; FF 1838), ktoré Boh vnukol Františkovi a ktoré po Františkovi nachádza svoj nástroj nielen v jednom ráde, ale v celej *Františkánskej rodine*, ktorá sa prejavila v troch vetvách: v Prvom, Druhom a Treťom ráde, teda v trojici *Františkánskych rádov*.

Čo však znamená táto Františkánska trojica?

¹ Regula určuje prirodzenosť, cieľ i ducha OFS. GK čl. 4.2.

Františkánska trojica je prvou (a jedinou) náboženskou skúsenosťou, vopred predurčenou k apoštolskému životu, ktorá sa zrodila vo svojom kontexte a sústredila v sebe všetky stavy života.

František prijíma od Krista veľmi presné usmernenie: „**chod' a oprav môj dom...**“

Pápež mu ho potvrdí, čím zvýrazní projekt: **uskutočňovať pokánie na sebe samých a ohlasovať ho iným** (*facere et predicare poenitentiam*). František sa dá ihneď do práce a úplne sa odovzdá Duchu svätému.

Sv. František nechcel nikdy zámerne **založiť** tri rády. Pri ich *usmerňovaní* sa František nechal viesť jedine Pánovým duchom. Prijal to, čo mu vyrástlo pod rukami, postupne a bez toho, aby to vopred *naplánoval*.

Pri Františkovi sa teda zrodia tri rády a sám si rýchlo uvedomí, že tieto tri rády (každý svojím vlastným životným stavom) **sa vzťahujú k jeho apoštolskému poslaniu**, ktorým mala byť obnova Pánovho domu. V dôvere voči tomuto povolaniu im zverí **spoluzodpovednosť** za Boží plán, **motivovaný vzájomnou, bratskou pomocou** na ceste k Pánovi. TOHO 27

František zveril týmto trom rádom jednu jedinou regulu: **dokonalejšie zachovávať evanjelium na základe vlastného životného stavu.**

Závazok neustáleho obrátenia k evanjeliu (*facere poenitentiam*) by mal prenikať život vo všetkých troch rádoch.

Tieto tri františkánske rády v perspektíve tohto apoštolského poslania neprechovávajú medzi sebou vzťahy na základe nejakého hierarchického uznania, ale po inštitucionálnej stránke sa nachádzajú na rovnakej úrovni dôležitosti i potreby a **uznávajú svoju duchovnú závislosť a potrebu vzájomnej pomoci.**

V reformačnej snahe IV. Lateránskeho koncilu bol František **prvým, kto bol schopný založiť tri rehole.** Z dôvodu, že František nemohol do svojej inštitúcie „apoštolskej rehole“² prijať ženské komunity, či komunity mužov a žien žijúcich vo vlastných domovoch, bol nútený založiť Druhý rád a následne aj Tretí, nakoľko tieto dva rády si vyžadujú autonómnosť na základe vlastnej prirodzenosti.

Z hľadiska tohto spoločného počiatku Prvého, Druhého i Tretieho rádu nemôžeme Františkánsky svetský rád zredukovať (zjednodušiť) len na **verejné združenie veriacich** (budeme sa tým podrobnejšie zaoberať neskôr): **ak niekto vstúpi do Prvého alebo do Druhého či Tretieho rádu, dostáva účasť na celom spoločenstve**, ktoré Boh zamýšľal pre obnovu Cirkvi.

IV. Lateránsky koncil okrem toho, že usmernil problematiku rehoľného života (4 *rehole*), poukázal zároveň aj na spôsob, ako upraviť a zorganizovať komunity v ráde kajúcnikov.

Regula Mikuláša IV. dáva **spoločný legislatívny rámec - štruktúru** všetkým bratstvám františkánskych kajúcnikov.³

Hoci sú tieto tri Františkánske rády z inštitucionálneho hľadiska autonómne a nezávislé, pričom autonómna existencia každého nie je podmienená ich spoločnou existenciou, ich duchovná dynamičnosť si vyžaduje vzájomnú oporu a odmieta ilúziu o vlastnej dostatočnosti.

² Myslí sa na rehoľu *menších bratov*, ktorých schválil Innocent III. a IV. lateránsky koncil.

³ Tretí františkánsky rád založil sv. František na základe možností, ktoré umožňovalo penitenčné právo dotyčnej doby, teda nebolo nutné, aby bol schválený na základe nejakého špecifického konštitutívneho schválenia zo strany Svätej stolice. Úradné dokumenty vznikali postupne, no **nemôžeme sa vôbec nazdávať**, že „konštitutívne schválenie“ Tretieho františkánskeho rádu nastalo bulou „Supra Montem“ z 18. augusta 1289, ktorú vydal Mikuláš IV., pretože jej podnetom bolo vyhlásenie Novej reguly pre Tretí svetský rád sv. Františka bez ďalších právnych smerníc.

V tomto zmysle *schválenia*, ktoré nastalo na základe platných právnych princípov, môžeme chápať svedectvo, aké podáva *Legenda troch spoločníkov*, ktorá sa v súvislosti so schválením troch františkánskych rádoch, vyjadruje týmito slovami: ... *Každý z týchto troch rádoch bol schválený Najvyšším veľkňazom vo svojej dobe* (FF 1472; Lts 60).

Šlo o **pápežské schválenie**, ktoré bolo **priame i nepriame** súčasne: bolo **nepriame**, nakoľko tieto tri rády sa zrodili v plnom súlade a na základe toho, čo ustanovovalo všeobecné cirkevné právo. Bolo však aj **priame** pretože apoštolská stolica nanovo pre tieto tri rády obnovila a udelila meradlá a privilégia, keďže už predtým patrili medzi obrátcov a *poenitentes saeculares*. (A. Boni).

Môžeme uzavrieť tieto základné prvky učenia tromi latinskými frázami, aké použil P. Andrea Boni vo svojej vzácnej a významnej knihe „*Tres Ordines Hic Ordināt*“ a ktoré dobre vyjadrujú bohatstvo týchto pojmov:

1. *Tres ordines hic ordināt*.⁴ (I ustanovil tri rády)
 - a. spoločný zakladateľ
2. *Eiusdem corporis membra existentes*⁵ (členovia toho istého tela)
 - a. rovnaká charizma
 - b. rovnaké poslanie v rôznych, vzájomne sa dopĺňajúcich a závislých stavoch života: všetky tri sa usilujú o nádherné dielo
3. *Funiculus triplex difficile rumpitur*.⁶ (trojité cingulum sotva praskne)
 - a. nezávislosť a jednota
 - b. dynamická prepojenosť

Teraz už môžeme začať opisovať **prírodnosť nášho rádu**. Je to:

- skupina *christifideles laici*, ktorí sa vo vlastnom stave svetského života zaviazali evanjeliovým záväzkom, že budú plne odpovedať na volanie a nasledovať pokorného, chudobného a ukrižovaného Krista **tak ako František**
- Svetskí františkáni **sa zaviazali**, spolu s bratmi a sestrami z Prvého a Druhého rádu, **uskutočňovať poslanie, ktoré Boh zveril Františkovi - obnovovať Boží dom, ktorým je Cirkev**, Kristovo telo, a to akýmkoľvek spôsobom, aby Cirkev mohla zadosťučniť svojmu poslaniu spásy a ohlasovať obrátenie a evanjelióvu zvesť celému stvoreniu (*obráťte sa a verte evanjeliu*)
- Svetskí františkáni, hoci nie sú „rehoľníkmi“ v pravom slova zmysle, sa sami prostredníctvom **ozajstnej „rehoľnej“ profesie** zaväzujú, že budú svedčiť o spásonosnej novine evanjelia a pridávať sa k apoštolátu bratov z Prvého rádu a ku kontemplácii sestier klarisiek.⁷

Pristúpme ale k 3. podstatnému bodu: **vôli Cirkvi**, ktorú artikuluje cirkevná legislatíva a Magistérium. Už niekoľkokrát sme z viacerých strán počuli námietku: sme vlastne rád alebo združenie? Dnes sa voláme Františkánsky svetský rád, predtým sme sa volali Tretí františkánsky rád a ešte predtým bratia a sestry Kajúceho rádu sv. Františka.

Čo to však je rád?

A čo znamená obzvlášť Tretí rád, názov, ktorý sme nosili asi 6 storočí?

Predovšetkým sa snažíme o odstránenie rozličných povier, ktoré prisudzujú Prvému, Druhému a Tretiemu „rádu“ chronologickú hodnotu. Tie nepoukazujú na kajúce františkánske hnutie ako na Tretí rád, pretože vznikol údajne až po Prvom a Druhom ráde, ale až na základe jeho zmiešanej štruktúry.

Myšlienku troch odlišných rádoz či životných stavov (kresťanskí laici, klerici venujúci sa pastoračii, mníši a mníšky nažívajúce v kontemplácii) načrtol sv. Gregor Veľký (535-604) vo vzostupnej hierarchii od najnižšej úrovne dokonalosti po najvyššiu. V roku 1162 prijal rytiersky rád v Santiago (schválený Alexandrom III.) schému troch rádoz, aby rozlíšili medzi sebou rôzne kategórie členov – a to od najnižších po najvyšších:

- **prvý rád** určený pre ženatých rytierov;
- **druhý rád** pre rytierov s doživotnou zdržanlivosťou;

⁴ Julián zo Speyera. Oficium o sv. Františkovi. Antifóna chvál.

⁵ Urban IV., bula *Spiritus Domini*, 1. C, 671.

⁶ Qo. 4, 12

⁷ Aby František mohol naplniť poslanie, ktoré mu bolo dané, Kristus v ňom uskutočnil „nádherné dielo“ tým, že ho **pripodobnil sebe v živote i vo smrti** (FF 1240); a aby v ňom mohol pokračovať, vnukol mu, nech založí trojaké vojsko (**rytie** zo sna, ktorý mal v Spolete, FF 1031-1032).

1. Rád, aby mohol vykvetnúť apoštolský život;
2. Rád, ktorý by nanovo zdôraznil silu kontemplatívneho života v modlitbe a obeti;
3. Rád, ktorý by ozdravil rodinný a sociálny život zvnútra, Rád, v ktorom by boli ľudia zaviazaní žiť vo svete evanjelióve hodnoty.

Všetky tieto tri rády sú dedičmi poslanca i charizmy, ktorú majú naplniť.

Dôvod Františkóvho bytia i bytia jeho duchovnej rodiny spočíva práve v tomto poslaní, ako potvrdzuje Pavol VI.: „*Vízia, ktorú dostal Innocent III. o Františkovi zachraňujúcom lateránsku baziliku, čiže Cirkev – mystické telo Krista vo svojej historickej i centrálnej, hierarchickej a rímskej podobe, predvídala povolanie i poslanie veľkej Františkánskej rodiny*“ (Preslov na gen. kapitule OFM, 23. 6. 1967). – C. Piacitelli, OFM.

- *tretí rád* pre kaplánov a učiteľov.

V roku 1201 zvýšili lombardskí humiliáti rozsah 3 rádo, alebo **tried** tým, že ich rozšírili na všetkých svojich členov. Už neboli teda rezervované len pre samotných rytierov. V súlade s pápežskou vôľou (Innocenta III.) obrátili túto hierarchiu od najvyšších až po najnižších:

- *prvý rád* – pre klerikov a mníšky
- *druhý rád* – bratia laici a obrátené sestry;
- *tretí rád* – laici – muži a ženy zotrvávajúce vo svojich domovoch, ktoré môžu uzatvárať manželstvo.

Františkánska nomenklatura sa bude inšpirovať touto dejinno-právnou skutočnosťou, aj keď niektoré aspekty zmení:

- *prvý rád* – rehoľníci a klerici so sľubami;
- *druhý rád* – zasvätené mníšky;
- *tretí rád* – ženatí muži a vydaté ženy, alebo slobodní muži/dospelé ženy žijúci vo svojej rodine a pracujúci vo svete.

Názov tohto samotného hnutia potom nie je hneď „tretí rád“, ale spočiatku BRATIA A SESTRY KAJÚCEHO RÁDU SV. FRANTIŠKA a neskôr jemu podobné. Tretí rád sa začína používať ku koncu 13. storočia, no nezaobišlo sa to bez určitého odporu zo strany kajúcnikov.

Aký zmysel má, aby sme sa dnes nazývali Rádóm?

Môžeme určite odpovedať, že na základe našich dejín a tradície, ktoré sú úctivé a nesú so sebou cirkevnú i duchovnú náplň a význam ranného dynamizmu, ktorý si musíme osvojiť a ktorý by sme mali uvedomelo a efektívne niesť ďalej.

Slovo „Rád“ dnes, v dnešnom jazyku už nemá veľký význam⁸ a navyše sa viac spája s Rytierskymi rádmami a tradičnými Rehoľnými rádmami, ktoré sa zrodili v stredovekom období. Spomeňme si len, že názvy rehoľných inštitútov, ktoré vznikali po tomto období, neboli viac „Rády“, ale „spoločnosti“, kongregácie“ a pod.

Preto je naším privilegiom, že sa stále môžeme volať „Rádóm“ vďaka svedectvu našich počiatkov i slávnych dejín, aj keď také niečo by v nás nemalo podnecovať detinské myšlienky o nadradenosti, ktorá reálne neexistuje a v jej prípade by sa strácal zmysel našej charizmy.

Pápeži za posledné dve storočia vždy zdôrazňovali túto našu cirkevnú skutočnosť, keď nás charakterizovali ako „**pravý Rád**“, čím chceli zdôrazniť hlavne našu prirodzenosť a odlišiť nás od iných konfraternít, laických bratstiev či združení.

Nezabúdajme však, že existujú mnohé iné skupiny veriacich laikov, ktorých viaže apoštolský záväzok. Tí však nemajú naše starobylé dejiny a už vôbec nie náš pôvod či štruktúru, no pritom sa tešia z názvu tretieho rádu (karmelitáni, augustiniáni atď.) Nový Kódex kanonického práva vyhradzuje v sekcii Združenia veriacich jeden osobitný kánon tretím rádom (303), kde ich charakterizuje ako osobitné formy združenia (spolu s klerikálnymi), ktoré sa odlišujú od iných verejných či súkromných združení veriacich.

FRANTIŠKÁNSKY SVETSKÝ RÁD

Františkánsky svetský rád predstavuje v Cirkvi Verejné združenie.

GK, čl. 1.5 – (CIC 301 §3; 312; 313).

Františkánsky svetský rád ako **Verejné medzinárodné združenie** je viazaný osobitným **putom k rímskemu veľkňazovi**, ktorý mu **schválil regulu a potvrdzuje jeho poslanie** v Cirkvi a vo svete. GK OFS, čl. 99,2

Alfou a omegou Generálnych konštitúcií OFS sú dve základné tvrdenia, ktoré charakterizujú cirkevnú povahu OFS ako:

Všeobecné združenie veriacich

- **s medzinárodnou povahou**

⁸ Možno tak v profesionálnych rádoch, kde znamená sociálnu triedu, zoskupenie či kategóriu.

- **spojenú osobitným putom s rímskym veľkňazom**, ktorý jej dal
 - **regulu** a potvrdil
 - **poslanie** v Cirkvi a vo svete.

Čo znamená verejné zhromaždenie veriacich podľa normy Kódexu kanonického práva?

Je známe, že II. Vatikánsky koncil zreformoval predchádzajúcu ekleziológiu tým, že vytvoril priestor pre Boží ľud ako prvý a základný subjekt Cirkvi.

Boží ľud > klerici > hierarchia > pastieri > laici > rehoľníci.

Práve toto je veta, v ktorej sa jedná o subjekty ekleziológie v Lumen Gentium, podľa následnosti a s logickou či teologickou postupnosťou, ktorá predstavovala silný podnet k absolútnej ekleziológii spoločenstva, založenej na ontológii krstnej milosti, čím spôsobuje nadbytočnú úlohu všetkých veriacich a zvlášť veriacich laikov, čo boli od istého času zredukovaní na subjekt pozbavený akejkoľvek substanciálnej a právnej subjektivity v Cirkvi.

Teda, Kódex kanonického práva sa zamýšľa nad týmto všetkým a ponecháva široký priestor voči možnosti (a právu) verejného zhromaždenia a zvlášť veriacich laikov. Kódex im ponecháva časť určitej substancie, čo bolo určite bezprecedentné v oblasti cirkevného práva. Sekcia zaoberajúca sa združeniami veriacich sa týka V. knihy Kódexa kanonického práva, rozdelenej na 4. kapitoly a týka sa kánonov 298 až 329.

Tu je ich štruktúra:

- Prvá kapitola: Spoločné normy (298-311)
- Druhá kapitola: Verejné združenia veriacich (312-320)
- Tretia kapitola: Súkromné združenia veriacich (321-326)
- Štvrtá kapitola: Špeciálne normy pre laické združenia (327-329).

Veľmi synteticky teraz popíšeme, čo znamená podľa Kódexu kanonického práva Verejné združenie veriacich:

- je to združenie **ustanovené hierarchiou** ako právny útvar
- hierarchia jej vymedzí **kanonické poslanie**, nakoľko zábery takéhoto združenia predpokladajú účasť na pastoračnej misii, ktorá prislúcha hierarchii
- **združenie konajúce v mene hierarchie** (*nomine Ecclesiae*)
- združenia, **ktorého imanie patrí Cirkvi**
- Takéto združenia sú **vo všetkom podriadené správe svojich pastierov**. Tí:
 - zasahujú do menovania funkcií a odvolávajú z týchto funkcií;
 - menujú kaplána či cirkevného pomocníka;
 - majú možnosť vymenovať komisárov;
 - štatúty schválené kompetentnou cirkevnou autoritou;
 - kontrolné funkcie nad patrimoniom (imaním, dedičstvom...)

Akt *kanonického ustanovenia* zo strany hierarchie potvrdzuje, že takéto ustanovené združenie je samo osebe verejné a má tým pádom verejnú právnu subjektivitu v Cirkvi.

Tým, že ide o Verejné združenie veriacich, Františkánsky svetský rád:

- existuje ako premyslený akt cirkevnej vôle⁹ (práve Cirkev chce, aby existovali, pretože **OFS slúži Cirkvi**)
- **ustanovuje ho Svätá stolica**
- je hlboko zviazaný so životom Cirkvi, z čoho nadobúda **osobitné poslanie, ktoré by sa malo odvíjať v Jeho mene**

Tieto myšlienky, ktoré sú hlbšie opísané v novom kódexe, vrhajú nové a významné svetlo na vlastné sebapochopenie Františkánskeho svetského rádu. Nové svetlo - plnšie odkrývajúce prirodzenosť nášho Rádu, ktoré bolo dlho odháňané negatívnym opisom Tretieho rádu spolu s celým množstvom sekundárnych a vedľajších skutočností, ktoré priniesol v posledných stáročíach.

⁹ Túto vôľu Cirkev vyjadruje a potvrdzuje už 8 stáročí.

Všeobecná definícia združenia (k. 298 §1)¹⁰ ukazuje v kontexte Kódexu kanonického práva, že cieľom združení je umožniť veriacim, aby *boli viac a konali viac*.

Definícia Tretieho rádu (k. 303) sa odvoláva na združenie, ktorého členovia vedú apoštolský život a smerujú ku kresťanskej dokonalosti¹¹ a nažívajú život spirituality toho rehoľného inštitútu, ktorý ich vedie. Môžeme na základe toho povedať, že prirodzenosť Tretieho rádu sa podľa Kódexu kanonického práva určuje skôr cieľom byť viac než viac konať (A. Boni, Quaderno Compì, č. 6, FEDELI LAICI FRANCESCANI, 1990, s. 54).

To, že nás Cirkev definuje ako verejné združenie, nám ukazuje, že nielen my máme byť viac, ale máme *byť viac* preto, aby sme *viac konali* a uskutočňovali pritom kanonické poslanie, ktoré Cirkev zverila Verejnému združeniu veriacich. Toto poslanie sa zhoduje so samotným poslaním Františkánskej rodiny a nachádza svoju konkrétnejšiu podobu v Regule (6, 10 14, 15, 16, 17, 18, 19) a v Generálnych konštitúciách. Celá II. kapitola GK (čl. 17-27) sa veľmi jasne zaoberá našim poslaním a články 99-103 dopĺňajú tento opis!

Prv než začneme s týmto štúdiom musím povedať, že nikdy by som si nebol pomyslel, že OFS (a teda aj ja) by som bol predmetom osobitného poslanca, ktoré nám bolo výslovne zverené Cirkvou ako misia, ktorú máme naplňať svojím mandátom a v našom mene!

Aká je to zodpovednosť, aké veľké angažovanie, aká nádherná účasť na spoločenstve rodiny i celej Cirkvi!

Navyše, ak si pozorne všimneme pápežské učenia ohľadom nášho rádu, nemôže nám uniknúť, že za posledných dvesto rokov Najvyšší veľkňazi¹² písali veľmi jasné a presné vyhlásenia, o činnosti OFS, ktoré boli neskutočne dôležité pri podnecovaní živej a dynamickej misii v Cirkvi (počnúc Levom XIII. až po Pavla VI. a ďalej).

Toto bolo veľmi dôležité zdôrazniť, aby sme podporovali v raste a rozvoji naše vedomie o ráde.

TRETIE RÁDY DNES

Vráťme sa však k definícii Tretieho rádu.

Zdá sa, že mnohí naši bratia akosi ťažko chápú, čo znamená Františkánsky svetský rád.

Niektro si hneď z toho domyslí, že po schválení nových konštitúcií už viac nie sme „Rád“, ale zúžili sme sa na „prosté združenie“!!!¹³

Sme teda Tretím rádom podľa toho, čo tvrdí Kódex kanonického práva, alebo nie?

A čo máme spoločné s ostatnými tretími rádmí?

Evidentne sa nám veľmi nedarí uvažovať o prirodzenosti OFS podľa toho, akým je, aby sme ho pritom nepotrebovali dať do spätosti s definíciou z kódexu.¹⁴

Ako sa dá hnutie,

- ktoré sa zrodilo pred 8 storočiami,
- ktoré bolo predchodcom ekleziológie, ktoré objavil až II. vatikánsky koncil,

¹⁰ Kán. 298 - §1. V Cirkvi sa nachádzajú združenia, ktoré sú odlišné od inštitútov zasväteného života, ale aj od spoločnosti apoštolského života. V nich veriaci, či už klerici, alebo laici, alebo laici a klerici spolu prostredníctvom spoločnej činnosti smerujú k rastu v dokonalom živote, k pozdvihnutiu všeobecnej úcty či kresťanskej náuky, alebo uskutočňujú iné skutky apoštolátu, ktoré predstavujú iniciatívu pre evanjelizáciu, skutky milosrdenstva, alebo lásky a formovanie tohto dočasného poriadku prostredníctvom kresťanského ducha.

¹¹ Pádny dôvod pre všetkých pokrstených, aby neprihliadali na skutočnosť, či vytvárajú časť niektorej rehoľnej či svetskej komunity alebo nie.

¹² Všetci pápeži od Leva XIII až po Jána XXIII boli svetskými františkánmi!

¹³ Nezdá sa, že by naši rehoľní bratia trpeli nejakou krízou identity preto, že ich nový Kódex kanonického práva už nenazýva „rádom“, ale „len“ inštitútom zasväteného života!

¹⁴ Nezabúdajme však, že v Reguli ani v konštitúciách nenájdeme žiaden odkaz na Tretí rád, alebo lepšie povedané, že OFS je tretím rádom. Dokonca ani keď sa naaráža na kán. 303, ktorý sa spomína práve preto, aby poukazoval na *altius moderamen*, o ktorom sa nehovorí nikde v celom Kódexe kanonického práva, len v tomto jednom kánone. Rovnako sa nemôžeme dovoliť niekoľkých zmienok, ktoré boli vložené do poznámok (tie však netvoria text nášho zákona), kde sa naznačuje, že kedysi sa OFS volal Tretí rád a že OFS je nazývaný (a nie je) aj Františkánskym svetským bratstvom, alebo skratkou TOF a pod.

- potvrdené históriou,
- ktoré je živým členom františkánskej trojice predurčené a spojené s apoštolským poslaním,
- ktoré už od svojho zrodu prináša presne stanovené poslanie,
- ktoré priamo zdedilo charizmy svojho zakladateľa, spolu s bratmi Prvého a sestrami Druhého rádu,
vmiesť do definície či kodifikácie, ktoré sa zrodili 8 storočí po ňom, keď ich cieľom bolo regulovať cirkevné hnutia, ktoré sa zrodili v tieni rehoľných inštitútov a ktoré sa samy osebe nemôžu pochváliť založením osobitnej činnosti, ktorým preto chýba vlastná charizma a vlastné poslanie, ktoré si musia naopak prisvojovať od niektorého inštitútu zasväteného života?

Vidíme však, čomu presne zodpovedá Tretí rád podľa súčasnej normy Kódexu kanonického práva. Prinášame aj napriek tomu presnú verziu kánona 303:

„Združenia, ktorých členovia sa venujú životom vo svete a účasťou na duchu rehoľného inštitútu apoštolátu a dosahujú kresťanskú dokonalosť pod dozorom samotného rehoľného inštitútu, volajú sa tretie rády, alebo nesú iný, vlastný názov...“

Tu je interpretácia týchto slov zo strany expertov, čo sa týka vlastností „tretích rádov“:

A)

L. Chiapetta, Kódex kanonického práva – právno-pastoračný komentár, zv. I, s. 422, § 1697)

Svetské rády sú svetskými združeniami **zverené** určitému rehoľnému inštitútu. Ich členovia:

- žijú vo svete
- venujú sa apoštolátu a dosahujú kresťanskú dokonalosť tým, že majú účasť na duchu rehoľného inštitútu, ku ktorému sú pridružení
- konajú pod vedením samotného inštitútu (od ktorého závisia)

NOVÉ NARIADENIA KÓDEXU KANONICKÉHO PRÁVA:

1. Akýkoľvek rehoľný inštitút môže mať **svoj** vlastný tretí rád, nevyžaduje sa osobitné privilégium zo strany Apoštolskej stolice.
2. Revízia a schválenie štatútov zo strany Svätej stolice je nevyhnutná len v prípade, že tretí rád má univerzálny, alebo medzinárodný charakter.
3. Rehoľník-člen inštitútu môže byť súčasťou tretieho rádu iného inštitútu so súhlasom predstaveného: vyžaduje sa len súhlas vlastného predstaveného (kán. 307 § 3)
4. Tá istá osoba môže byť zapísaná do viacerých tretích rádov rôznych rehoľných inštitútov bez osobitnej autorizácie. Kán. 307 §2 (pozri pozn. 3)
5. Podľa termínu nového kánona 303 sledujú tretie rády ustanovené normy pre združenia ako také.

B)

Luis Navarro – Právo čo sa týka Združení a Združení veriacich – Giufre editore 1991, s. 192)

1. **Závisia** od rehoľného inštitútu
2. **Nasledujú jeho spiritualitu**
3. Chcú dosiahnuť apoštolské ciele a kresťanskú dokonalosť
4. Ich členovia žijú vo svete

Ohľadom verejnej či súkromnej povahy týchto združení neexistuje medzi expertmi absolútne jednotný názor. Sekcia, v ktorej sa nachádza kánon 303 je všeobecná, nie je to sekcia pre verejné či súkromné združenia. Definícia týchto združení predchádza rozdielu medzi súkromnými a verejnými združeniami ako špecifickým prípadom združení a iným druhom takýchto združení – klerickým. Niektorí podporujú názor, že sa jedná o verejné združenia, iní zasa tvrdia, že táto norma neurčuje jednoznačne ich povahu („Z kódexu nedokážeme vydedukovať, či ide o verejnú či súkromnú povahu tretích rádov“ - W. Aymans, Kirchliche Vereinigungen, Paderborn, 1988, s. 42 – s poukazom na poznámku L. Navarro, op. cit., s. 193). Iní zasa podporujú názor, že hoci tieto združenia nie sú čo do svojej povahy verejnými, že tretie rády majú istým spôsobom účasť na verejnom charaktere inštitútu, s ktorým sú spojené (Martin De Agar, Hierarchia a združenia, cit. v poznámke v L. Navarro, cit. d., s. 193).

Teraz sa pokúsime analyzovať náš Františkánsky svetský rád a porovnáme, aký vzťah má k týmto základným vlastnostiam „tretieho rádu“.

TRETIE RÁDY	FRANTIŠKÁNSKY SVETSKÝ RÁD
Svetské združenia <u>zverené a pridružené</u> k určitému rehoľnému inštitútu	OFS sa rodí úplne autonómne a komplementárne k iným dvom rádom z tejto rodiny, pričom <u>nie je pridružený alebo zverený</u> Prvému rádu, alebo TOR.
Majú účasť na duchu rehoľného inštitútu ku ktorému sú pridružené	OFS je časťou rehoľnej rodiny založenej sv. Františkom v trojakej podobe a má účasť na duchu celej rodiny, ako priamom dare charizmy nášho spoločného Serafínskeho otca 1. a 2. rádu.
Závisia od tohto rehoľného inštitútu	OFS sa rodí ako autonómny, čo sa týka iných dvoch rádov.
Člen rehoľného inštitútu môže byť členom Tretieho rádu iného inštitútu so súhlasom svojho predstaveného	Treba poznamenať značný rozdiel v našom zákone, ktorý tvrdí pravý opak: čl. 2.1 GK
Tá istá osoba môže byť zapísaná do viacerých tretích rádov rôznych rehoľných inštitútov bez osobitnej autorizácie.	Takáto možnosť si protirečí s GK (2.1): „Osobitné povolanie, ktoré formuje život a apoštolskú činnosť našich členov“.
Akýkoľvek rehoľný inštitút môže mať svoj tretí rád, čo si nevyžaduje osobitné privilegium Apoštolskej stolice.	OFS je verejným združením veriacich, ktoré bolo ustanovené najvyšším veľkňazom a nie rehoľným inštitútom. Nik z troch Prvých rádov ani TOR nesúhlasí s OFS ako „vlastným tretím rádom“. OFS je subjektom i objektom privilegia, že môže byť zverený v kolegiálnom duchu rehoľným bratom ale aj biskupovi.

Nakoniec môžeme vidieť, že medzi OFS a tretím rádom prevládajú mnohé, podstatné odlišnosti, ktoré ho odlišujú od „tretieho rádu“ v zmysle, ako ho definuje Kódex.

Jasný je však aj úmysel legislatívy, ktorá nás už druhýkrát definuje vyslovene ako **verejné združenie veriacich**.

Na základe pozorovania i skutočnosti, že Tretí rád nie je svojou prirodzenosťou verejným združením veriacich a že zákonodarca, ak by chcel, mohol by bez pochyby vyslovene prehlásiť OFS v Cirkvi ako Tretí rád, na základe toho vidím, že je dôležité urobiť si niektoré závery:

- OFS je v Cirkvi verejným združením veriacich, čo do univerzálneho charakteru, ktorý vytvárajú veriaci a ustanovila právna subjektivita Najvyššieho veľkňaza.
- OFS ako verejné združenie sa teší *privilegiu*, že môže byť pastoračne i po duchovnej stránke zverený svojim bratom v Prvom ráde a TOR, ale aj biskupom, pričom samozrejme zostávajú závislí od neho kvôli apoštolskej činnosti, ktorú vykonávajú v dotýčnej diecéze (čl. GK 101.2).
- OFS je *autonómny* (má totiž vlastné štatúty) a jednotný, v plnosti prežíva svoju svetskosť, aby v plnosti slúžil spoločnej misii, akú uskutočňuje františkánska rodina.
- Tieto tri skutočnosti: **autonómia, jednota a svetskosť** sú podstatnými vlastnosťami, ktoré tvoria súčasť konštitutívnych prvkov prirodzenosti Františkánskeho svetského rádu.

OFS vlastní jeden osobitný zákon, ktorý sa necháva inšpirovať viac rehoľným právom, než právom samotných združení veriacich.

OFS sa v istých ohľadoch podobá Tretiemu rádu, no nemá pritom tie základné vlastnosti, aké spomína Kódex.

OFS prijíma normy platné pre Verejné združenia veriacich, hoci sa veľmi líši mnohými vlastnosťami, ktoré z neho vytvárajú verejné združenie ako také.

Naša denominácia síce zostáva „Rádóm“, či už kvôli svojim historickým koreňom, z ktorých vyrastáme, ale aj kvôli zdôrazneniu našej vlastnej prirodzenosti *sui generis* a jedinečnosti, charizmy a poslania v Cirkvi i vo Františkánskej rodine.

OFS zostáva stále „tým“ Tretím františkánskym rádóm, stále tým istým, v neprestajnej kontinuite s Rádóm, ktorý založil sv. František.

Nová kódexová definícia Tretieho rádu nezmenila jeho prirodzenosť.

Vďaka svojej osobitnej povahe *sui generis*, ktorá sa nedá stotožniť s povahou Tretieho rádu, hoci sa jej podobá, spadá OFS pod jurisdikciu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života (kvôli vnútornej povahe OFS) a pod jurisdikciu Pápežskej rady pre laikov (kvôli apoštolskému životu).

Táto vlastnosť „*Privilegovaného verejného združenia*“ vyznačená osobitnými zvláštnosťami nás stavia do pozície veľkej zodpovednosti v Cirkvi a vo františkánskej rodine. Ten istý najvyšší pastier, Ján Pavol II. - blahej pamäti pápež - definuje OFS v jednom zo svojich pamätných posolstiev generálnej kapitule 2002 ako „**jeden jediný**“ a povzbudzuje nás, aby sme boli „**vzorom**“ s jasným významom, aby sme boli vzorom iným cirkevným a svetským laickým formáciám, ktoré si môžu od nás vziať ideu, inšpiráciu a príklad.

V tom istom posolstve použil Svätý otec – tak ako aj toľkí pápeži pred ním - asi trikrát výraz typu „Cirkev od vás **očakáva**“ – znak, že Cirkev, a hlavne pápež, nám dala poslanie a že sa trápi tým, aby bolo správne pochopené a zaujíma sa o to, či pristúpime k uskutočneniu tohto poslania s vytrvalosťou a vernosťou.

Preskúmanie prirodzenosti OFS, verejných združení, nespočetných vlastností OFS, nás napokon obohatilo v tom, ako máme chápať svoj Rád, ktorého veľkosť sme vďaka tomu objavili, a to bez našej vlastnej zásluhy (!). Rád svojím vznikom, dejinami i povahou prevyšuje naše očakávania a jasne sa líši od vlastností „obyčajného“ Tretieho rádu či „obyčajného“ združenia veriacich.

Ako sme si už povedali, nejde o živienie nejakých nepodložených komplexov o našej nadradenosti voči iným, pretože sa veľmi zle adaptujú na františkánsku prirodzenosť, ale o uvedomenie si odlišnosti v identite, osobitosti i poslaní OFS v porovnaní s ostatnými komunitami v rámci Cirkvi.

Ide teda o to, aby sme dobre pochopili sami seba a lepšie sa zhostili vlastnej úlohy a identity zameranej na poslanie.

Všetci pokrstení sú pozvaní byť svedkami, dosahovať dokonalosť lásky a tým aj svätosť. Všetci. Z tohto dôvodu si ostatné komunity v Cirkvi zasluhujú našu úctu a uznanie. Každý z nás v OFS i celej Františkánskej rodiny musí vedieť prijať vlastnú úlohu pri uskutočňovaní Božieho plánu na každom človeku.

PÔVODNÁ REGULA

Skúmať pôvodné reguly je veľmi dôležité, aby sme objavili čistotu nášho povolania a pokračovali v myšlienkach i úmysloch s tým, čo nás predchádzalo, čo poznačilo naše dejiny i prirodzenosť nášho rádu.

Z týchto regúl si často dokážeme prevziať bohatstvo, ktoré upadlo do zabudnutia a ktoré často potrebujeme nanovo oživiť, aby sme naozaj pochopili, čo znamená, že sme Svetskí františkáni. Preto by som sa chcel krátko zamyslieť nad tým, aký postoj mala naša prvá schválená regula voči tým, čo boli pripustení k profesii v našom Ráde, práve s cieľom pochopiť, aký bol náš cirkevný „status“ na počiatku a ako sa táto skutočnosť chápe dnes:

„*Nariadujeme súčasne a určujeme, že nik, kto vstúpil do bratstva, ho nemá opúšťať, aby odišiel do sveta; no môže slobodne vstúpiť do inej schválenej rehole*“. (Supra Montem, cap. 2, s. 64, Historické horizonty TOF, Mannu).

Z týchto slov si môžeme vydedukovať niektoré veľmi dôležité premisy:

- vstúpiť do Rádu a zložiť profesiu vytváralo a stále vytvára záväzok, ktorá poznačuje a zasahuje celý život.¹⁵
- Profesia nás stavia do stavu, ktorý si vyžaduje to, čo nám František rozpráva vo svojom Testamente: *odísť zo sveta!* Duch je dnes stále ten istý, ako hovoria evanjeliové slová: *vo svete, ale nie zo sveta*. Jn 17, 14-18.
- náš *status* bol pripodobnený statusu rehoľníkov ako *cirkevných osôb* (...do inej schválenej *rehole*).¹⁶ V dnešnej dobe nemôžeme komunikovať rovnako, avšak naša profesia zostáva naďalej aktom zasvätenia, ktorý nás istým spôsobom premieňa na laikov zasvätených Božiemu kráľovstvu (porov. ... *zasväcujem sa službe Božiemu kráľovstvu*... Formulácia profesie)

Teraz zacitujem niektoré myšlienky pátra Andreu Boniho.

„Cirkevní právnici podporujúci *cirkevnú subjektivitu* terciárov sa nezastavili pred úvahou o nejakom uznaní, ale preskúmali problém na základe jeho *ontologickej skutočnosti*, založenej na poslaní kresťanského života, ktorý stavia terciárov v istom ohľade na rovnakú úroveň s rehoľníkmi (*regulares*). Tridentský koncil zmetie túto koncepciu rehoľníkov v širšom zmysle slova a zredukuje Tretí rád na čisto laické združenie bez výnimočných a špecifických práv na poli svätosti.

Nemohol však odstrániť duchovnú skúsenosť, ktorú Tretí rád nadobudol a bula *Supra Montem* schválila! Po toľkých stáročiach psychologického a právneho útlaku dnes znova vykvitá Tretí rád, aký bol pred Tridentom, v perspektíve univerzálneho povolania spásy, ktoré prislúcha všetkým pokrsteným a zároveň tým, že tento koncil povzbudil všetky rehoľné hnutia k návratu k počiatkom (*Perfectae caritatis*).

II. Vatikánsky koncil odmietol prijať tridentské učenie, ktoré prízvukovalo, že stav dokonalosti (*perfectionis acquirendae*) môžu nadobudnúť len rehoľníci (monopol na svätosť), ale potvrdil, že krstný stav je stavom dokonalosti, pretože vedie (alebo môže viesť) k získaniu dokonalejšej Božej lásky a dokonalejšej lásky k človeku.

REHOĽNÝ REŽIM – POSLUŠNOSŤ – POVAHA AUTORITY

REŽIM

OFS malo sedem storočí decentralizovanú štruktúru režimu: jednotlivé bratstvá boli bratstvami *sui iuris* a udržiavali vzťahy s inými bratstvami len na úrovni konfederácie (mníšskeho systému).

Dnes má OFS centralizovanú štruktúru: Rád si uvedomil, že je jedným jediným bratstvom, ktorý má štrukturálny charakter a rozhodla sa prekonať rozdiely, ktoré sa prejavili v oblasti Prvého rádu.

To sú pojmy, ktoré si treba uvedomiť s cieľom získať ten potrebný zmysel pre príslušnosť, bez ktorého by bol vstup do Rádu a účasť v ňom len marginálnou záležitosťou a chýbal by mu efekt i dôsledky.

Nezabúdajme, že profesia začleňuje kandidáta do Rádu (KG 42.2 a Praenotanda 14.c), **do celého Rádu**. Ten podobne ako telo nemôže žiť bez ostatných členov, ktorí ho vytvárajú. Nesmieme si namýšľať, že nemáme ruky alebo oči, ignorovať vlastné srdce, alebo nohy atď. Súčasťou nášho kompletného bytia je, že môžeme rásť v harmónii a rozvíjať neustále naše povolanie k bratstvu, k životu charizmy a šírenia misie.

POSLUŠNOSŤ A AUTORITA

Povaha našej centralizovanej štruktúry nie je identická, hoci pripomína štruktúru rehole.

¹⁵ *Profesia začleňuje kandidáta do rádu a predstavuje samo osebe trvalý záväzok*. Reg 23; GK 42,2 – *Povolanie OFS je osobitným povolaním, ktorý stvára život a apoštolské pôsobenie jeho členov*. GK 2.1 – „...*Sľubujem žiť ... po zvyšok svojho života*...“ Formula profesie, Rituál 31.

¹⁶ Sv. Ján Kapistránsky po stránke vlastného duchovného záujmu zaradil svojím právnickým rozlišovaním svetských františkánov niekam uprostred medzi *christifideles laici* a *christifideles religiosi*, aj keď s určitou náklonnosťou k tým posledným. Až do začiatku 16. storočia boli napokon františkánski kajúnci **cirkevnými** osobami, čiže vylúčené z vojenskej služby a typicky civilnými povinnosťami.

Rehoľná štruktúra spočíva na (bratskej a materskej) autorite toho, kto zvolený za vodcu a sluhu bratov na rôznych úrovniach (poslušnosť gvardiánovi, ministrovi provinciáľovi a ministrovi generáľovi).

Postava *ministra* je v rehoľnom živote odlišná od úlohy *ministra* v OFS. Rehoľní definítori (na rôznych úrovniach), hoci sú autonómni, nemôžu obmedzovať autoritu svojho ministra.

Inak je to v OFS.

V našom ráde je najprv Rada a potom minister, nie naopak. Minister je vedený k tomu, aby konal to, na čom sa zhodne Rada, ktorej je minister členom a ktorej predsedá.

Svetskí františkáni neskladajú sľub POSLUŠNOSTI

To by bolo nemožné a úplne nezosúladiťné so svetským a laickým životom, ktorý naplňa práca a rodina.

Pojem poslušnosti sa rozoberá v Regule, článku 10 a v jej slávnostnom závere¹⁷, ale aj vo formule našej profesie (...*sľubujem žiť evanjelium Ježiša Krista v OFS zachovávajúc Regulu*...).

Svetský františkán žije *ducha evanjeliovej rady poslušnosti*, ktorým je poslušnosť evanjeliu, Cirkvi, vlastnému svedomiu a keď sa kvôli nedostatkom vyžaduje aj poslušnosť našim predstaveným, vždy na prvom mieste stojí objektívne poslušnosť voči Regule, ktorú sme sľúbili zachovávať.

Povahu autority v Ráde treba vždy chápať v súlade s duchom dvoch slov, ktoré sa opakujú v našej Regule i Konštitúciách: *animovať a viesť*. Nie požadovať a predpisovať.

Podstatná je preto Regula v zmysle subsidiárnosti.

Miestne bratstvá sú ohniskami Rádu, žijú v nich bratia a sestry. Bratstvá sa vyznačujú (a musia) veľkou schopnosťou vlastnej koordinácie a to, čo vedia konať dobre, to musia robiť bez nenáležitého zasahovania vyšších úrovní (Rádu).

Orgány regionálnej a národnej správy sú orgánmi podpory a usmernenia, nie absolútneho nariadovania. Predstavujú istý spôsob záruky a služby, musia v prvom rade slúžiť, zapojiť, usmerňovať a pritom stále animovať a viesť.

Orgány tejto správy sú bezpochyby darom autority a tá sa konkretizuje na nižšej úrovni v PREDSEDNÍCTVE NA VOLEBNEJ KAPITULE bratstva a predovšetkým sa vyjavuje v BRATSKÝCH NÁVŠTEVÁCH, pri ktorých má *vizitátor* autoritu, povinnosť navrhovať a mnohokrát aj ustanovovať kritériá, kedy sa bratstvo udupáva, alebo regula jasne ignoruje, či všeobecne povedané, kedy tam prevládajú naozaj vážne problémy.

Je dobré ešte raz zopakovať, že minister nie je „absolútnym šéfom“ bratstva. Toto je skutočnosť, ktorú sme ešte nepochopili dobre a ktorá sa vstupuje len ťažko. Zvolenie za ministra mu neudeľuje moc robiť, čo sa mu zachce (preto sa aj zaviedol ekonóm), len možnosť slúžiť bratom, bdiť nad nimi a milovať ich (porov. GK 31.2).

Vždy myslíme na to, ako interpretoval zodpovednosť za duchovné vedenie sv. Františka a nikdy sa nezmylíme.

VZŤAH S REHOĽNÍKMI A POMOCNÍKMI

Prvý rád sa nachádza v situácii, v ktorej **musí** ponúknuť svoju duchovnú pomoc nie kvôli zákonu, ktorý ustanovil sv. František, ani kvôli vlastnej iniciatíve (ktorá by nebola prijatá), ale kvôli otvorenej dispozícii zo strany Apoštolskej stolice.

Pred *Supra montem* sa naskytli **problémy** (neboli prvé ani posledné!) s prvým rádom (Sv. Bonaventúra a 12 dôvodov, prečo bratia nesmú podporovať kajúci rád).

To práve dokazuje prvý znak úplnej právnej a inštitucionálnej nezávislosti, ktorá prevládala medzi prvým a tretím rádom.

¹⁷ Reg. 10: „Zjednotení s vykupiteľskou poslušnosťou Ježiša, ktorý vložil svoju vôľu do Otcových rúk, nech verne plnia svoje stavovské povinnosti v rozličných okolnostiach života. Nech nasledujú chudobného a pokorného Krista ako jeho svedkovia i v ťažkostiach a prenasledovaniach.“

A slávnostný záver Reguly: „A kto toto zachová, nech oplýva v nebi požehnaním Najvyššieho Otca a na zemi požehnaním jeho milého Syna, spolu s Duchom Svätým, Utešiteľom...“ (Požehnanie sv. Františka)

Aj v kontexte súčasnej cirkevnej legislatívy nesmieme zabúdať na to, že v zásade nie Prvý rád dostal „privilégium“ (kán. 315) jurisdikcie nad Tretím rádom (*altius moderamen*), ale **Tretí rád dosiahol od apoštolskej stolice privilégium** (kán. 312 §3), že môže spadať pod jurisdikciu Prvého rádu z dôvodu vlastného duchovného dobra.

Na základe toho, čo sme si povedali je jasné, aký vzťah mal OFS k františkánskym rehoľníkom. Naša Regula sa vyjadruje v tejto veci veľmi jasne a opakuje, že „... *rôznymi spôsobmi a v rôznych formách, ale vo vzájomnom živom spoločenstve (bratia a sestry všetkých troch rádo) chcú sprítomňovať charizmu serafínskeho otca sv. Františka v živote a v poslaní Cirkvi*“.

Vzťah rovnosti, komplementárnosti, hlbokaj a živej komunikácie, vzájomná pomoc a spolupráca k výmene darov i skúseností medzi bratmi a sestrami, aby sme tak napĺňali poslanie, ktoré nám Boh zveril skrze Františka.

Vzťah potreby, čo sa týka duchovnej a pastoračnej pomoci, ktorú nám Cirkev osobitne umožnila získať od našich rehoľných bratov, skôr než prostredníctvom biskupa: bratstvo a solidarnosť rodiny považujeme za oveľa väčšiu, než aby sme ju museli chrániť pred tým, čo upravuje kódex.

Vzťah poslušnosti a záruky čo sa týka starosti Cirkvi v prípade *altius moderamen*, lebo ako dobre vieme - obe poukazujú na **vernost' charizme, spoločenstvu Cirkvi a na jednotu s františkánskou rodinou** (GK 85.2).

Táto služba rehoľníkov, uskutočňovaná nie na základe osobitného privilégia, alebo pôvodného práva (František to neurčil), lež na základe vlastnej vôle a pripravenosti Cirkvi (Regula konštitúcie, Štatúty) sa vykonáva prostredníctvom:

- ustanovenia miestnych bratstiev,
- pastoračných návštev,
- duchovnej pomoci na rôznych úrovniach.

VŠEOBECNÉ ZÁVERY

1. OFS alebo **Tretí** františkánsky rád (*pôvodne Bratia a sestry zdržanlivého rádu, alebo kajúceho rádu*, ktorý založil sv. František) už od svojho počiatku je skupinou *christifideles laici* s **evanjeliovým záväzkom** a vlastným stavom **svetského života**, ktorý plne odpovedá na výzvu nasledovať pokorného, chudobného a ukrižovaného Krista tak **ako František**.
Vytvára **integrálnu a konštitutívnu súčasť trojice františkánskych Rádov**, založených sv. Františkom a vopred nasmerovaných k **apoštolskej činnosti**, ktorú mu zveril Kristus.
2. **Poslanie** svetských františkánov spolu s bratmi a sestrami **Prvého a Druhého** rádu sa sumarizuje v príkaze, ktorý Ukrižovaný Kristus zveril Františkovi: **obnoviť jeho dom, ktorým je Cirkev**, Kristovo tele po všetkých stránkach, aby mohla zadostučiniť poslaniu spásy ohlasujúc obrátenie a evanjelióvu zvesť celému stvoreniu.
3. Svetskí františkáni, hoci nie sú „rehoľníkmi“ v užšom zmysle slova, sú viazaní vlastnou pravou „**rehoľnou**“ **profesiou** svedčiť o spásonosnej novine evanjelia a pripájať sa k apoštolátu bratov pochádzajúcich z Prvého rádu a ku kontemplácii sestier klarisiek. **Profesia** ako vlastné a ozajstné, trvalé, verejné a slávnostné **zasvätenie** vytvára pre Svetských františkánov **záväzok, ktorý poznačuje a zasahuje celý život** a vytvára z nich **laikov zasvätených Božiemu kráľovstvu** (porov. ...*zasväcujem sa službe Božiemu kráľovstvu...* formula profesie).
4. **OFS predstavuje v Cirkvi Verejné združenie veriacich s univerzálnym charakterom pozostávajúce z veriacich a ustanovené právnou subjektivitou Najvyšším veľkňazom**, od ktorého dostal **Regulu a potvrdenie svojho poslania v Cirkvi a vo svete**.
OFS sa teší *privilégiumu*, že môže pastoračne i duchovne závisieť od svojich bratov z Prvého rádu a od TOR, alebo od biskupov.

5. OFS je *autonómny* (má totiž vlastné Štatúty) a *jednotný*, v plnosti prežíva svoju svetskosť, aby v plnosti slúžil spoločnej misii, akú uskutočňuje Františkánska rodina.
Tieto tri skutočnosti: **autonómia, jednota a svetskosť** sú podstatnými vlastnosťami, ktoré tvoria súčasť konštitutívnych prvkov prirodzenosti Františkánskeho svetského rádu.
6. Vďaka svojej osobitnej a nezovšeobecniteľnej povahe *sui generis*, ktorá sa nedá stotožniť s povahou *Tretieho rádu*, hoci sa jej podobá, nás Kódex stavia pod jurisdikciu **Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života** (pre vnútorný život OFS) a pod jurisdikciu **Pápežskej rady pre laikov** (z aspektu apoštolského života).
7. OFS nie je „obyčajným“ Tretím rádom, ani „bežným“ *verejným združením veriacich*. **Jeho prirodzenosť sa úplne vysvetľuje v počiatkoch tohto rádu, v jeho dejinách a legislatíve.**
OFS je a vždy aj bude „tým“ **Tretím františkánskym rádom, stále tým istým, v neprestajnej kontinuite s Rádom, ktorý založil sv. František.**
Nová kódexová definícia *Tretieho rádu* nezmenila jeho prirodzenosť.
8. Dnes má OFS **centralizovanú štruktúru**: Rád si uvedomil, že je **jedným jediným bratstvom, ktorý má štrukturálny charakter** a rozhodol sa prekonať rozdiely, ktoré sa prejavili v oblasti Prvého rádu. Toto **vedomie** musí vzrastať a dotknúť sa aj najmenších a najvzdialenejších miestnych bratstiev, aby získali ten **potrebný zmysel pre príslušnosť**, bez ktorého nemá zmysel vstúpiť do rádu.
9. **Profesia začleňuje kandidáta do celého Rádu** a nielen do miestneho bratstva. Len **vo vedomí vlastnej príslušnosti k celému rádu** sa môže plne uskutočniť naše povolanie k bratstvu a naplniť charizma sv. Františka či už jednotlivito, alebo v zmysle celého rádu, v živote ale aj poslaní Cirkvi.
10. Svetskí františkáni **neskladajú sľub poslušnosti**. Svetský františkán **žije ducha evanjeliovej rady poslušnosti**, ktorým je poslušnosť evanjeliu, Cirkvi, Regule a vlastnému svedomiu. Poslušnosť predstaveným OFS ako autorite sa vždy viaže poslušnosťou Regule, poukazuje teda na poslušnosť voči Regule a tú sme sľúbili zachovávať.
11. Povaha našej centralizovanej štruktúry nie je **identická** s rehoľnou štruktúrou, hoci ju pripomína. Rovnako sa od nej líši aj autorita v OFS.
Postava *ministra* je v rehoľnom živote (inštitúte) odlišná od úlohy *ministra* v OFS. Minister vo Františkánskom svetskom ráde nie je sám vládnucou autoritou vo vzťahu k bratstvu. Takáto autorita spočíva prvotne na **Bratskej rade**. V OFS jestvuje Rada a v rámci nej minister, nie naopak. Toto je skutočnosť, ktorú sme ešte nepochopili dobre a ktorá sa vstupuje len ťažko. Zvolenie za ministra mu neudeľuje moc robiť, čo sa mu zachce, len možnosť slúžiť bratom, bdieť nad nimi a milovať ich (porov. GK 31.2) a uskutočňovať rozhodnutia bratstva a Rady (porov. GK 51.1).
12. **Vlastnosti authority** v Ráde sa dajú pochopiť v súlade s duchom dvoch slov, ktoré sa v našej Regule a Konštitúciách opakujú: *animovať a viesť*. Nie prikazovať a predpisovať.
13. Podstatná je preto Regula v zmysle **subsidiárnosti**.
Miestne bratstvá sú opornými bodmi rádu, žijú v nich bratia a sestry. Bratstvá sa vyznačujú (a musia) veľkou schopnosťou vlastnej koordinácie a to, čo vedia konať **dobre**, to musia robiť bez **nenáležitého** zasahovania vyšších úrovní (rádu).
14. **Orgány Regionálnej a Národnej správy** sú orgánmi **podpory a usmernenia**, nie absolútneho nariaďovania.
Predstavujú istý spôsob záruky a služby, musia v prvom rade slúžiť, zapojiť, usmerňovať a pritom stále animovať a viesť.

Orgány tejto správy sú bezpochyby darom autority.

Tá sa konkrétne prejavuje:

- **prijatím a prijímaním profesie** *in nomine Ecclesiae* (v mene Cirkvi),
- **predsedníctvom na volebných kapitulách** bratstva na nižších úrovniach,
- **bratskými návštevami**,
- možnosťou **suspendovať** a **prepúšťať z Rádu**.

15. **Vzťah OFS k Františkánskym rehoľníkom** sa zakladá na myšlienke, ktorú spomína naša Regula: „... *rôznymi spôsobmi a v rôznych formách, ale vo vzájomnom živom spoločenstve (bratia a sestry všetkých troch rádov) chcú sprítomňovať charizmu serafínskeho otca sv. Františka v živote a v poslaní Cirkvi*“.

Vyplyva z nich, že **duchovná asistencia**, ale aj *altius moderamen* musia vyústiť v **živom vzťahu** a naň treba hľadiť **optikou bratstva**, ktorá nerozlučne spája tri Rády do jednej Františkánskej rodiny. Z takejto inštalácie vyplýva požiadavka nášho povolania: *vzájomne duchovne na sebe závisieť a spoločne si pomáhať*.

Poznanie a prehĺbené rozmyšľanie o prirodzenosti nášho Františkánskeho svetského rádu nás musí priviesť späť k „bytiu“ svetských františkánov, dať nám vedomie **o veľkosti nášho povolania, o poslaní, ktoré sme dostali a o výnimočnej charizme**, ktorej sme nositeľmi spolu s inými bratmi a sestrami z františkánskej rodiny.

Cirkev v každom čase zverovala františkánskemu svetskému rádu poslanie vrcholnej zodpovednosti. Bol OFS na vrchole tejto úlohy? Alebo je na vrchole dnes? Toto je téma, ku ktorú si musí Rád ako celok, ale aj každý svetský františkán vážne klásť otázky.

ZOZNAM LITERATÚRY A NAVRHOVANÉ TEXTY

Základné texty

1. Regula OFS
2. Generálne konštitúcie OFS
3. Rituál OFS
4. Štatút duchovného a pastoračného sprevádzania v OFS
5. PASTOR BONUS, Apoštolská konštitúcia o rímskej kúrii, Ján Pavol II.
6. TEXTY A DOKUMENTY O FRANTIŠKÁNSKOM SVETSKOM RÁDE, LINO TEMPERINI A ĎALŠÍ, ED. FRANCISCANUM, 1991

O DEJINÁCH A JURISDIKCII V OFS A FRANTIŠKÁNSKEJ RODINE

1. ANDREA BONI, *Tres Ordines Hic Ordinatus*, Ed. Porziuncola, 1999
2. ANDREA BONI, *La Novitas Franciscana nel suo essere e nel suo divenire*, 1998
3. ANDREA BONI, *L'assistenza spirituale dell'OFS nella legislazione canonica attuale*, Fedeli Laici Francescani, Quaderni COMPI, n. 6, pag. 51-74, 1990
4. FELICE CANGELOSI, *Autonomia e Unità dell'Ordine Franciscano Secolare*, Segr. CIOFS, 2000
5. GABRIELE ANDREOZZI, *Storia delle Regole e delle Costituzioni dell'Ordine Franciscano Secolare*, Ed. Guerra, 1988
6. Gabriele Andreozzi, *San Giovanni da Capestrano e il Terz'Ordine di San Francesco*, Ed. Franciscanum, 1987
7. ROBERT M. STEWART, *De illis qui faciunt penitentiam – The Rule of the Secular Franciscan Order: Origins, development, interpretation*, Ist. Storico dei Cappuccini, 1991
8. MARIANO D'ALATRI ET AL., *Il movimento Franciscano della Penitenza nella società medioevale*, Ist. Storico Capp. 1980
9. MARIANO BIGI, *L'universale Salute, Profilo storico dell'Ordine Franciscano Secolare*, Coll. Tau, 1990
10. PROSPERO RIVI, *Le origini dell'OFS*, Coll. Tau, 1988
11. PROSPERO RIVI, *Francesco d'Assisi e il laicato del suo tempo*, Ed. Messaggero Padova, 1989
12. RAFFAELE PAZZELLI, *San Francesco d'Assisi e il Terz'Ordine*, Ed. Messaggero Padova, 1982

PRÁVNE TEXTY

1. LUIGI CHIAPPETTA, Il Codice di Diritto Canonico – Commento giuridico-pastorale, Ed Dehoniane, 1996
2. LUIS NAVARRO, Diritto di Associazione e Associazioni di fedeli, Giuffré Ed. 1991
3. G. FELICIANI, Il Popolo di Dio, Il Mulino 2003
4. DOMINGO J. ANDRES, El derecho de los religiosos, Commentario alCodigo, Ed. Claretianas, 1984

VARIE

1. AMBROGIO PERUFFO, Il Terz'Ordine Francescano nel pensiero dei Papi, Comm. Gen. T.O.F. OFM, 1944
2. MARIANO BIGI, LUIGI MONACO, Magistero dei Papi e Fraternità secolare, Coll. Tau, 1985
3. CRISTOFORO PIACITELLI, Con Francesco nel mondo per il mondo, Coll. Tau, 2004

Preklad: Rast'o Nemec

Úprava: S. Gáborová

I. Cirkev a koncilové učenie

II. Vatikánskym koncilom sa Cirkev zaviazala vytvoriť **nový spôsob** reflexie nad vlastnou identitou a úlohou v konfrontácii so spoločnosťou. Hoci bol z viacerých strán vítaný ako moment oslobodenia, aj dnes môžeme badať veľkú nevšimavosť voči jeho obsahu a hlavne, čo sa týka myslenia, ktoré sa snažil uviesť. V niektorých otázkach sa mu však nepodarilo uskutočniť dostatočne primeranú a prehĺbenú reflexiu a v ďalších, veľmi dôležitých oblastiach naopak pozorujeme, že sa duch Koncilu stále ešte uskutočňuje.

Napriek tomu je zjavná zmena, ktorú Koncil započal v oblasti myslenia predchádzajúcej ekleziológie: urobil krok od právnej ekleziológie k ekleziológii spoločenstva. Okrem autority (ktorá privádza Cirkev späť k apoštolom a ku Kristovi, svojmu zakladateľovi a zdôrazňuje právny rozmer) sa Koncil v tomto zmysle zaviazal zdôrazniť úlohu *Ducha Svätého a charizmy*, ktoré si vzbudzuje kde len chce; *Slovo* a jeho spojenie so *sviatosťami*; *ľudské hodnoty* a schopnosti apoštolátu každého člena spoločenstva.

Nový spôsob ekleziologického premýšľania, ktoré zjednocuje a spája rôzne prvky, sa naznačuje v hlavných bodoch encykliky *Ecclesiam suam*, ktorú napísal Pavol VI. V nej zdôrazňuje úlohu, ktorú si Koncil predsavzal voči Cirkvi a teologickej sebareflexii Cirkvi.

Koncil však predovšetkým chce vystihnúť *vedomie* Cirkvi o sebe (čo Cirkev o sebe hovorí?), jej *obnovu a otvorenosť voči dialógu* (jednak vo vnútri Cirkvi, jednak s kresťanmi nekatolíckmi, s veriacimi nekresťanmi, či s ľuďmi dobre vôle, hoci nie sú veriacimi). Z tejto perspektívy môžeme vydedukovať formu – alebo lepšie povedané – Ducha, ktorý vnuká koncilovým otcom myšlienky.

Takto vzniká *pozitívny postoj* pri predstavovaní Pravdy, ktorú Cirkev uchováva. Už to nie je postoj odsúdenia zoči-voči omylom, postoj krajnej obrany tradičných pozícií, ale postoj úprimného dialógu s Božím slovom, lebo len ono je ozajstným pokrmom pravdy proti omylu.

Keď si uvedomíme, že Pravda prevyšuje ľudské schopnosti, že ju nemôžeme poňať vo svojej hĺbke, získame autentického evanjeliového ducha pozostávajúceho v *otvorenosti voči pravde*, nech už sa nachádza hocikde: v neveriacom, alebo v srdci, v ktorom neustále pôsobí Duch pravdy.

O tom, ako je dôležité hľadať pravdu či de facto rozmýšľať, hovorí Pavol VI. vo svojom poslanstve intelektuálom: „My tu všetci, drahí konciloví otcovia, načúvame pravde. (...) Vaša cesta je našou cestou. Vaše myšlienky nám nie sú cudzie. Sme priateľmi vášho povolania pozostávajúceho v hľadaní, priatelja vašich problémov, obdivovatelia vašich víťazstiev a ak je treba, aj utešovatelia vašich omylov a neúspechov.“

Tento *živý štýl dialógu* sa stane raz a navždy silnou požiadavkou, ktorá bude sprevádzať Cirkev pri riešení sociálnych problémov, úlohy ženy, dôležitosti umenia, či už vo vnútri, alebo mimo Cirkvi. Autentický štýl, ktorý nepozostával len v prijímaní iných postojov ako momentu, nad ktorým treba uvažovať, alebo ktorý treba prijímať pritakaním. Kdeže! Koncil sa zoči-voči druhým chce postaviť do pozície hlbokého načúvania, akceptovať, že sa môže, ba musí učiť od tých ostatných; chce sa nechať podnecovať k vlastnej autentickejšie interpretácii.

Tieto hlavné body reflexie vytvárajú spoločnú zápletku rôznych koncilových textov. Niektoré z nich sa však sústredia na vedomie Cirkvi. Sú to štyri dogmatické konštitúcie: *Lumen Gentium*, *Dei Verbum*, *Sacrosanctum Concilium*, *Gaudium et Spes*. Iné zasa poukazujú na záväzok obnovy (hlavne Dekréty); zvyšné potom zdôrazňujú úlohu dialógu (deklarácie).

V prvej časti tejto práce sa pozastavíme predovšetkým nad konštitúciou *Lumen Gentium* a budeme sa snažiť poukázať na **hlavné teologické momenty** pri reflexii o Cirkvi; v druhej časti rozvineme dva smery, ktorými sa zvyrazňuje **identita laika**: byť kresťanom so svetským charakterom.

1. Pôvod a cieľ Cirkvi

Etymologický význam Cirkvi, *Ecclesia*, vyjadruje priamym spôsobom jej hlbokú podstatu: zhromaždenie (či komunita) zjednotená v načúvaní. Tento termín *ecclesia*, ktorý bol prijatý už v Septuaginte, pretrváva aj v Novom zákone. V ňom sa dosvedčuje, že štruktúra a konštitúcia Cirkvi predstavuje **vzťah**. Vzťah medzi Bohom, ktorý hovorí, zvoláva a jeho ľudom, ktorý načúva a odpovedá – na jednej strane; a vzťah medzi členmi tohto ľudu na strane druhej.

II. Vatikánsky koncil v dogmatickej konštitúcii *Lumen Gentium* vyjadril teologické reflexie o Cirkvi spočiatku významom Cirkvi ako zhromaždenia zvolaného Božím slovom a zdôraznil tento aspekt vzťahu v „spoločenstve“. Okrem nej – alebo ako jej výraz - nachádzame ďalšie dve kategórie či rozmary: svedectvo a službu (služobný charakter).

Týmto spôsobom sa spoločenstvo (*koinonía*), svedectvo (*martyria*) a služobný charakter (*diakonía*) stávajú troma termínmi či kategóriami, ktoré definujú prirodzenosť a poslanie Cirkvi. Na týchto troch spočinulo teologické pochopenie identity a poslania celej Cirkvi a obzvlášť laikov.

a) Cirkev: sviatosť spoločenstva

„Cirkev je v Kristovi akoby sviatosťou, čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia“ (LG 1).

Definícia Cirkvi ako sviatosti mala za cieľ zdôrazniť úzke spojenie s Kristom, zdrojom každého úkonu milosti. Preto Cirkev nie je len správkyňou sviatostí ako znakov či prostriedkov milosti, ale celá cirkev sama svojím bytím a konaním má cieľ komunikovať Krista.

Byť „sviatosťou“ znamená pre Cirkev byť **znakom** vertikálneho (čiže hlbokého) spojenia s Bohom a horizontálneho spoločenstva (jednota ľudského pokolenia). V nej človek zakusuje tajomstvo Božej lásky. Vo svojej nekonečnej láske chce Boh stretnúť človeka ako celok a v jednote každého člena, aby ho pozdvihol k „účasti na svojom božskom živote“ (LG 2).

Takéto **spoločenstvo** Boha s človekom a spoločenstvo ľudí medzi sebou vytvára božský plán jednoty v Kristovi. Večný plán progresívneho a radikálneho pričlenenia k ľudstvu, ktorý vytvára z Cirkvi viditeľný **znak** Božej prítomnosti a **nástroj** uskutočňovania povolania pre všetkých ľudí.

b) Cirkev: znak trojičného spoločenstva

Ku kristologickej interpretácii sa pripája trojičná – tvrdením, že Cirkev je „ľud zhromaždený jednotou Otca, Syna a Ducha svätého“ (LG 4).

Viditeľný aspekt Cirkvi nám pripomína, že ide o spoločenstvo spasených ľudí. Je to však súčasne inštitúcia, ktorá spôsobuje takéto spoločenstvo. Tú istú Cirkev vytvárajú dva aspekty, duchovný a pozemský, jedinú skutočnosť, v ktorej koná a zachraňuje jedine Kristus.

Cirkev je miestom, na ktorom sa slávi stretnutie medzi trojičným spoločenstvom a ľudskými dejinami; Cirkev je **novými dejinami** – vytvára ich svojimi lúčmi i tienistými stránkami, ktoré Boh utkáva s človekom. Na tomto mieste môžeme jasne vidieť dôležitosť „vzťahu“ v Cirkvi, ktorá je sama sebou, keď vyjadruje spoločenstvo človeka s Bohom a vzájomné zmierenie ľudí. V takomto vzťahu sa Cirkev stáva priestorom a časom **pre skúsenosť Boha**. Tým, že vytvára miesto spoločenstva, premieňa sa na ikonu Božieho tajomstva.

Cirkev nepochádza sama od seba, nežije len pre seba, nie je založená na sebe samej, ale prijíma tento základ **od** Boha **skrze** Ježiša Krista a **v** Duchu svätom.

2. Poslanie Cirkvi

Boh volá všetkých ľudí, aby sa stali Božími synmi a vďaka tomu aj Kristovými bratmi (alebo synmi v Synovi) na dôkaz lásky Boha Otca a na rozšírenie božskej rodiny, ktorá má účasť na jeho živote: „Všetci ľudia sú povolaní k tejto jednote s Kristom, ktorý je svetlo sveta, od ktorého pochádzame, skrze ktorého žijeme a ku ktorému smerujeme“ (LG 3).

Poslanie Cirkvi a jej úloha začína trojičným spoločenstvom a Kristovým vtelením. „Cirkev je svojou prirodzenosťou misionárska“ (AG 2), neohlasuje samu seba, ale dar, ktorý dostala zhora. „A tak Cirkev sa (spolu s ňou každý človek) modlí a pracuje, aby sa celý svet vo svojej plnosti stal ľudom Božím, Telom Pánovým a chrámom Ducha Svätého a aby sa v Kristovi, ktorý je Hlavou všetkých, vzdávala Stvoriteľovi a Otcovi vesmíru všetka chvála a sláva“ (LG 17).

Obsahom poslania je zvesť (dobrá zvesť) o Božej láske skrze Krista a v Duchu svätom.

Subjektom poslania je komunita. Je to „mnohoraký“ subjekt tvorený osobami, ktoré sa stávajú „subjektom-Cirkvou“, čo nie je len výsledný súčet všetkých členov. Každý člen Božieho ľudu sa ako subjekt zúčastňuje poslania: priviesť ľudstvo späť k jednote, akú prišiel uviesť Kristus. Cirkev sa stáva misionárskou tým, že sa sama dáva a prítomnosťou Ducha, ktorý ju oživuje. Prvým poslaním, ktoré uskutočňuje voči svojim synom, je posolstvo, že sú Božími synmi a povzbudzuje ich aby žili podľa „dôstojnosti a slobody Božích detí, v srdciach ktorých prebýva Duch Svätý ako v chráme. Jeho zákonom je nové prikázanie lásky, akou nás miloval sám Kristus. Konečne jeho cieľom je kráľovstvo Božie, ktorého začiatky položil na zemi sám Boh a ktoré sa má ďalej rozširovať, kým ho na konci vekov On sám nezavŕši, keď sa zjaví Kristus, náš život“ (LG 9).

Tým, že je Cirkev vnorená do dejín, zdieľa spolu s ľudstvom cestu stáročiami. Je pre ľudstvo spoločníčkou na cestách. Nestavia sa viac do pozície víťazstva či obrany, lež s priazňou a úctou voči človekovi sa ponúka ako **kvas**, ktorý vovádza k plnosti toho, čo Boh zasial. Teologická reflexia, ktorú si osvojil Koncil nám ponúka vedomie o Božej prítomnosti vo svete, v ľudských skutkoch i v ľudskom raste, ktoré nie je samo o sebe negatívne. Prajnosť voči tomuto svetu nevytvára zo sveta protivníka, ktorého treba poraziť, ale miesto, čas, situáciu, kedy sa Boh manifestuje tajomným a slobodným spôsobom.

Tak ako Kristus prijal na seba celé ľudstvo, aby nám ukázal pravú totožnosť Božích synov, tak sa aj Cirkev sprítomňuje svetu ako tá, pre ktorú „radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešnej doby, najmä chudobných a všetkých, čo trpia sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudského, čo by nenašlo ozvenu v ich srdci“ (GS 1).

Cirkev tvoria skúsenosti ľudu, ktorý kráča vo vedomí, že Boh chcel vo svojom tajomstve lásky „posvätiť a spasíť ľudí nie každého osve, bez akéhokoľvek vzájomného spojenia, ale vytvoríť z nich národ, ktorý by ho pravdivo poznal a sväto mu slúžil“ (LG 9).

Nová identita Božích synov a ľudu, ktorý prežíva trojičné spoločenstvu umožňuje každému členovi i celej Cirkvi vytvárať nový vzťah, hľadiť na človeka tak, ako naňho hľadá Boh vo svojom pláne lásky.

II. Identita laika

Teologickú úvahu o laikoch rozvinul Koncil v rôznych textoch. Spomedzi nich vyniká: IV. kapitola *Lumen Gentium* (č. 30-38), dekrét *Apostolicam Actuositatem* a *Gaudium et Spes*, pastoraľna konštitúcia o Cirkvi v dnešnom svete.

Z týchto textov sa okrem doktrínálnych odpovedí rodí aj nová tvár Cirkvi, ktorá sa vníma v závislosti od sveta a zveruje laikom osobitnú úlohu pri realizovaní svojho poslania. Je jasné, že z vedomia laikov – respektíve – z teologických úvah o kresťanoch-laikoch - vyplýva vedomie Cirkvi. Nová totožnosť Cirkvi potom prináša uznanie, že laikom prislúcha poslanie s osobitným významom, svetská skutočnosť a „moc“ založená na spoločnej príslušnosti k Božiemu ľudu na základe krstu.

1. Svetský charakter

Totožnosť laika a jeho osobitné poslanie v Cirkvi vyplýva z *kresťanskej obnovy* v krste. Touto sviatosťou sa všetci nanovo rodíme do nového života, sme začlenení do Krista a oživení mocou Ducha ohlasujeme spásu, nádej a lásku. Tým, že sme pokrstení, sme všetci Božími synmi, avšak *spôsob* tejto existencie sa líši u každého laika pri porovnaní s kňazom a rehoľníkom. Tento spôsob nie je marginálny, sekundárny, ale vlastný a osobitý pre laika, to znamená: vovádza do jeho hlbokej prirodzenosti, ktorá spočíva vo svetskom charaktere „Svetský charakter je laikom vlastný a osobitý“.

Konciloví otcovia k bodu 31 konštitúcie *Lumen Gentium* dosvedčili, že „pod menom laikov sa chápu všetci veriaci okrem členov duchovenstva a Cirkvou schváleného rehoľného stavu; teda veriaci, ktorí boli krstom privtelení ku Kristovi a stali sa ľuďom Božím, majú svojím spôsobom účasť na kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade Kristovom, a tak majú svoj podiel na poslaní všetkého kresťanského ľudu v Cirkvi a vo svete“.

Po tom, čo najprv zadefinovali negatívne tento stav, to znamená: čo títo laici nie sú (nie sú duchovenstvom ani rehoľníkmi), sa poukazuje na to, že laici ako veriaci sú v krste začlenení do Krista. Je to teda dôsledok **krstu**, že laici prijímajú **totožnosť a poslanie** v Cirkvi. Krstom majú

teda účasť na troch mesiášskych „munera“ (úlohách) – kňazskej, prorockej a kráľovskej – a to **osobitným** a vlastným spôsobom, ktorý prislúcha svetskému stavu.

- a) **kňazský** stav, o ktorom sa tu hovorí, je „duchovný“ v širšom i vlastnom zmysle slova: ponúknuť svoj každodenný a konkrétny život Otcovi v Duchu, ktorý viedol samotného Krista k vlastnej žertve. Všetky ich skutky: či už modlitby, apoštolské aktivity, alebo práca a rodinný život, ak ich plnia v Duchu, stávajú sa duchovnými obeťami, vhodnými pre Boha. Vidíme teda jasný dynamický rozmer kňazstva: konať sväto vo všetkých situáciách života znamená privádzať svet k svojmu naplneniu.
- b) **Prorocko** sa zhoduje so svedectvom. Uskutočňuje ho laik, keď prostredníctvom daru hovorí o vlastnej skúsenosti viery a ohlasuje svojím životom zázraky, ktoré na ňom Pán vykonal. Laik, ak prežíva utrpenie ako miesto, na ktorom sa tajomným spôsobom sprítomňuje Boh, je to mocná zvesť o nádeji. Laici „si požívajú ako synovia prisľúbenia, ak pevní vo viere a nádeji využívajú prítomný čas a trpezlivo očakávajú budúcu slávu. Túto nádej nech však neuschováajú v hĺbkach duše [...], ale nech ju dávajú najavo aj v usporadovaní svetského života“ (LG 35).
Byť prorokom znamená byť svedkom viery, ktorú sme dostali, chápať túto vieru po doktrínálnej stránke a uskutočňovať ju skutkami i slovami. Vážnosť tejto prorockej úlohy obsahuje v sebe požiadavku, aby sme boli pripravení po stránke múdrosti i vierouky. Preto je štúdium teológie pre laikov záväzným. Dokážu tak zvíťaziť nad nevedomosťou a nevzdelanosťou.
- c) Kráľovský dar pre laikov je daný všetkým pokrsteným, ktorí žijú v slobode Božích detí. Pre nich „slúžiť znamená kraľovať“ (LG 36), v súlade s Kristovým zmýšľaním, pre ktorého najväčšia moc bola viesť sa vydať do rúk človeka z moci lásky. Služba, sloboda a kráľovský dar sú tými aspektmi, ktorých priesečníkom vzniká stav tých, čo prislúchajú Kristovmu kráľovstvu. Uskutočňovanie tohto stavu nastáva u laika predovšetkým v každodennom úsilí o sebaovládanie, ale aj úsilím o odkrývanie Božej slávy vo stvorených veciach.
Laikom neprislúcha ohodnocovať veci. Tie sú Božím dielom a preto sú „dobré“. Úlohou laikov je spoznávať, aké dobré je stvorenie a sústrediť všetky veci k tomu, že „Kristus bude svojím spasiteľným svetlom pomocou údob Cirkvi čím ďalej tým viac osvecovať celú ľudskú spoločnosť“ (LG 36). Kristova spásenosná činnosť sa teda uskutočňuje vo vnútri spoločnosti, prostredníctvom veriacich, ktorí sú pozvaní oslobodiť definitívny naplnený zmysel stvorených vecí. Laici majú za úlohu byť mostom medzi svetom a Cirkvou, vniesť nekonečno do svojho pozemského života, prežívať vlastnú činnosť v otvorenosti voči Božej moci.
Aby mohli byť takýmto „mostom“ medzi Cirkvou a svetom, ekonomikou stvorenia a spásy, musia byť pevnými kresťanmi a energickými ľuďmi dnešných čias, aktívni i zodpovední, otvorení voči bohatstvu skúseností, aké svet môže ponúknuť, lež stáli pri ohlasovaní kresťanskej zvesti.

2. Laici a poslanie Cirkvi

Svetský rozmer patrí síce celej Cirkvi a tá je v každom svojom veriacom (klerikovi, rehoľníkovi či laikovi) povolaná budovať Kristovo telo vo svete, no realizuje ho špecifickým spôsobom laik. Posolstvo spásy sa obracia voči celému svetu. Práve tam, **vo svete a prostredníctvom** svetských vecí odpovedajú laici na Božie volanie, stávajú sa svedkami jeho **prítomnosti**, začleňujú do svojho života dielo Božieho zjavenia.

„Vlastným povolaním laikov je hľadať kráľovstvo Božie tým, že sa zapodievať časnými záležitosťami a usporadujú ich podľa Boha. Žijú vo svete, t.j. venujú sa všetkým svetským povinnostiam a prácam každého druhu vo zvyčajných podmienkach rodinného a spoločenského života, s ktorými ich existencia takrečeno zrastá“ (LG 31).

a) laickosť ako teologické „miesto“

Koncil nám ponúka veľmi dôležitý bod náuky: svet nie je miestom, priestorom ani prostriedkom spásy, ale **predstavuje** spôsob, ako žiť dôstojnosť Božích synov v najtajomnejších zákutiach ľudstva, ktoré vzal na seba Kristus.

Laik svojím normálnym životom (prácou, emóciami, záľubou v poznávaní a objavovaní, voľným časom na šport, politikou, ekonomickými obchodmi a pod.) svedčí o výnimočnosti života a uskutočňuje dokonalosť lásky. V tomto zmysle treba čítať slová z *Christifideles laici*: „bytie vo svete a konanie vo svete predstavujú pre laikov nielen antropologickú a sociologickú danosť, ale aj - a predovšetkým - špecificky teologickú a cirkevnú“ (KrL 15), to znamená: znak zjavenia Božieho kreatívneho a spásneho diania.

To, čo koncil schválil, keď tvrdí, aby sa laici „v duchu evanjelia, znútra sťa kvas pričiňovali o posvätenie sveta, a tak urobili Krista zjavným ostatným ľuďom, najmä svedectvom svojho života, jasom svojej viery, nádeje a lásky. Je teda ich osobitnou úlohou postaviť všetky časné veci, s ktorými sú úzko späté, do takého svetla a usporadovať ich takým spôsobom, aby sa vždy diali a zveľaďovali podľa Krista a boli na chválu Stvoriteľa a Vykupiteľa“ (LG 31).

Univerzálne povolanie k svätosti sa konkretizuje v odlišnosti či rôznosti členov Cirkvi a tá uznáva, že laikát predstavuje jej základnú charakteristiku.

c) kompetentnosť laikov

Laici sú „kompetentní“ v otázkach týkajúcich sa spoločného života (sobáša, rodiny, ľudskej kultúry, politického života, ekonomiky a pod.). Prostredníctvom nich je s nimi Cirkev prvotne a osobitne prítomná. V týchto oblastiach laici konajú zodpovedne a „Cirkev potrebuje zvlášť pomoc tých, čo žijú vo svete, sú znalcami rozmanitých ustanovizní a disciplín a dobre chápu ich ducha, či už ide o veriacich, alebo neveriacich. Všetok ľud Boží, obzvlášť duchovní pastieri a bohoslovci majú s pomocou Ducha Svätého pozorne počúvať, rozoznávať a vysvetľovať rozličné spôsoby vyjadrovania našej doby a vedieť ich posúdiť vo svetle slova Božieho, aby sa tak zjavená pravda mohla čoraz dôkladnejšie poznávať, lepšie rozumieť a vhodnejšie predkladať“ (GS 44).

Poslúchať svet neznamená pre Cirkev len získať nástroje a jazyk, ale prostredníctvom nich chce získať novosť a spoznať očakávania, požiadavky a Božiu prítomnosť pôsobiacu v každej skutočnosti.

Pavol VI. píše vo svojej apoštolskej exhortácii *Evangelii nuntiandi* takto: „Vlastným poľom ich evanjelizačnej činnosti je rozsiahly a zložitý svet politický, hospodársky a sociálny, ako aj svet kultúry, vied a umení, medzinárodného života a spoločenských komunikačných prostriedkov. Sú však ešte aj iné osobitne vhodné oblasti pre evanjelizáciu, ako manželská láska, rodina, výchova detí a dospelujúcej mládeže, pôsobenie na pracoviskách a ľudské utrpenie. Čím viac bude laikov naplnených duchom evanjelia, na ktorých padne zodpovednosť za prácu v týchto oblastiach a otvorene budú tejto práci oddaní, čím lepšie ju budú môcť zvládnuť a budú si vedomí, že majú vynaložiť všetky svoje kresťanské sily, ktoré často driemu skryté a nevyužívané, tým viac bude táto práca slúžiť na výstavbu Božieho kráľovstva a prinesie spásu v Kristovi Ježišovi“ (EN 70).

3. Laici a pastieri pri poslaní Cirkvi

Koncil po tom, čo rozsiahlym spôsobom potvrdil účasť laikov na poslaní Cirkvi, zaoberá sa ešte otázkou autonómie laikov a ich vzťahom k hierarchii – v *Lumen Gentium*, bode 37.

Takýto vzťah sa definuje a vyjadruje v súlade s teologickým princípom **rovnamej dôstojnosti** Božích synov a **rozličnosti funkcií**. Hovoríme teda o právach a povinnostiach.

„Laici, ako všetci veriaci, majú právo prijímať od duchovných pastierov hojnosť duchovných dobier Cirkvi, najmä posilu slova Božieho a sviatostí. Nech im teda slobodne a s dôverou dávajú najavo svoje potreby a želania, ako sa svedčí na dielky Božie a na bratov v Kristovi“. Prechádza sa od „možnosti prijať“ k „povinnosti vysloviť“ vlastný názor na to, čo sa týka dobra Cirkvi, nie nerozumným a svojvoľným spôsobom, ale „podľa svojej pripravenosti, povolanosti a zodpovednosti“. To nech sa uskutočňuje „vždy pravdivo, smelo a múdro, s úctou a láskou voči tým, ktorí vzhľadom na svoju posvätnú funkciu zastupujú Krista“. Vyjadriť svoj názor preto predstavuje pre laikov samotný spôsob, ako žiť vieru zdravým spôsobom a s efektívnou zodpovednosťou.

Predstavujú sa tu aj povinnosti duchovných, títo nech „uznávajú a napomáhajú vážnosť a zodpovednosť laikov v Cirkvi; nech radi používajú ich rozumné rady; nech im s dôverou zverujú úlohy v službách Cirkvi a nech im ponechajú slobodné pole činnosti, ba nech ich povzbudzujú, aby sa dali do práce aj z vlastnej iniciatívy. Nech posudzujú pozorne a s otcovskou láskou v Kristovi podujatia, želania a túžby, ktoré im laici predkladajú“.

Hierarchia a laikát sú takto pridružené k jedinému poslaniu cirkvi, ktoré je „nielen prinášať ľuďom Kristovu blahozvesť a milosť, ale aj preniknúť a zdokonaliť časný poriadok duchom evanjelia“ (AA 5). Pravdou je, že bez laikov by sa evanjelium a spása v niektorých sférach života nemohli dotknúť ľudí. Preto netreba zabúdať, že túto úlohu uskutočňuje celá cirkev **v odlišnej a komplementárnej forme**.

Preto je „úlohou duchovných pastierov vyjadriť jasné zásady o celi stvorenia i užívaní sveta a poskytovať mravnú a duchovnú pomoc, aby sa časný poriadok obnovil v Kristovi. Laici majú zas vziať na seba obnovu časného poriadku ako svoju vlastnú úlohu a vyvíjať v tomto poriadku priamu a konkrétnu činnosť vo svetle evanjelia podľa úmyslov Cirkvi pod vedením kresťanskej lásky. Ako občania majú spolupracovať s ostatnými občanmi, každý vo svojom odbore a na vlastnú zodpovednosť; všade a vo všetkom hľadať spravodlivosť kráľovstva Božieho“ (AA 7). Úzke spojenie medzi laikmi a duchovnými ukazuje, že účasť na poslaní Cirkvi nezávisí od toho, či patríme k jednej kategórii ľudí, ale k príslušnosti k Ježišovi Kristovi.

4. Laická spiritualita

Osobitosť laikov sa ukazuje plodným a originálnym spôsobom nielen na úrovni apoštolátu, ale aj na úrovni spirituality, ktorú neprijali od rehoľníkov.

Kresťanskí laici sú povolani byť „strážou“ Božieho dychu, ktorý oživuje a zúrodňuje slovo.

Laický „život podľa Ducha“ (čiže *spiritualita*) má **osobitné odtiene**.

- Charakterizuje ho predovšetkým služba a „apoštolská“ spoluzodpovednosť. Tá vníma ľudské dejiny vážne a prežíva ich ako každodenné miesto posvätenia. Náš konkrétny život zasahuje Boží čas, náš každý deň je Božou „hodinou“, dnešným dňom spásy. Svetský záväzok preto nepozostáva v tom žiť vieru posväcujúc pritom svet, ale žiť podľa Ducha – podľa vlastného poslania daného od Boha.
- Je kristoformný v tom zmysle, že vyplýva z účasti na prorockom a kňazskom kňazstve Krista v Cirkvi.
- Je charizmatický, spočíva na vnútornej slobode ducha a na neustálej novosti, ktorú život ponúka.
- Je evanjeliový, podľa ducha blahoslavenstiev nie sú laici väzňami rozumu a svetskej múdrosti, ale vytvárajú zo svojho života a z „cesty“ miesto uskutočňovania čností: múdrosti, spravodlivosti, sily a miernosti.
- Je založený na múdrosti, nakoľko s dvojakou príslušnosťou k cirkevnému spoločenstvu a komunite ľudí harmonizuje požiadavky božského zjavenia a ľudského rozumu.

Gaudium et Spes udáva vážnu chybu, ktorá vzniká oddeľovaním každodenného života od života viery: „Nemajú pravdu tí, čo vediac, že nemáme tu trvalého miesta, ale že si hľadáme budúce, sa nazdávajú, že z toho dôvodu môžu zanedbávať svoje pozemské povinnosti, pričom im uniká, že práve viera ich k nim ešte viac zaväzuje, súhlasne s povolaním, ktorého sa každému dostalo (...) Tento nesúlad, vyskytujúci sa u mnohých, medzi vierou, ktorú vyznávajú a ich každodenným životom, treba zarátať medzi najvážnejšie bludy našej doby (...) Kresťan, zanedbávajúc svoje časné povinnosti, zanedbáva aj svoje povinnosti voči blížnemu, ba proti samému Bohu a vystavuje nebezpečenstvu svoju večnú spásu“ (GS 43). A to tvorí laické povolanie či spiritualitu: hľadať Božie kráľovstvo a zaujímať sa o to, o čo sa Boh sám zaujíma.

Kresťan laik je Cirkvou povolaný k tomu, aby bol pozorný a vnímavý voči tomu neslýchanému a nevidanému, čo darúva Duch. Zostáva pravdou, že zjavenie sa už naplnilo v Kristovi. No zároveň pravdou zostáva, že obsah Slova ešte nebol úplne zakúsený, prijatý, pochopený a uskutočnený.

Pramene:

Koncilové dokumenty: Lumen Gentium, Gaudium et Spes, Apostolicam Actuositatem, Ad Gentes.

Encyklika Ecclesiam Suam (Pavol VI).

Cirkevné posolstvá svetú (8. december 1965)

Apoštolská exhortácia Christifideles laici (Ján Pavol II.)

Štúdie:

Canobbio, G.: Laici či kresťania? Historicko-systematické základy určené k opisu kresťana-laika. Morcelliana, Brescia.

Sartori L.: Cirkev. In: Teologický slovník. EP, Rím 1982, s. 122-148.

Sartori, L.: Encyklika „Lumen Gentium“. Edizioni Messaggero. Padova 1994.

Scabini P.: Laici (a laická spiritualita. In: Encyklopedický slovník spirituality. II. Citta Nuova. Rím 1990. 1380-1399.

Semeraro M.: Byť s Cirkvou vo svete. Laik v dejinách, teológii a magistériu. Rím 1991.

Preklad: Rasťo Nemec

Úprava: S. Gáborová

POVOLANIE, CHARIZMA A POSLANIE SVETSKÝCH FRANTIŠKÁNOV (prednáška č. 4)

Benedetto Lino, OFS Taliansko, vedúci Komisie pre formáciu, člen MeRa OFS

POVOLANIE

- Boh povoláva. My si povolanie nevolíme.
- Sme povolaní k životu.
- Sme povolaní k životu v Kristovi.
- Sme povolaní k svätosti: spájame svoj život s Bohom.
- Sme povolaní k tomuto stavu: kňazskému, rehoľnému, svetskému.
- Sme povolaní k františkánskému životu.
- Rozlišovanie povolania.

CHARIZMA

- Charizmy.
- Charizma zakladateľa inštitútu.
- Charizma sv. Františka.
- Františkánska spiritualita (apoštolské rády, kontemplatívne rády, svetskí apoštolskí laici).
- Františkánska spiritualita vo svojom svetskom prejave.

POSLANIE

- „František, choď a oprav môj dom“ v troch františkánskych podobách.
- „Missio in nomine Ecclesiae“ (poslanie v mene Cirkvi) v oblasti Verejných združení veriacich.
- „Sprítomňovať charizmu svätého Františka v živote a poslaní Cirkvi“ (Reg. 1): „nech si uvedomujú ... (GK 100).
- žiť v spoločenstve s Cirkvou a so svetom.

POVOLANIE

*„Lásku chcem a nie obeť, skôr spoločenstvo so mnou, hovorí Pán“
(antifóna k Žalmu 49, Pondelok 3. týždeň, Ofícium posvätného čítania).*

Ak chceme hovoriť o povolaní, nemôžeme odhliadnuť od *spoločenstva*. Spoločenstvo je samotným **cieľom** Božieho volania (*povolania*), je **základom** našej nádeje, **predmetom** našej **viery** (spoločenstvo s Bohom), definitívnou a najlepšou **realizáciou** zmyslu života (lásky k Bohu a k bližným).

Keď hovoríme o „povolaní“, poukazujeme väčšinou na povolanie rehoľných bratov a sestier či kňazské povolanie. V lepšom prípade sa hovorí aj o laickom povolaní ako o *ozajstnom* povolaní (NMI str. 54) – hoci veľmi zriedka.

Nikdy som však nemala možnosť vidieť, že by sa riešenie tejto problematiky začínalo prvým, jediným a univerzálnym povolaním v absolútnom zmysle, akým je „*povolanie k životu*“. Takýto prístup je podľa môjho názoru podstatný, pretože nás uvádza do tematiky VEČNÉHO BOŽIEHO PLÁNU (1 Kor 2, 6-10; Rim 16, 25-27; Ef 1, 3-14; Ef 3, 8-12; Kol 1, 24-28; Jn 1, 1-18 atď.). Vytvára totiž základ a východiskový bod pre teologické úvahy o *povolaní*, v ktorom príbeh ľudskej existencie nadobúda plný zmysel.

V tomto zmysle nás Pavol mocne povzbudzuje:

„Nech osvieti oči vášho srdca, aby ste vedeli, aká je nádej z jeho povolania, aké bohatstvo slávy je z jeho dedičstva vo svätých (...) lebo jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj povolaní v jednej nádeji svojho povolania...“ (Ef 1, 18-19; 4, 4).

Vďaka Zjaveniu vieme, že **Boh je láska**.

Otec od večnosti *tvorí* prostredníctvom Syna, večného Slova. Všetko bolo naplánované *už* od večnosti (teda naraz) a všetko jestvuje v Kristovi *vo večnosti*. Z toho vyplýva, že aj **my sme** v Bohu **už** od večnosti.

Božia láska sa uskutočňuje vo vzájomnej komunikácii so stvorením (*iným zo seba*). Preto je nevyhnutné, aby stvorenie existovalo (*ex-sistere* = byť mimo seba) samo osebe, aby samo zadefinovalo a vyslovilo vôľu, ktorá vyviera z jeho vlastnej *alterity* (inakosti) a nepochádza od samotného Boha.

A práve to je predpoklad lásky: stretnutie dvoch osobných vôlí, teda odlišných vôlí, ktoré si prajú vzájomné dobro a zdieľajú v plnosti a spoločne svoje životné vnútorné *spoločenstvo*.

Sme takto *povolani* *výjsť* z Božej mysle (v ktorej sme od večnosti), no sme aj povolani *existovať* sami osebe, v plnom, slobodnom, subjektívnom vedomí vlastného bytia.

BOH NÁS VOLÁ K ŽIVOTU, aby sme mohli **existovať ako Boží náprotivok** a *uvedomovali* si samých seba. Človek sa musí sám vedieť určiť, otvoriť sa zjaveniu bytia, *rozhodovať sa o vlastnom živote* na základe svojho vlastného „seba-vedomia“.

Toto je teda OTCOV neuveriteľný, neskutočne absurdný PLÁN:

Večný a nekonečný Boh na nás myslí od večnosti ako na predmet svojej lásky, volá nás k životu, aby sme mohli večne žiť a mať účasť na jeho živote, na jeho Božstve!

V Synovi nás Boh stvoril a v ňom „prijíma“ celé naše ľudstvo, jednotlivo i ako celok. Táto ľudskosť sa prostredníctvom jeho milosti stáva „zbožstvenou“, či už jednotlivo, alebo kolektívne. To znamená, že človek sa milosťou stáva tým, čím nemôžem byť na základe svojej prirodzenosti.

To je to, k čomu nás tak naliehavo „volá“. Toto je naše **povolanie**.

Bratia a sestry, musíme nechať rásť toto naše vnútorné vedomie a uskutočňovať ho. Musíme mu naozaj uveriť, ako nás vyzýva sv. Peter: „*Usilujte sa viac upevňovať svoje povolanie a vyvolenie...*“ (2 Pt 1,10).

„... a vyvolenie...“ Sme nielen povolani, ale aj vyvolení, každý z nás dostal **osobitný plán**.

Každému povolaniu predchádza Boží plán. Je to plán **ako taký, v prospech ostatných**.

Boh sa zjavuje mnohými spôsobmi, aby sme ho mohli poznávať a prijímať rôznymi spôsobmi - a v slobode Božích detí (slobode, akú si vyžaduje láska) naplňovať Boží plán s nami.

Len svojím slobodným prijatím tohto plánu, prijatím a opätovaním jeho lásky a milosti nás môže priviesť k účasti na svojom živote.

Biologický, *telesný*¹ život predstavuje len prechodnú fázu z pohľadu toho absolútneho zázraku Božej lásky, ktorá chce premieňať to, čím sama nie je, na sebe podobné. Tak nám dáva večnú účasť (preto sa *stal dokonalým*², nepotrebuje žiadnu premenu) na svojom trinitárnom živote.

Toto je teda naše **POVOLANIE**, neodvolateľné **volanie k svätosti, k účasti na Božom živote**.

Stvorenie, respektíve každé stvorenie, takto vyzýva Boh pomocou vlastnej, jedinečnej a neopakovateľnej účasti na ľudstve, aby samo uskutočnilo *základnú voľbu*: aby prijalo, alebo odmietlo jeho plán, prijalo, alebo odmietlo jeho lásku – čiže prijalo, alebo odmietlo samotného Boha.

Volanie (povolanie) **k životu** a **k základnej voľbe** predchádza a určuje **ostatné charakteristiky povolania** a dáva im zmysel.

Skôr uprednostňujem tento výraz (*ostatné charakteristiky*) než „*osobitné povolania*“, lebo my de facto nedostávame nejaké ďalšie, alebo dodatočné *povolania*.

Boh už od večnosti „vykonal“ niekoľko plánov s nami. Vo svojom večnom pláne lásky nás skomponoval ako večné a živé, milované piliere, ako „podstatné“, nie nadbytočné bytosti. Všetci – aj ten najponíženejší, najznevýhodnenejší, naoko bezvýznamný a skrytý tvor má v Božom srdci nesmierne veľkú a nevýslovnú hodnotu.

Sv. Písmo nám to dosvedčuje bez zbytočných slov.³

¹ Zázračný, aj keď rudimentálny druh života, práve kvôli tomu ľahko nadobudnuteľný. Ide o prvý stupienok v hierarchii vyššieho jestvovania, čím sa stáva momentom pre podstatné sprostredkovanie.

² Hebr. 12, 23.

³ Jer 1, 5-10; Ž 138, 13-18; Iz 49, 1-7; Ef 1, 3-14; Ef 4, 1-16; 2 Tim 1, 9-10.

V ďalšom bode našich úvah by som chcel poukázať na dva evanjeliové texty, nad ktorými môžeme spoločne pouvažovať.

Ide o stať s *bohatým mladíkom* (Mt 19, 16-26) a pasáž o *posadnutom Gerazejčanovi* (Mk 5, 1-20) a (Lk 8, 26-39).

BOHATÝ MLADÍK

Bohatý mladík prichádza k Pánovi a pýta sa, čo má robiť, aby dosiahol večný život (Mt 19, 16-26). *Musíš zachovávať prikázania*, hovorí Pán. *Tie som už zachovával. Čo mi ešte chýba?* Nie, určite len ten, kto zachováva prikázania, kto si plní povinnosti, kto je dobrým otcom rodiny atď. môže získať večný život a pôjde do raja. Bezpochyby.

Pán sa naňho pozrie a povie: ešte ti niečo chýba. **Ak chceš byť dokonalý** (toto je kľúčové slovo), **chod', predaj, čo máš a daj to chudobným. Potom príď a nasleduj ma.**

POSADNUTÝ GERAZEJČAN (Mk 5, 1-20) a (Lk 8, 26-39)

Tí, čo prišli za Ježišom, videli pri ňom sedieť posadnutého, oblečeného a zdravého, hoci býval predtým posadnutý légiou – a dostali preto strach. Tí, čo to všetko videli, začali im vysvetľovať, ako sa mu to stalo a čo sa prihodilo sviniam. Preto ho tí druhí začali prosieť, aby odišiel z ich kraja. Kým Ježiš vystupoval z lode, ten, čo bol posadnutý, začal ho prosíkať, aby mohol ísť s ním. On mu to však nedovolil, lež riekol mu: „Chod' domov, povedz všetkým, čo Ti Pán urobil a ako Ti preukázal milosrdenstvo“. Ten odišiel a začal po Dekapole ohlasovať, čo na ňom Ježiš vykonal a všetci sa nad tým čudovali.

Vidíme dva rôzne spôsoby nasledovania (...rozvíjať...)

POVOLANIE ZNAMENÁ VŽDY A PRE VŠETKÝCH VÝZVU K DOKONALOSTI

Keď sme si čítali príbeh o bohatom mladíkovi, pozastavili sme sa pri komplexnom slove „*dokonalý*“. Čo vlastne znamená spojenie - „*ak chceš byť dokonalý*“?

Na chvíľu zotrvejme pri tomto dôležitom pojme.

Kresťan musí **dozrievať**, ak má dosiahnuť svoju **plnosť**, svoj „*telos*“ – čiže dokonalosť (□□□□ω□ = *priviesť k naplneniu, naplniť*).

V tomto zmysle sú všetci kresťania povolaní k dokonalosti. Ak sa to niekomu nedarí, je to preto, že sa zriekol uskutočnenia Kristovo prikázania v evanjeliu: „*Buďte dokonalí (téleioi) ako je dokonalý váš nebeský otec*“ (Mt 5, 48).

Preto sú dokonalí aj tí najjednoduchší, menej vzdelaní kresťania, ktorí dosiahli dokonalosť života hlbokou vierou a činnou láskou, podľa večného Božieho plánu, ktorý má s každým človekom a vďaka darom, ktoré Boh každému ponúka.

Pozor však! Boh nás už pred naším narodením posvätil, ako to píše sv. Pavol (Rim 8, 28-30). Neexistuje - a preto ani nemôže existovať - *životný stav*, ktorý by bol „dokonalejší“ než ten druhý!

Krst sám osebe neobsahuje výzvu k celibátu či panenstvu, zrieknutie majetku, či poslušnosť predstavenému, tak ako evanjeliové rady. Krstné zasvätenie však posúva všetkých Kristových nasledovníkov do spoločného a základného **stavu zasvätenia**, vďaka ktorému každý veriaci (*christifidelis*) dostáva možnosť plného sebauskutočnenia podľa vlastného životného plánu, ktorý mu Boh „vopred pripravil“ (teda laického, klerického či rehoľného stavu). *Toto je povolanie*.

Hocaký morálny záväzok, ktorý si kladie človek pred Bohom, „vyviera z“ krstnej milosti. Touto milosťou môže dosiahnuť dokonalú lásku – čiže – môže dospieť k dosiahnutiu svätosti.

Rehoľná profesia, keďže ide o morálny záväzok uzavretý s Bohom (pakt manželskej zmluvy), bezpochyby „vyviera“ z krstnej milosti. Takto „pramení“ z krstnej milosti aj zasvätenie vo svätom ráde, ale aj zasvätenie v manželstve.

V perspektíve tohto uskutočnenia krstnej milosti sa každý *veriaci* (christifideles) plným spôsobom uskutočňuje na základe svojho cirkevného **povolania-poslania**, ku ktorému je volaný.

Plne sa uskutočňovať (byť *teleios*) teda znamená **plne uskutočňovať životný plán, aký Boh „vopred určil“ každému človeku už od večnosti**.

Všetci pokrstení musia v Cirkvi na základe svojho osobného povolania odpovedať na Boží predchádzajúci plán: uskutočnia svoj vlastný životný plán (z Božej iniciatívy), pomocou duchovných síl, ktorými disponujú a pomocou daru, ktorého sa im dostalo (Ef 4, 7).

Pápež Ján Pavol II. vyslovil na túto tému nádherné a veľmi jasné myšlienky v posolstve, ktoré adresoval mladým v roku 1998. Je dobré, aby sme si ich zacitovali:

*Dar Ducha vytvára z dávneho Božieho príkazu napísaného pre vtedajší ľud aktuálne posolstvo pre všetkých: „Budte svätí lebo ja, váš Pán som svätý“ (Lv 19, 2). Stať sa svätým sa zdá byť možno ťažký cieľ, ktorý je rezervovaný len výnimočným osobám, respektive vhodný pre toho, kto chce zostať vzdialený bežnému životu či kultúre vo vlastnej krajine. **Byť svätým znamená dar a úlohu zakorenenú v krste a birmovke. Dar zverený celej Cirkvi a v každom čase. Je to dar a úloha pre laikov, ale aj poslanie pre rehoľníkov a kňazov, poslanie v súkromí, ale aj verejný záväzok, dar v živote jednotlivca, ako dar pre rodiny a spoločenstvá. No vo vnútri tohto spoločného povolania vyzývajúceho všetkých, aby sa nepripodobnili tomuto svetu, ale Božej vôli (porov. Rim 12, 2), jestvujú rôzne životné stavy a mnohé povolania a poslania.***

Dar Ducha stavia na základe povolania každého človeka. Je podstatou posvätných biskupských, kňazských a diakonských ministérií, ktoré pomáhajú cirkevnému životu. Práve Duch formuje a stvára ducha povolaných pre život v osobitnom zasvätení a pripodobňuje ich chudobnému, poslušnému a panenskému Kristovi. Od rovnakého ducha, ktorý prostredníctvom sviatosti manželstva zahaľuje a posväcuje manželskú jednotu, vychádza sila a podpora pre rodičov, ktorí sú povolaní vytvárať z rodiny prvotnú Cirkev, jej podstatné uskutočnenie...

*Tvorí preto **neodvolateľnú povinnosť pre každého z nás, aby hľadal a poznával cestu, ktorou si Pán osobne nachádza cestu k nemu. Drahí priatelia, vážne si položte otázku svojho povolania a buďte pripravení odpovedať Pánovi, ktorý vás volá, aby ste zaujali miesto, ktoré vám odvekovi pripravil.***

Povolanie na spôsob všeobecnej spásy

Ako sme si už povedali: každému povolaniu zodpovedá Boží plán: **Boží plán ako taký, v prospech ostatných.**

Povolanie je vždy *prospešné*. Nikdy nie je určené samo pre seba. Nezabúdajme, že Otcov plán nás pozýva **k úplnému spoločenstvu** s Bohom, k spoločenstvu v Synovi, spoločenstvu so všetkými. Povolanie teda z nás vytvára **nástroj** (nech už je náš plán akýkoľvek), ktorý je osobitným spôsobom *prospešný* pre tých, čo v danom momente ešte nie sú povolaní.

Biblické povolanie, ak berieme Krista ako vzor, **je zrieknutím (expropriatio) sa vlastnej existencie kvôli všeobecnej spásy**: stať sa Božím vlastníctvom, aby sme prostredníctvom Neho boli vydaní svetu na a vykúpenie, boli použít i strávení v udalosti spásy.

Každé biblické povolanie je prvotne osobným povolaním. Neskôr (keď vyslovíme Bohu súhlas) sa môže stať nástrojom (osobitným plánom, ktorý je niekomu *prospešný*).

POVOLANIE AKO ÚPLNÁ DISPONOVANOSŤ

Povolanie vychádza od Boha, preto povolanie nemôže nebyť **nasmerované na Neho**.

Jediný spôsob, ako sa môže človek prispôbiť Bohu, ktorý sa zjavuje, je ten, že sa stane **úplne a bezhranične pripravený** pre plán, ku ktorému ho Boh chce použiť

Gn 12, 1; 1 Sam 3, 9; Iz 6, 8; Sk 9, 6).

Povolanie si vyžaduje **celý život človeka**, žiada si patričnú odpoveď.

Tí, čo si vo chvíli svojej odpovede na povolanie, v momente prijatia vlastnej úlohy (alebo aj dodatočne) stanovili tejto svojej úlohe podmienky či hranice, nepochopili minimálne základnú teologickú a podstatnú súčasť povolania.

Táto **disponovanosť je podmienkou soteriologickej plodnosti povolania**. To, v akom životnom „stave“ a v akej konkrétnej realizácii sa toto povolanie prejavuje, je sekundárne.

Každá takáto realizácia nastáva v Duchu, neustálym vyzývaním, vytrvalým a horlivým vyzývaním. Len bezpodmienečná vnímavosť nás otvára voči Božiemu Duchu: prijať povolanie znamená nechať sa viesť ako sebou necháva povievať lístok sťa turíčnym vetrom...

Žiť povolanie ako život podľa Ducha znamená **nasmerovať svoj život voči tým druhým v láske**, vo vlastnom exode bez návratu, v ktorom môžeme dosiahnuť naplnenie nášho bytia i konania podľa Božieho plánu: „volaní láskou k nepovolánym a tým uskutočňovať spoločenstvo s Bohom“.

CHARIZMA

Tvrdíme, že sme vytvorení tak, aby sme sa prirodzene „cítily priťahovaní“ jednými vecami viac ako druhými, že nás priťahujú určité aspekty viac ako iné. Už toto *priťahovanie* je *dar*. Je to dar vnímania - vnímať skutočnosť života i sveta, ktorá nás obklopuje, osobitným, vlastným spôsobom. Je to osobitný postoj k skutočnosti. Na základe tohto vnímania sa potom rodí prax, takpovediac naša „chut“.

Môžeme už teda hovoriť o určitej charizme, semienku, ktoré Boh vkladá do nás, aby „*sa stalo tým*“, čo istým spôsobom *konštitutívne* splní Bohom zverený plán.

Ten istý koncil nasmeroval teológiu chariziem k úvahám o možnom bohatstve v Duchu, ktoré nám bolo ponúknuté **v prirodzených daroch ako v semienkach**. V takom prípade sa teda jedná o objavovanie a doceňovanie bohatstva, ktoré Boh každému z nás konštitutívne daroval.

ČO TO VLASTNE ZNAMENÁ CHARIZMA?

Počas stáročí, ktoré nasledovali po apoštolskej dobe sa už neužíval termín *charizma*. Dlhý čas sa používal na označenie výnimočných darov Ducha, určených k budovaniu prvotnej Cirkvi. Toto slovo sa začalo používať v minulom storočí a všeobecne sa zaužívalo krátko pred II. Vatikánskym koncilom. Nakoľko ho koncil začal spomínať rozvážnym spôsobom, pojem *charizma* sa stal pomaly obsesívny: všetci hovorili o charizme a všetko zrazu bolo charizmou!

Počúvajte však Cirkev (Katechizmus katolíckej Cirkvi), čo hovorí o charizmách:

799. **Charizmy**, či už mimoriadne, alebo jednoduché a skromné, sú *milosti* Ducha Svätého, ktoré sú priamo, alebo nepriamo *užitočné Cirkvi*, lebo sú zamerané na jej budovanie, na dobro ľudí a na potreby sveta.

800. **Charizmy** má vďačne prijímať nielen ten, kto ich dostáva, ale aj všetci členovia Cirkvi. Vedú sú obdivuhodným bohatstvom milosti pre apoštolskú životnosť (vitalitu) a pre svätosť celého Kristovho tela; pravda, ak ide o dary, ktoré skutočne pochádzajú od Ducha Svätého a **používajú sa** spôsobom, ktorý plne zodpovedá jeho autentickým podnetom, čiže **v duchu lásky**, ktorá je pravým kritériom chariziem.⁴

801. V tomto zmysle je vždy potrebné **rozoznávanie chariziem**. Nijaká charizma neoslobodzuje od závislosti od **pastierov Cirkvi** a podriadenia sa im, lebo im „zvlášť patrí úloha neuhášať Ducha, ale všetko skúmať a držať sa toho, čo je dobré“⁵ aby všetky charizmy vo svojej rozmanitosti a vzájomnom dopĺňaní boli „na spoločný úžitok“ (1 Kor 12, 7).⁶

2684. V spoločenstve svätých sa v priebehu dejín Cirkví utvorili rozličné *spirituality* (duchovnosti). **Osobná charizma** niektorého svedka Božej lásky k ľuďom sa mohla *preniesť* na iných, ako „duch“ Eliáša na Elizea⁷ a na Jána Krstiteľa⁸, aby niektorí učenici mali účasť na tomto duchu.⁹ Určitá spiritualita je aj na sútoku iných prúdov, liturgických a teologických, a svedčí o inkulturácii viery v istom ľudskom prostredí a v jeho dejinách. Kresťanské spirituality majú účasť na živej tradícii modlitby a sú nevyhnutnými vodcami pre veriacich. Vo svojej bohatej rozmanitosti sú odrazom čistého a jediného svetla Ducha Svätého.

4 Porov. 1 Kor 13.

5 Druhý vatikánsky koncil, dogm. konšt. Lumen Gentium, 12: AAS 57 (1965) 17

6 Porov. Lumen Gentium 24.

7 Porov. 2 Kr 2, 9.

8 Porov. Lk 1, 17

9 Porov. Druhý vatikánsky koncil, *dekrét* Perfectae caritatis, 2: AAS 58 (1966) 703

Táto druhá definícia nás uvádza do nasledujúcich tém, ktorými sa nás dotýkajú dosť blízko, to znamená – hovorí o **charizme zakladateľa** a charizme, ktorá sa dnes v teológii nazýva **charizmom inštitútu**, alebo charizmom **členov inštitútov**.

CHARIZMA ZAKLADATEĽA

Je to dar (či dary), ktorý Boh osobitne darúva veriacemu. To vedie k založeniu rehoľného inštitútu, alebo rehoľného hnutia, **špecifickému spôsobu bytia** prostredníctvom duchovných skúseností, ktoré daroval Boh výlučne jemu.

CHARIZMA INŠTITÚTU, ALEBO ČLENOV INŠTITÚTU

Pod týmto termínom chápeme osobitné **poslanie, cieľ, apoštolskú úlohu** členov inštitútu, ktoré **prevzali od zakladateľa** a ktorý svojím príkladom a životom preniká a presviedča iných o tom, aby ho nasledovali.

Členovia nadobúdajú **osobitnú milosť povolania, aby nasledovali túto životnú skúsenosť a istým spôsobom sa pričlenili k charizme zakladateľa**.

Často hovoríme, že charizma zakladateľa sa „prenáša“ na nasledovníkov. Hovoríme napríklad, že Františkova charizma sa preniesla na členov Františkánskej rodiny, teda aj na Svetských františkánov *priamo* od Františka.

Ako sa však môže zakladateľov *osobný* dar (charizma) preniesť na niekoho iného? Ako ho môže aj samotný zakladateľ preniesť? Nepochádza azda priamo od Boha?

Charizmatická osobnosť zakladateľa je určite *neopakovateľná*. Nie však preto zostáva jeho skúsenosť limitovaná na obdobie, počas ktorého žil. Tu vidíme, ako sa konkrétne uskutočňuje prepojenie charizmy, pretože *čosi neopakovateľné sa stáva opakovaným*. Rehoľný inštitút ponúka toto prepojenie, pretože v priebehu dejín rozširuje a sprístupňuje charizmu svojho zakladateľa (K. Rahner).

Zdá sa mi, že tu vidno určitú slabú analógiu medzi **Vtelením** a jeho **pokračovaním vtelenia** v Cirkvi a **charizmom** či **pokračovaním** charizmy v zakladateľových nástupcoch: vždy len pôsobením Ducha a jeho milosti sa uskutočňuje jedna (predĺženie vtelenia vo veriacom – krst) i druhá (predĺženie charizmy v nasledovníkoch – profesia).

Takto sa práve charizma zakladateľa *opakuje* a v nasledovníkoch *pokračuje*. Z nej chcel Duch rozdeliť Cirkvi i svetu, aby sa uskutočnil VEČNÝ BOŽÍ PLÁN.

Vráťme sa však k Františkovi. V čom pozostávala, lepšie povedané, pozostáva jeho charizma? Len ťažko môžeme vyčerpávajúco a niekoľkými frázami zdefinovať dynamiku života, ktorej bol aj František živým príkladom. Všetci, čo hľadajú Františkovu charizmu, nikdy neponúkajú kompletnú definíciu. Každý z nich vníma odlišné odtienky a zdôrazňuje iné vlastnosti. Veľmi nám ju objasňuje to, ako nám František vysvetľuje, kto je pravým a dokonalým menším bratom (Zrkadlo dokonalosti 85, FF 1782).

Musí však jestvovať určité *základné jadro*, ktoré je síce rôzne chápané, ale vždy ho charakterizuje určitá jednota *charizmy*.

No ani na túto tému nenájdeme jednotné názory.

FRANTIŠKOVA CHARIZMA A CHARIZMA FRANTIŠKÁNSKEJ RODINY

Poslanie, ku ktorému je povolaný František ukrýva výnimočný charakter. Nakoľko môžeme povedať, ide o *jediné* takéto presne indikované poslanie v dejinách Cirkvi.

Výnimočnému poslaniu prislúcha osobitá charizma, ktorú má uskutočniť. A tá nemôže pozostávať len v heroickom čnostnom živote, ale v úplnom dare, ktorý existenciálne ozvlášťuje tento život v mnohorakých podobách.

František bol preto správne oprávnené nazvaný „druhým Kristom“.

Svätý Bonaventúra píše, že František „*sa ešte za života dokonalým nasledovaním snažil pripodobniť živému Kristovi; v smrti zasa umierajúcemu Kristovi a keď zomrel chcel sa pripodobniť Kristovi mŕtvemu a zaslúžil si česť niesť na svojom tele viditeľný obraz Krista...*“ (FF 1240).

Vzor, obraz, prostredník Božej rozdávejúcej lásky, Toho, ktorý uskutočňuje a *stelesňuje* večný Otcov plán. Len on je cestou, pravdou a životom, je Synom, ktorý umožňuje, aby Otca bolo vidieť, počuť, aby sa ho bolo možné dotknúť (1 Jn 1, 1-4 a *Kto vidí mňa*: Jn 14, 8-11). Františkove oči, srdce i myseľ patria len Ježišovi, kontempluje nimi Božie obdarovanie, poníženie, vyprázdnenie (*kenósis*) z lásky, a to počas celého Ježišovho *Vtelenia*, v **kolíske**, na **kríži** či v **eucharistii** (teda nielen na kríži).

Čo však tvorí Kristovu základnú charakteristiku, ktorá vystihuje zároveň podstatu jeho života? Je to práve fakt, že je **Synom** (NMI 24). Je to osobnosť Syna. Ježišovo synovstvo je tým definitívnym určením, ktoré zasahuje hlboko do jeho tajomstva. Kristus, ktorého sa František snaží nasledovať a vystihnúť, musí byť Kristom-Synom.

Môžeme sa odôvodnene nazdávať, že charizma, ktorú daroval Duch svätý Františkovi je **dynamickou, celostnou skúsenosťou, v ktorej sa reálne cítil ako syn v rukách nebeského Otca**, podobne ako Ježiš-Syn so všetkým, čo z toho vyplýva. Synovstvo nenastáva len krstom, ktorý ho zaštepuje do Božej rodiny. Skôr je osobitným darom, ktorým nadobúdame rovnaké myslenie Ježiša-Syna, ktorý sa stal chudobným, prijal postavenie sluhy, bol poslušný až na smrť, konajúc stále v súlade s Otcom (Flp 2, 5-8). František sa dostáva vďaka tomuto daru k synovskej mentalite. Vidí synovskými očami, miluje synovým srdcom a koná s odovzdanosťou a dôverou syna. Všetky stvorenia, tak živé ako neživé, sa v Bohu stávajú bratmi a sestrami. A tí, čo sa budú k nemu chcieť pridať, musia vytvoriť určité bratstvo žijúce pod dohľadom nebeského Otca. V sile tohto osobitného daru, ktorý ho pripodobňuje Kristovi, zakladateľovi Cirkvi, môže „obnoviť“ Cirkev.

Charizma preto vo svojej podstate pozostáva v **mocnej a radikálnej synovskej skúsenosti**, charakteristickej radostným uvedomením, láskyplným a dôverným postojom, v jasnom a zodpovednom správaní – byť pripravený plniť vôľu nebeského Otca. Len tej „sa chcem jedine neustále a vo všetkom prispôbovať, byť poslušný a pokorný“ (FF 504) – tak ako Ježiš-Syn, ktorý hovorí, že jeho pokrmom je plniť Otcovu vôľu (Jn 4, 34).

Veľký a osobitý dar, ktorý František dostal, spočíva vo vnímaní **Božej pokory** a výnimočnom živote, ktorý je pre Františka podstatný, v úplnom sebadarovaní, v **pokornom** uponížení, v Synovi (*pokore, tej vrcholnej pokore, v akej sa Pán ponížil do nepatrného chleba* a pod., FF 221).

František ako nik iný s nesmiernou intenzívnosťou vnímal Ježišovo *poníženie*, akt *totálneho sebadarovania* (*kenósis*) ako jadro a **podstatný základ** VEČNÉHO BOŽIEHO PLÁNU určeného tvorstvu, ktoré predstavuje večný predmet Božej lásky.

Boh mu dal dar tohto *vnímania* a spolu s ním aj milosť neustáleho hľadania a úplného pripodobnenia sa Synovi, až do tej miery, že vtlačil do Františkovho tela znaky Kristovho umučenia.

V tomto zmysle chápeme pápežské slová o Františkovi ako o „alter Christus“. František nie je Kristom. Aj keď zostáva „alter“, stal sa Kristovi podobný - *christoformis* na úrovni dokonalosti ako nik iný.

To je teda ten dar. Toto je *charizma*.

Na tomto výnimočnom dare-charizme **majú účasť všetci Františkovi synovia** (1., 2., 3. rád). Tí sú povolani, aby pokračovali v poslaní počas dejín. Pre nich všetkých je pôvodcom myšlienky a styčným bodom. Zostane učiteľom i vzorom pre všetkých. Oni sú tou cestou, ktorú treba nasledovať aj dnes. Žiť svedomite svoje povolanie, zodpovedne a účinne uskutočňovať misiu, ktorá im bola zverená vo Františkovi. Pápež Pius IX. to spomína vo svojej modlitbe pri Františkovom hrobe: „Reformačné dielo prešlo od Teba na Tvoje potomstvo a ono dobre odpovedalo na tak veľkú úlohu“ (8/5/1857).

Z tejto charizmy, ktorú Boh zasadil do Františkovho života, vznikla prax, osobitný spôsob bytia, forma života, ktorú voláme františkánska. Táto forma života vytvára napokon to, čo voláme spiritualitou a z nej si spomeňme niektoré prvky: Intenzívna **eucharistická spiritualita** (*kenóza*)

Chudoba (dôsledok kenózy)

Minorita – pokora (dôsledok kenózy)

Jednoduchosť¹⁰,

Poslušnosť (vôľa zjednotiť sa s večným Otcovým plánom)¹¹,

Čistota (Boh, ktorý je všetkým, čo iné môžeme chcieť, veď len on stačí, niet v nás viac miesta, keď do našich životov vstúpila Božia plnosť. V ňom sme schopní milovať všetkých, oveľa viac a oveľa lepšie)

Bratstvo – osobitný charakteristický prvok, ak ho prijímame ako univerzálne a kozmické, ktoré sa osobitným spôsobom konkretizuje v bratstvách, miestach spoločného života, v členoch i duchovných synoch.¹²

Františkánska evanjeliová radikálnosť.¹³

Vráťme sa však späť k nám.

Regula OFS začína týmito slovami (článok 1):

Františkánska rodina, jedna z mnohých duchovných rodín, ktoré Duch Svätý vzbudil v Cirkvi, zhromažďuje všetkých členov Božieho ľudu - laikov, rehoľníkov a kňazov, ktorí cítia, že sú povolani nasledovať Krista v šľapajach sv. Františka z Assisi.

¹⁰ Všetko vlastne môžeme vykrátiť na jeden jediný akt Božej lásky: v ňom je všetko. Preto to Františkovo naliehanie na *sine glossa* (bez komentára), čo nebola narážka na štúdium, ale výzva, aby sa bratia chytili podstaty – Božej jednoduchosťi a vyhýbali sa všetkému, čo nám zamotáva zrak, dôsledkom čoho dokážeme menej chápať a vnímať túto skutočnosť. Ak sa tisíckami delení a upresnení vzdľuujeme od rozpálenej vyhne lásky, od jediného prikázania a ním je prikázanie lásky, ktorá je Božou podstatou, lebo láska nás ženie (*Caritas Christi urget nos* – 2 Kor), aby sme boli ako on (*buďte dokonalí ako je dokonalý váš Otec; buďte svätí ako je Boh svätý*), tak samotná táto láska stuhne, skryštalizuje sa na zvitky zákonov, predpisov, čoraz chladnejších noriem, stále tuhších a neschopných splodiť život.

¹¹ Podstatná vlastnosť Františkovej spirituality je poslušnosť voči Cirkvi. Touto poslušnosťou uznáva plnú prítomnosť Kristovho Ducha v Cirkvi. Poslušnosť voči Cirkvi a jej predstaveným je totálna a František neustále zdôrazňuje bratom, aby boli „katolími“. Preňho je Cirkev istou prostredničkou, ktorá potvrdzuje, že kráča správnou cestou. Svätí pastieri i kňazi Cirkvi sú predmetom Františkovej úcty, pretože František verí, že bez Cirkvi niet eucharistie a bez eucharistie niet toho, kto posväcuje Kristovu krv a telo.

¹² „Dnes večer nenechám vašej rodine viac než znak toho, čo vás vystihuje...: bratstvo. Pre nasledovníka Krista, poslaného od Otca, aby slúžil a nie aby bol obsluhovaný (Mt 20, 28), bola výchova ľudí ku skutočnému bratskému životu bláznivý sen, odvážny projekt, program zaumienený Františkom a prvými spoločníkmi. Evanjeliové bratstvo na hony vzdialené od utópie možno žiť každý deň. Ide o ľudí z rôznych stavov, ktorí žijú pospolu, sú nedotknutí akoukoľvek *nadvládou*. Avšak do bratstva, ktoré žijú, vnesie sv. František zmysel pre zodpovednosť z toho dôvodu, ktorý nazýva „vzájomnou službou“ a „vzájomnou poslušnosťou“ priamo uprostred rehoľnej komunity. Bezprostredný kontakt s evanjeliom či evanjelium aplikované „doslovne a *sine glossa*“ vyvolalo okolo sv. Františka rozmach bratstva, ktorý sa rýchlo a s energickou radosťou šíril ďalej.

Františkánske bratstvo sa objavilo ako prorocký obraz ľudstva, v ktorom sa všetci navzájom uznávajú za bratov; evanjelium v ňom našlo mesiášske, jubilejné vnuknutie.

Nič tak neudáva rozmer bratského horizontu ako Pieseň brata slnka, ktorá rozširuje bratstvo medzi ľuďmi aj na kozmické bratstvo, čím neodhaľuje len svoje ekologické vnímanie, ale aj skutočné príbuzenstvo s celým stvorením“ (kard. R. Etchegaray, 9 apríl, 2000, Veľké jubileum františkánov).

František vníma *Vtelenie* (*humus* – odtiaľ pochádza slovo *humile* – pokorný), toto vstúpenie do konštitúcie pozemskej matérie, do matérie stvorenstva ako živú účasť na Božej láske práve v tejto matérii stvorenia. Od tiaľ potom vyvierajú všetky typicky františkánske dôsledky ohľadom hlbokkej úcty k stvoreniu, či už živému, alebo neživému, pretože sú (práve vďaka *tejto živej účasti* na živote) Kristovými bratmi a sestrami a tým aj našimi bratmi a sestrami.

¹³ František si nepredsavzal zrealizovať nejakú konkrétnu vec – nejaký Kristov čin. František sa nezameriava, nešpecifikuje na ten, alebo tamten aspekt Kristovho života. František to tak zjavne nemyslí. Zaujímá ho celý Kristus, Kristus ako taký.

Jeho myšlienky sa obracajú prvotne k Otcovi, ktorého neustále vyzýva, k Synovi, ktorý zjavuje Otca a vedie k Otcovi prostredníctvom Otcovho zákona a prijíma od Otca všetko, v otvorenosti a odovzdanosťou voči pôsobeniu Ducha.

František je naozaj **trojičným človekom**.

Ježiš je preňho métou a vzorom ako takým. Je životom, pravdou a cestou. František objíma celého Ježiša, Krista v jeho totalite. František teda rieši problém ako sledovať tú alebo onú Kristovu skutočnosť. Chce nasledovať Krista, CELÉHO Krista. To zvyšné (čo má robiť a ako) sa dostaví samo a to, čo sa dostaví (hocičo) bude sa musieť plne zhodovať s tým, čo chce Boh.

*V živote a poslaní Cirkvi sa usilujú **sprítomniť charizmu svojho spoločného Serafínskeho Otca, a to rôznymi cestami a spôsobmi, no vždy vo vzájomnom spoločenstve.***

My VŠETCI františkáni musíme žiť „**Františkovu charizmu**“, nie nejakú tú svoju. To jasne vyplýva z textu. Sme správcami tejto charizmy, ako sme si mohli prečítať v texte.

OSOBITNÉ FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE

František je vždy aktuálny - hlavne preto, že nám predkladá celého Ježiša Krista.

Toto je veľmi fajn, aj keď často to môže vytvárať problém na úrovni povolania. Mnohí, ktorých František akosi prirodzene priťahuje sa môžu nazdávať, že získali *františkánske povolanie*. Žiaľ, nie vždy je to tak. Uvidíme prečo.

Každý človek potrebuje nájsť určitý zmysel svojho života, nájsť prameň a napokon – pre nás kresťanov – nájsť *Otca*. Toto hľadanie, či už viac alebo menej vedomé, je hľadaním človeka, ktorý si „pripomína Počiatok“ a prahne po trojičnom domove.

Človek ako taký hľadá Otca (aj keď rôznymi spôsobmi), zdroj života a dokonalosti. Už vieme, že Syn-Ježiš nás privádza k Otcovi.

Prostredníctvom Božieho večného vtelenia uskutočneného v Duchu vieme, že **Ježiš – cesta, pravda a život** – je tým, **čo hľadáme a po čom túžime – či už vedome alebo podvedome.**

Nech nás ku Kristovi privádza čokoľvek – je to pre nás stimul a ten hľadáme kvôli našej nespokojnosti. **Svet hľadá Krista a vo Františkovi nachádza Kristovo živé sprítomnenie, po dejinnej i ľudskej stránke je vo Františkovi úplne prístupný**, a preto svet priťahuje.

Všetko, čo František učinil, čím sa stal, bolo výsledkom *imitatio Christi* (nasledovania Krista).

František sa vlastne stal *druhým Kristom – alter Christus*.

Práve to je príčinou, prečo ľudia v každom čase Františka hľadajú a milujú: jeho život sa stal ozajstnou a účinnou *Kristovou sviatosťou*. Dokážeme teda pochopiť, že priťahuje ľudí: je sympatický Kristovi i nám (sympathein – z gr. cítiť rovnako, spolucítiť s niekým – pozn. prekl.).

Takáto príťažlivosť však neznamená, že musíme mať povolanie a vziať na seba osobitný, františkánsky záväzok. Musíme rozlišovať. Musíme s Božou pomocou pochopiť, čo od nás žiada.

Musíme byť prezieraví a nezastaviť sa na tejto úrovni, zakladať si jedine na určitej sentimentálnej sympatii voči Františkovi, na nežnosti, ku ktorej nás povzbudzuje.

To by nebolo ozajstným povolaním.

Boh si vzbudil Františka ako príklad a vzor nielen pre „františkánov“, ale pre celý Boží ľud, pre celé ľudstvo.

MÔŽEME SA TEDA NECHAŤ FRANTIŠKOM INŠPIROVAŤ, NO NEMUSÍME PRITOM NASLEDOVAŤ JEHO SPÔSOB SLUŽBY (POVOLANIE).

Ozajstné, osobité povolanie si vyžaduje, aby som pochopil dôvody, prečo cítim, že ma František k sebe volá. Žiada odo mňa, aby som začal hľadať „Františkovho Krista“ a našiel tak ako on tie isté veci, na ktorých založil svoju formu života a služby. Ak sa to tak stane, objavím v sebe zárodok *charizmy* a postupne v sebe čoraz jasnejšie zračím večný Boží plán.

Na to, aby sme pochopili, či máme ozajstné FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE je nutné poznať Františka, stretnúť sa s ním. Musíme zanechať všeobecnosť, romantickosť a sentimenty a konfrontovať sa s Františkovým plánom – tak pochopíme, či náš vlastný projekt postupuje rovnakým smerom.

Mať ozajstné FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE znamená byť volaný - nastúpiť rovnakú cestu **celostného stotožnenia a pripodobnenia sa Kristovi** tak, ako sa stotožnil a pripodobnil Kristovi František.

Mať pravé FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE či už *apoštolské, kontemplatívne alebo svetské*, znamená: **preveriť si vlastnú disponibilnosť pre celostné prijatie tejto cesty**. Znamená to prijať, žiť a vzťahovať v sebe Františkovu charizmu, aby sme ju sprítomňovali v tomto svete – s jednoduchosťou, misiou a každý vo svojom stave.

Mať AUTENTICKÉ FRANTIŠKÁNSKE POVOLANIE teda znamená nachádzať úplný súhlas s tým, čo charakterizuje túto formu života, Františkovu charizmu-poslanie, jeho spiritualitu.

Netreba zabúdať, že rozlišovanie povolania musí napokon určiť, či to, čo „cítim“ sa zhoduje s tým, čo **chcem** a s tým, čo **chcem, pretože to odo mňa žiada Boh**. „*Nech sa stane Tvoja a nie moja vôľa*“. Práve v tomto bode pochopíme, či ide o autentické povolanie.

Toto je bezpochyby najchúlostivejší bod povolania. Práve preto sa musíme veľa modliť, poprosiť o radu duchovného vodcu či ľudí s určitou skúsenosťou a hlbokým životom viery. Tí, čo správne rozlišovali a spoznali, že ich plánom je nasledovať Františka v jeho šľapajach, musia úplne prijať všetky dôsledky a pred Bohom a Cirkvou zložiť **verejný, slávnostný a doživotný záväzok** (profesiu).

Toto platí pre Františkánov 1., 2. a 3. rádu.

To nás priamo privádza k Reguli, ktorá predstavuje osobitnú *manželskú zmluvu* profesantov s Bohom a schvaľuje spôsob i mieru záväzku vyplývajúceho z profesie.

Františkánske povolanie musí prejsť sitom **rozlíšenia**, prostredníctvom obsahu a ducha Reguly, ku ktorej sa toto osobitné povolanie vzťahuje.

Čo sa týka nás, Svetských františkánov, osobitne dôležité sú pre nás hlavne tieto pasáže:

- celá druhá kapitola Reguly
- články Generál. konštitúcií 37.2, 3; 38.1; 40.1, 2;
- Generálne konštitúcie: Titul I. druhej kapitoly.

Keď sme po správnom rozlíšení dosiahli určitú istotu, je nevyhnutné stále si ju preverovať. Ak naozaj ide o **pravé povolanie**, potom sa nezhoduje so žiadnou apatiou, každodenným životom, ktorý zostáva stále rovnaký. Ak sa nachádzame v podobnej situácii, môže to znamenať, že máme buď pravé povolanie, ale nezrealizovali sme ho – alebo takéto povolanie nemáme. Nemôže byť nič horšie, ako obuť si nesprávne topánky. Prv než by sme povedali, začnú bolieť nohy a kto si zaumienil nosiť rovnakú obuv riskuje, že si zničí nohy a nebude viac chodiť. Preto je vhodné zmeniť topánky, keď hrozí, že viac nebudeme chodiť. Len správne topánky nás môžu priviesť tam, kam máme ísť!

Zhrňme si teda to, čo sme si povedali o Františkovej charizme, o charizme, ktorú mu bol daroval!

Boh ju vzbudil **vo** Františkovi, aby mohol slúžiť ako vzor, príklad, iniciátor a príhovorca pre všetkých tých, čo ho NASLEDUJÚ TÝMTO SPOSOBOM, naplňajúc Boží večný plán pre toto poslanie, ktoré zveril Františkovi a jeho rodine.

Boh v nás zasadil semä a už toto semä predstavuje osobitnú *charizmu*, *takpovediac genetické, existenčné patrimonium* (vlastníctvo), ktoré nám patrí a ktoré tým, že sme ho dostali, že ho rozvíjame, nás samých uskutočňuje.

František nám pomáha objavovať, derivovať, definovať i rozvíjať tieto hodnoty.

Boh vytvoril z Františka svoju *sviatosť* a v istom zmysle aj našu *charizmu*.

Tým, že prijímame Františkovu formu života (každý podľa svojho životného stavu), prostredníctvom verejného cirkevného, slávnostného a doživotného aktu, získavame v podstate **jeho charizmu**.

„**Prijímať jeho charizmu**“ v tomto zmysle znamená:

- *prijímať Františka* za svoj vzor, za neustáleho inšpirátora a duchovného otca. Dá sa povedať, že toto prijatie nám umožňuje získať *jeho ducha* - podobne ako to bolo s dvoma tretinami Eliášovho ducha, ktorého si žiadal Elizeus (2 Kr 2, 9);

Spolu s Františkovou charizmou získavame aj základné dary, ktoré nám pomáhajú plne uskutočňovať františkánskym spôsobom svoje povolanie a poslanie:

- **osobitnú milosť**, ktorú istým spôsobom Boh darúva svojim synom a dcéram, aby im pomohol a uspošobil ich na takéto nasledovanie a poslanie. Z profesie pramení určitý *milostivý stav*, ozajstná *manželská zmluva* uzavretá s Bohom po celý život. Táto milosť je ženíchovým darom: my darujeme svoj život, On darúva ten svoj. Profesia je

liturgickým úkonom: uskutočňuje teda to, čo predstavuje. Preto osobitný dar milosti získavame práve týmto svojím zasvätením.

- Františkov takpovediac **zásadný príhovor**. Na základe neho sa všetci stávame duchovnými synmi – so všetkým, čo z toho vyplýva.
- **Začlenenie sa do vzájomného a živého spoločenstva** celej františkánskej rodiny, tak dnes ako po všetky časy.

Toto nové patrimonium (vlastníctvo), toto nové „veno“ sa dá dosiahnuť zvyčajne spolu so všetkými osobitnými darmi, ktoré sú „mojimi osobnými charizmami“ a ktoré v rámci tohto františkánskeho života vytvárajú zo mňa jedinečnú a neopakovateľnú bytosť, akú Boh plánoval od večnosti.

POVOLANIE, CHARIZMA, POSLANIE. Sú to všetko aspekty jedného jediného plánu – Božieho plánu, no vzájomne prepletené. Každý z týchto momentov predpokladá a privádza k tomu druhému.

POSLANIE (GK Hlava II., 17-27; Hlava VIII., 98-103)

Po tom, čo sme si rozprávali o charizme bolo by dobré, aby sme si povedali zopár slov aj **o Františkovom poslaní: OBNOVIŤ DOM – CIRKEV.**

Toto „Františkovo“ všeobecné a takpovediac celostné (*totalitné*) poslanie je v skutočnosti Františkovou „**osobitosťou**“.

Bol to Ježiš Kristus, kto mu zveril poslanie, keď František v kostolíku san Damiano „*začul svojimi telesnými ušami ako k nemu zostupuje hlas a trikrát mu hovorí: František chod' a oprav môj dom, ktorý sa rúca – ako sám vidíš*“ (FF 1038).

VO FRANTIŠKOVÍ TAM BOLA V TEJ CHVÍLI PRÍTOMNÁ CELÁ FRANTIŠKÁNSKA RODINA.¹⁴

Ako je možné obnoviť dom? Iba tými istými prvkami a s tým istým materiálom, s akým bol postavený!

Čo to je však dom-Cirkev? Je to **Kristovo telo**. V Cirkvi je **Kristus hlavou** a my údmi. Ak je však dom Kristovým telom, nemôžeme ho opraviť inak, ako **samotným Kristom**, prostredníctvom jeho Ducha!

Cirkev-dom, Kristovo telo je mocnou stavbou, ak ten, kto na ňu hľadi, kto v nej býva, vidí Ježiša a tým, že ho vidí, vidí a „cíti“ aj Otca. „Ukáž nám Otca a to nám postačí“. „Kto vidí mňa, vidí Otca“. Vidieť Kristovu tvár – cestu, pravdu a život (NMI 16n) znamená kráčať k Otcovi, **vidieť Otca**.

„*Chceme vidieť Ježiša*“ (Jn 12, 21). Toto si pýtal človek v I. storočí, ale toto si žiada aj človek XIII. storočia. **Po tom istom túži aj človek XXI. storočia**. Žiada si to a **vždy** si to bude žiadať každý tvor.

Boh chcel urobiť z Františka *alter Christus* (druhého Krista) - dalo by sa povedať - bol celostne pripodobený Kristovi, aby tak mohol naplniť Boží plán a dostal *správny materiál* k uskutočneniu tohto plánu, ktorý mu bol zverený: hľadme na Františka a uvidíme Krista! A Kristus nás privedie k Otcovi.

¹⁴ Spomína to Pavol VI.: „Vízia, ktorú dostal Innocent III. o Františkovi zachraňujúcom lateránsku baziliku, čiže Cirkev – mystické telo Krista vo svojej historickej i centrálnej, hierarchickej a rímskej podobe, táto vízia predvídala povolanie i **poslanie veľkej Františkánskej rodiny**“ Na gen. kapitule OFM, 23/6/1967). Toto pripísal aj svetským františkánom v odvolávke na víziu Innocenta III.: „Dúfame i veríme, že viditeľnú, ľudskú Cirkev posilňujete a povzbudzuje vy, predovšetkým vy, drahí terciári“ (195/1971).

František neobnovil Cirkev „kritickým postojom, ale postojom svätosti“. „Jeho charizmou a poslaním bolo konkrétne a príkladne ukázať, že evanjelium bolo zverené Cirkvi a že toto evanjelium možno žiť a úplne prijať v Cirkvi, so súhlasom a podporou Cirkvi“ (Ján Pavol II. posolstvo františkánskej stráže v bazilike S. Pietro, 2/10/1982).

Musíme teda aj my vo svojej charizme objavovať **centrálnu postavu nebeského Otca** a uznať jeho význam pre našu duchovnú cestu a uskutočnenie poslania.

Toto je cesta, ktorú nastúpil František pod vedením Ducha a ktorú musíme nastúpiť aj my.

Vyplyva z nej záväzok, aby sme sa vnímali a správali ako autentickí synovia a objavili nekonečné bohatstvo Božieho otcovstva a dosiahli schopnosť milovať, darovať, odpustiť. Ježiš chce, aby sa Otec stal normou a vzorom, vnuknutím a cieľom pre ľudí. „*Budte dokonalí ako je dokonalý váš nebeský otec*“ (Mt 5, 48 – NMI 31).

Toto pozvanie kladie na nás osobitný zmysel a zodpovednosť Františkových synov, ktorých Duch obohatil **osobitnou charizmou nástupníctva**. To si vyžaduje pripodobniť sa Synovi a započúvať sa so synovským srdcom do toho, čo nám hovorí o Otcovi a tým nám ukazuje spôsob, ako ho nasledovať. Aby sme sa mu pripodobnili a žili na vzor a budovanie Cirkvi, na výstrahu svetu.

Poznamenajme na záver, že **charizma** nás nielen uschopňuje k uskutočneniu **poslania**, ale oživuje ho a vedie tým, že sa stáva špecificky aktuálnym a účinným.

Konkrétne povedané: poslanie môže byť veľmi odlišné. Nie sme odborníkmi na jednu vec. Nás sa týka to, aby sme „ponúkali svetu celého Krista“, spolu s Cirkvou a zo srdca Cirkvi¹⁵.

Františkáni majú – ako hovorí František

- žiť v rámci cirkevnej i svetskej skutočnosti, v súlade s vlastným „stavom“, do hĺbky ho pochopiť a vcítiť sa doň.
- postaviť sa zoči-voči všetkému s láskou a v duchu autentického univerzálneho bratstva;
- ponúknuť vlastný život k „obnove“ toho, čo môže byť poškodené. Činnosť potom bude nevyhnutne vyplývať z bytia (GK 100.3).

Nemáme na to nejaké recepty, okrem vnútorného **pripodobnenia sa Kristovi – tak ako František**, s jeho pomocou, s jeho vnuknutím, pod záštitou Františkovej *charizmy* a hlavne s dôverou voči činnosti Ducha.

Ak budeme mať takýto postoj, Kristus nás všetkému naučí tak, ako naučil Františka (2 Cel CLXII 214, FF 804; LM 14, 3; FF 1239).

My, všetci Františkovi synovia, musíme pokračovať v tomto poslaní v živom vzájomnom spoločenstve!

Aká je to zodpovednosť!

Keď na to pomyslíme, chytá nás hrôza! Spontánne by sme chceli povedať: Pane, asi si sa zmýlil.

Nie, Pán sa nemýli. *Bohu nič nie je nemožné!*

Prichádzajú mi na myseľ slová brata Massea, keď sa pýtal Františka: *Prečo to k tebe všetci prichádzajú?* A František mu odpovedal: *Pretože Pán nenašiel nikoho sprostejšieho ako som ja!* Tak je to. Pán buduje dom aj spolu s nami.

Musíme však byť jeho pokorní spolupracovníci.

Dodatok o spiritualite

Františkánska spiritualita – ako sme si už povedali – predstavuje celok žitej a vžitej praxe, ktorá vyplýva z charizmy a mala by sa stať základom pre všetkých františkánov, aby sa všetci mohli stať „*alter Franciscus*“ a prinášali túto skutočnosť, tento dar, túto charizmu tam, kam Boh bude chcieť.

Ponúkam vám dve výnimočné svedectvá. Nazdávam sa, že to môže byť pre nás veľmi prospešné pre konverzáciu v študijných skupinkách, aby sme rozduchali myšlienky, ktoré sme si povedali: čo pre nás znamená, čo v sebe poníma františkánska spiritualita.

¹⁵ „Františkánska charizma nebola nikdy aktuálnejšou, aby dokázala ponúknuť celého Krista prepukujúcemu svetu, ktorý má strach zo solidárneho bratstva všetkých ľudí bez vylúčenia. Všeobecnému bratstvu, univerzálnej, nie selektívnej solidárnosti podľa vlastných záujmov a záľuby: priatelia sa vyberajú, nie však bratia a sestry a to z bratstva robí úctivú skutočnosť – vzhľadom na jeho permanentný charakter.“ Homília, kard. Etchegarray, Veľké jubileum františkánov, Rím, 9. apríl 2000.

Prvé svedectvo je od kardinála Rogera Etchegaraya. Pochádza z jeho oslnivých slov, ktoré adresoval všetkým františkánom, zhromaždeným v bazilike *Svätého Jána Lateránskeho* v Ríme v deň veľkého františkánskeho jubilea – 8. apríla 2000. Nimi kardinál Roger nielen pomenoval jeden z pilierov našej spirituality – *bratstvo* – ale nádherným spôsobom sa dotýka srdca našej charizmy a poslania:

„Dnes večer nenechám vašej rodine viac než znak toho, čo vás vystihuje a lepšie vystihuje jubilejnú snahu Cirkvi: **bratstvo**. Pre nasledovníka Krista, poslaného od Otca, aby slúžil a nie aby bol obsluhovaný (Mt 20, 28) bola **výchova ľudí ku skutočnému bratskému životu** bláznivým *snom*, odvážnym projektom, programom zaumieneným Františkom a prvými spoločníkmi. Jeho život prekvitá príkladmi a kvetmi svedčiacimi o tom, ako evanjeliové bratstvo na hony vzdialené utópii možno žiť deň čo deň: Ide o ľudí z rôznych stavov, ktorí žijú pospolu, sú *nedotknutí akoukoľvek nadvládou*. Avšak do bratstva, ktoré žijú, vnesie sv. František zmysel pre zodpovednosť - z dôvodu, ktorý nazýva „vzájomnou službou“ a „vzájomnou poslušnosťou“ priamo uprostred rehoľnej komunity. Priamy kontakt s evanjeliom či evanjelium aplikované „*doslovne, sine glossa*“ vyvolalo okolo sv. Františka rozmach bratstva, ktoré sa rýchlo a s energickou radosťou šírilo ďalej.

Františkánske bratstvo sa objavilo ako prorocký obraz ľudstva, v ktorom sa všetci navzájom uznávajú za bratov; evanjelium v ňom našlo mesiášske, jubilejné vnuknutie, ktoré sa stalo nádejou pre svet. Svätý František sa neuspokojil s tým, že napísal list pokoja „všetkým obyvateľom sveta, alebo že odvážne bežal k sultánovi s prázdnyimi rukami uprostred ozbojených križiakov.

Nič tak *neudáva rozmer bratského horizontu ako Pieseň brata slnka, ktorá rozširuje bratstvo medzi ľuďmi aj na kozmické bratstvo, čím neodhaľuje len svoje ekologické vnímanie, ale aj skutočné príbuzenstvo s celým stvorením*.

Má dnes, na úsvite nového milénia, františkánska cesta ešte nejaký zmysel, má šancu na úspech? Nikdy predtým nebolo bratstvo zároveň tak priaznivé a zároveň tak málo uskutočňované. **Františkánska charizma** nebola nikdy tak aktuálna, aby **poskytla** ustráchanému svetu **celého Krista**, svetu, ktorý má strach zo solidárneho bratstva, platného pre všetkých bez výnimky. Univerzálnemu bratstvu, univerzálnej a nie selektívnej solidárnosti podľa vlastných záujmov a možností: sa priatelia navzájom vyberajú, nie však bratia a sestry, čo bratstvu pridáva na úcte na základe jeho nedocniteľného charakteru.”

Druhé svedectvo pochádza od p. Raniera Cantalamessu, menšieho brata a kapucína. Slová, ktoré vám ponúkam, boli vyslovené pri tej istej okolnosti ako reč kardinála Etchegaraya.

“Čo od nás očakáva Cirkev a Boží ľud?

Jedného dňa prišli za apoštolmi Gréci do Jeruzalema na veľkonočné sviatky a povedali im:

“Chceli by sme vidieť Ježiša” (Jn 12, 21).

Dnešní ľudia sa obracajú na nás františkánov s podobou otázkou: Chceme vidieť Františka!

Ukážte nám Františka!

Svet cíti nostalgiu za Františkom. Viac než kedykoľvek predtým. Vidíme to na toľkých znakoch; stretnutie predstavených náboženstiev v Assisi 1986, jeho meno sa spomína stále – keď sa hovorí o ekológii, zachovaní stvorenstva či chudobe.

Svet potrebuje viac než poétu, priateľa všetkého stvorenstva, svet potrebuje vidieť svätca, človeka evanjelia.

Nesmieme ho odrádzať od tohto hľadania. Platí: nie sme sami, kto má oživovať spomienku Cirkvi na Františka. Množstvo ďalších mužov a žien dnes prijímajú jeho ducha, možno sa ani naňho neodvolávajú, ale nosia ho ako tajomstvo v srdci. Prijímame ich medzi sebou v duchu, uznávame ich ako bratov, aj keď tu nie sú s nami, ďakujeme za príklad života, ktorý nám dali. Myslím na Matku Terezu z Kalkaty, na Charlesa de Foucault, na Abbého Pierrea, na Helder Camaru a toľkých iných. Cirkev je nadšená tým, čo sa objavuje v krstných rubrikách a aj františkánska rodina je nadšená z toho, čo vidí v štatistikách rehoľných rádov.

Jeden spôsob, ako môžeme ľuďom “ukázať” Františka, aj keď veľmi prostý, no vrcholne dôležitý, je spôsob nosiť jeho habit, neodkladať ho, ak nie je na to dôvod. Počas svojej služby v

televízii som si uvedomil, ako ľudia – minimálne v Taliansku – milujú tento habit, pretože im pripomína Františka...

Vyjdime teda z bodu, z ktorého vychádzal František, aby dosiahol duchovnú obnovu: z modlitby, z počúvania Božieho slova, pripravení zachytiť v ňom neustále nové výzvy...Začnime ako on slovami: *“Pane, čo chceš, aby som robil?”* s neustálym celodenným opakovaním v San Damiano. Poznáme to z celých svojich dejín: neustála obnova františkánskeho rádu vždy začínala modlitbovými domami. Budúcnosť rádu aj dnes neobjavíme neustálym sedením pri stole či pilovaním svojich Konštitúcií na generálnych kapitulách. Objavíme ju, keď budeme kľačať na kolenách a prosiť o zoslanie “nových Turíc”, tak ako sa to udialo s Cirkvou.

Naša prítomnosť tu má aj iný význam: vyjadruje vôľu, aby sme my, rôzne františkánske rodiny kráčali spolu v posvätnom bratstve a svornosti. Už nechceme počuť otázku, ktorá tak zarmútila Ježiša: *Kto z nás je najväčší?*”

Je to príležitosť, aby aj medzi nami františkánmi nastalo uzdravenie pamäti – tak ako sa to uskutočnilo v Cirkvi ústami pápeža na rôznych poliach.

Ponúkame dnešnému svetu Františka ako človeka zmierenia, pokoja, jednoty medzi triedami, ľuďmi a náboženstvami. Toto je aspekt, ktorý sme dostali pred nedávnom pri čítaní liturgických čítaní.

Musíme ako prví vydať príklad o tomto radostnom bratstve, radovať sa z úspechov druhých a trpieť s inými pri ich problémoch.

...

Nedovoľme, aby nič – **absolútne nič** – nezatienilo tú krásnu a svornú spoluprácu medzi rôznymi vetvami Františkánskej rodiny. Nič nie je vzácnejšie než ona. Z nej vychádzajú s dôveryhodnosťou všetky naše snahy pre ekumenizmus a mier. V Ježišovej modlitbe je obsiahnutá aj Františkova modlitba: *“Otče, daj, nech sú jedno...”*

Prenechám teraz slová serafínskemu Otcovi, ktorý nám hovorí o tom, ako jedného dňa prehovoril k všetkým svojim bratom, zhromaždeným na Rohožkovej kapitule:

“Synovia moji, veľké veci sme sľúbili Bohu,

avšak oveľa väčšie veci sľubuje Boh nám..

Zachovávajme to, čo sme mu sľúbili,

a s istou nádejou oľakávajme to, čo nám prisľúbil.

Krátka je slasť tohto sveta,

no nekonečný je trest, ktorý z nej plynie..

Malé je utrpenie tohto života,

no sláva, ktorá po nej príde je nekonečná” [Kvietky, XVIII (FF 1848)]

Ako urobil Elizeus s Eliášom, my sa Otče modlíme k Tebe:

Daj nám kúsok svojho Ducha, okraj z Tvojho pláštá.

Daj, nech máme stále ducha pokory a služby,

tvoje rameno podopiera múry svätej Cirkvi.

Ty, “svätý Izraela a jeho voz”.

Ty, náš Pán a brat.

STRUČNÉ ČRTY SPIRITUALITY SVETSKÝCH FRANTIŠKÁNOV

- Život a eucharistická spiritualita. Reg. 5*
- Svedectvá a nástroje poslania Cirkvi: ohlasovať Krista životom a slovom. Povolanie vybudovať Cirkev spolu s Františkom. Reg. 6*
- Obrátenie: agere et predicare poenitentiam. Naším povolaním je konať neustále pokánie. Reg. 7*
- Povolanie k nasledovaniu Krista v šľapajach sv. Františka. Reg. 1*
- Missio: sprítomňovať charizmu v živote a poslaní Cirkvi.*
- Modlitba a kontemplácia: duša osobného života a osobnej činnosti. Reg. 8*
- Mariánska spiritualita. Reg. 9*
- Svetiská spiritualita: verne napĺňať vlastné záväzky – každý podľa svojho stavu. Reg. 10 a spôsobilosť vykonávať vlastnú zodpovednosť v duchu kresťanskej služby. Reg. 14*
- Prijatie povolania. Reg. 12*

- j. *Bratstvo*: dôsledok Božieho synovstva a nášho bratstva so Synom – charakteristika osobitá pre výnimočný prínos, ktorý mu dáva František pri realizovaní univerzálneho, úplného a kompletného bratstva – základnej hodnoty, ktorú dosiahne odstránením akejkoľvek bariéry v postavení, kultúre, rase, pohlaví či podobne (bratia akéhokoľvek druhu, vytvorenie trojice, ktorá originálnym spôsobom prijíma ženy i svetských laikov). Reg. 13 e 18
- k. Kresťanská a františkánska prítomnosť: *život na verejnosti* Reg. 15
- l. *Rodina ako základná Porciunkula*. Reg. 17
- m. *Napomáhateľia pokoja, radosti a nádeje za každých okolností* Reg. 19

Prostredníctvom Františka Pán daroval Cirkvi dar:

- Nasledovníkov, aby ju obnovili čo sa týka evanjeliového a apoštolského života (**1. Rád**);
- Štedré duše, aby ju obnovovali svojím kontemplatívnym životom, obetovaním vlastného života Bohu a službou bratom v tichu a modlitbe či inými dielami apoštolátu (**2. Rád** - rôzne vetvy);
- Množstvo mužov a žien, ktorí chcú vybudovať mesto človeka podľa Božieho plánu – tým, že zostávajú vo svete (**3. Rád** – alebo OFS).

Toto sú tri prvky “jednej jedinej” a “veľkej Františkánskej rodiny”. Sú povolaní spoločne napomáhať Františkovmu poslaniu počas stáročí - aj keď v iných situáciách.

Preklad: Rastislav Nemec
Upravil: S. Gáborová

KURZ PRE FORMÁTOROV, Rím, 18.-26. marec 2006

Duchovná a pastoračná asistencia Františkánskej mládeži a OFS (prednáška č. 5)

P. Ivan Matić, OFM, Generálny asistent OFS – GiFra

ÚVOD	1
DUCHOVNÁ A PASTORAČNÁ ASISTENCIA	1
DUCHOVNÝ ASISTENT	3
DUCHOVNÝ ASISTENT FRANTIŠKÁNSKEJ MLÁDEŽE	4
ASISTENT VO FORMÁCII FRANTIŠKÁNSKEJ MLÁDEŽE	5
ZÁVER.....	5

Úvod

Františkánska Mládež – (GiFra) je tvorená tými mladými, ktorí sa cítia povolaní Duchom Svätým zakúsiť v bratstve zážitok kresťanského života. Vo svetle odkazu Svätého Františka z Assisi, prehľbujúc vlastné povolanie v kruhu Františkánskeho Svetského Rádu (OFS).

Ako časť Františkánskej rodiny, prepojená osobitným spôsobom s OFS, každé bratstvo GiFri¹ podľa *Generálnych Konštitúcií OFS* musí požiadať:

- a) **Od predstaviteľov svetských františkánov - o bratskú animáciu.**
- b) **Od kompetentných rehoľných predstavených - o duchovnú asistenciu.**

Čo sa týka bratskej animácie, bratstvá OFS medzi rôznymi zodpovednosťami, ktoré voči Františkánskej Mládeži majú, sú povinné:

- **Podporovať františkánske povolanie mladých**, prostredníctvom vhodných iniciatív a aktivít.
- **Starat' sa o živosť a šírenie bratstiev Františkánskej Mládeže.**
- **Sprevádzať mladých na ich ceste ľudského a duchovného rastu**, návrhmi aktivít a tématických obsahov.

Ďalším dôležitým snažením, ktoré bratstvá OFS musia rozvíjať je dať bratstvám Františkánskej Mládeže osobu **bratského animátora**, ktorý im spolu s **duchovným asistentom** a Radou GiFri zabezpečia primeranú františkánsku formáciu.

Duchovná a pastoračná asistencia

Svetský františkáni, počas ich dlhých dejín v ôsmich storočiach mali vždy úzke vzťahy s bratmi prvého rádu a TOR² a spolu s Klariskami druhého rádu sú integrujúcou časťou tej, ktorú voláme Františkánska rodina. Aj františkánska Mládež, ako laici povolaní žiť charizmu Svätého Františka, sú časťou tej istej rodiny. **Podľa Kódexu kanonického práva, okrem iného, OFS a GiFra sú považovaní za združenie veriacich so špecifickým poslaním v Cirkvi a v spoločnosti.** Teda musia byť podriadení dohľadu a mať asistenciu. Z tohto dôvodu, a pre historické a osobitné súvislosti medzi svetskými a rehoľnými františkánmi zverila Cirkev túto pastoračnú a duchovnú starostlivosť bratom prvého rádu a bratom TOR. V *Generálnych Konštitúciách OFS* čítame nasledovné vyjadrenia:

¹ GiFra – *Gioventù Francescana* – Františkánska Mládež. (pozn.prekl.)

² TOR – *terzo ordine regol.* Tretí regulovaný rád. (pozn.prekl.)

Duchovná a pastoračná starostlivosť o OFS, zverená Cirkvou františkánskemu prvému rádu a TO, je predovšetkým povinnosťou ich generálnych a provinciálnych ministrov. Na týchto sa vzťahuje „altius moderamen“ o ktorom sa v kánone 303. hovorí: „Altius moderamen má za úlohu zaručovať vernosť OFS františkánskej charizme, spoločenstvo s Cirkvou a jednotu s františkánskou rodinou, a hodnoty, ktoré znamenajú pre svetských františkánov životný záväzok.

Je tu vyjadrené aj v čom spočíva táto duchovná a pastoračná starostlivosť a aká je zodpovednosť vyšších predstavených. Títo musia garantovať tri základné stanoviská života a poslania svetských františkánov:

- Vernosť františkánskej charizme.
- Spoločenstvo s Cirkvou.
- Jednotu s františkánskou rodinou.

V *Štatúte pre duchovnú a pastoračnú asistenciu OFS* je evidentné ako sa má uskutočňovať táto služba. V článku 2 §1 čítame:

Duchovná a pastoračná starostlivosť sa uskutočňuje v zdvojenej službe:

- *bratský úrad altius moderamen zo strany vyšších predstavených,*
- *duchovná asistencia bratstvám a ich radám.*

Existuje teda dvojitá služba: služba pastoračnej starostlivosti (altius moderamen) a služba duchovnej asistencie bratstvám a ich radám.

Táto zdvojená bratská služba integruje, ale nenahradzuje, vlastnú zodpovednosť rád a ministrov bratstiev na ktorých spadá vedenie, koordinácia a povzbudzovanie bratstiev na rôznych úrovniach.

Táto služba môže byť vykonávaná osobne vyšším predstaveným, alebo prostredníctvom jeho delegáta. Ale tak, aby bola stále zabezpečená asistencia všetkým bratstvám.

V mene životnej vzájomnosti medzi rehoľníkmi a svetskými bratmi vo františkánskej rodine, a v mene zodpovednosti najvyšších predstavených musí byť zaistená duchovná asistencia bratstvám OFS na všetkých úrovniach ako základný predpoklad spoločenstva.

V *Štatúte pre asistenciu* (čl.2,3) nachádzame aj vysvetlenie toho, čo musí byť cieľom duchovnej asistencie:

Duchovná asistencia má za cieľ podporovať spoločenstvo s Cirkvou a s františkánskou rodinou prostredníctvom svedectva a zdieľania františkánskej spirituality, spoluprácu na počiatočnej formácii (iniciálnej formácii) a permanentnej formácii svetských františkánov, a vyjadrenie bratskej lásky rehoľných bratov k OFS.

Podľa *Generálnych Konštitúcií OFS* pastoračná a duchovná starostlivosť o svetských františkánov na medzinárodnej úrovni má byť vykonávaná zborovo generálnymi ministrami prvého rádu a TOR. Tak ako na národných a regionálnych úrovniach, vyšší predstavení ktorí vykonávajú jurisdikciu na tom istom území OFS a GiFri, musia zosúladiť zborovo tento svoj úrad.

Čo sa tohto týka *Generálnych Konštitúcií* (čl.90,3), nachádzame nasledovné vyjadrenia o zborovej asistencii duchovných asistentov na rôznych úrovniach:

- Na medzinárodnej úrovni: Generálni asistenti slúžia Medzinárodnej rade a jej Predstavenstvu a starajú sa zborovo o duchovnú asistenciu pre OFS ako celok.
- Na národnej úrovni: Národní asistenti slúžia Národnej rade a starajú sa o duchovnú asistenciu pre OFS na celom území národného bratstva a koordináciu regionálnych asistentov. Ak ich je viac ako jeden, vytvárajú konferenciu a vykonávajú službu zborovo.

- Na regionálnej úrovni: Regionálni asistenti slúžia regionálnej rade a starajú sa o duchovnú asistenciu regionálnemu bratstvu. Ak ich je viac ako jeden, vytvárajú konferenciu a vykonávajú službu zborovo.

Duchovný asistent

V *Generálnych Konštitúciách OFS* v čl. 89 §2 §3 nachádzame obsírnú a kompletnú definíciu postavy duchovného asistenta:

2. Duchovný asistent je osoba určená vyšším predstaveným kompetentným na vykonávanie tejto služby voči danému bratstvu OFS.

3. Aby bol svedkom františkánskej spirituality a bratskej lásky rehoľníkov voči svetským františkánom a putom spoločenstva medzi jeho rádom a OFS, duchovný asistent nech je františkánsky rehoľník, patriaci do prvého rádu, alebo do TOR.

Je zaujímavé povšimnúť si ako s výrazom „je osoba určená“ sa má chápať v prvom rade františkánsky rehoľník, ktorý je určený (menovaný) svojim vyšším predstaveným, aby vykonával službu asistencie. Ale ako je povedané v článku 89 §4, môže sa to vzťahovať aj na iné osoby, ktoré môžu byť menované do tejto služby.

V článku sa nehovorí nič ohľadom kňazského stavu asistenta, pretože jeho základná úloha nie je práve sviatostná asistencia, ale asistencia duchovná. Tento článok teda dovoľuje vyšším predstaveným prvého rádu a TOR menovať aj rehoľníka nie kňaza, aby duchovne asistoval určené bratstvo.

S menovaním, ktoré musí byť prevedené písomne od vyššieho predstaveného sa asistent stáva členom s právom, s hlasom v rade toho bratstva, ktorému preukazuje službu asistencie. A spolupracuje s bratstvom vo všetkých aktivitách. Asistent ale nemá hlasovacie právo pri ekonomických záležitostiach a vo voľbách na rôzne úrovne. S menovaním sa asistent stáva svedkom františkánskej spirituality, bratskej lásky rehoľníkov k svetským františkánom a ohnivkom spoločenstva medzi jeho rádom a svetskými františkánmi.

Je ešte ďalšia veľmi dôležitá vec, ktorá v praxi v nových *Generálnych konštitúciách OFS* je novinkou. Nakoľko v rôznych krajinách, z dôvodu nedostatku františkánskych rehoľníkov je mnoho bratstiev OFS-GiFri bez duchovného asistenta, ako už bolo spomenuté, článok 89 §4 dovoľuje nové možnosti vyšším predstaveným na menovanie duchovných asistentov. Ak sa v skutku stane, že nie sú voľní bratia k dispozícii, vyšší predstavení môžu menovať aj iné osoby do služby duchovnej asistencie.

Keď nie je možné dať bratstvu takého duchovného asistenta, kompetentný vyšší predstavený môže zveriť službu duchovnej asistencie:

- a) Rehoľníkom a rehoľníckam prislúchajúcim iným františkánskym inštitútom.*
- b) Diecéznym duchovným, alebo iným osobám, špecificky pripraveným pre túto službu a patriacim do OFS.*
- c) Iným diecéznym duchovným, alebo iným nie františkánskym rehoľníkom.*

Ako si môžeme všimnúť, *Generálne konštitúcie OFS* zdôrazňujú, čo uprednostniť pre zachovávanie vzájomného živého spoločenstva medzi OFS a prvým rádom a TOR. Predovšetkým môžeme povedať, že sa uprednostňuje asistent, ktorý je *františkánskym rehoľníkom patriacim do prvého rádu, alebo do TOR*, pretože len takýto asistent môže byť *plne svedkom františkánskej spirituality a bratskej lásky rehoľníkov k svetským františkánom a ohnivkom spoločenstva medzi svojim rádom a OFS*. Keď toto nie je možné a aby neboli bratstvá ponechané bez duchovnej asistencie, vyšší predstavený môže menovať iné osoby: rehoľníka, alebo rehoľníčku patriaceho do iného františkánskeho inštitútu, aby rehoľný spôsob žiť františkánsku charizmu sa lepšie integroval so svetským spôsobom žiť Evanjelium podľa

vzoru sv. Františka. Tak osoby, ktoré patria do OFS a ktoré môžu byť aj diecéznymi duchovnými, alebo iní – svetskí františkáni - špecificky pripravení na túto službu. Tak diecézni duchovní alebo rehoľníci ktorí nie sú františkáni.

Pri menovaní duchovných asistentov, keď je o nich požiadané, sú vyšší predstavení pozvaní vypočuť si žiadosti rady OFS-GiFri a zaručiť existenciu dialógu a výmenu názorov týkajúcich sa vymenovania.

Duchovný asistent Františkánskej Mládeže

GiFra – Františkánska Mládež je cestou, ktorá ponúka mladým možnosť žiť vlastné povolanie vo svetle františkánskeho ideálu v OFS a tak vo vnútri františkánskej rodiny.

V dokumente *GiFri: Cesta františkánskeho povolania*, základného dokumentu pre Františkánsku Mládež, ktorý bol schválený predsedníctvom CIOFS³ v roku 2004, v bode 6 nachádzame nasledovné:

Františkánska Mládež, ako súčasť františkánskej rodiny, potrebuje duchovnú asistenciu aby bola zaručená jej vernosť františkánskej charizme, spoločenstvo s Cirkvou a jej jednota s františkánskou rodinou.

Hlavná úloha asistenta je stále tá duchovná: Živiť kresťanský a františkánsky život bratstva a pomáhať jeho rade rozlišovať čo hovorí Duch Svätý bratstvu. Toto ale neznamená len „dávať“, ale aj byť schopný „dostávať“ a nechať sa strhnúť vzájomnosťou spoločenstva a bratskej lásky s Františkánskou Mládežou.

Ako delegát svojho vyššieho predstaveného, asistent GiFri má byť svedkom františkánskej rehoľnej spirituality a bratskej lásky rehoľníkov k Františkánskej Mládeži. Spoločenstvo medzi františkánskymi rehoľníkmi a františkánskymi mladými musí byť garantom vernosti GiFri k františkánskej charizme, ich spoločenstvu s Cirkvou a jednote GiFri s františkánskou rodinou.

Keďže sa jedná o duchovnú asistenciu mladým na ich ceste a v prehlbovaní ich povolania, asistent má veľmi osobitnú úlohu napomáhať mladým v rozlišovaní povolania. Toto sa má opierať o integrovanú ľudskú, kresťanskú a františkánsku formáciu.

Dokument *GiFri: Cesta františkánskeho povolania* pokračuje pozastaviac sa pri menovaní a osobách asistentov:

Menovanie duchovných asistentov prislúcha kompetentným vyšším predstaveným, v súvislosti s tým, čo určuje Štatút pre duchovnú a pastoračnú asistenciu pre OFS. Nakoľko je to možné, nech je služba Františkánskej Mládeži a služba OFS vykonávaná tou istou osobou.

Čo sa tohto týka, chcem podčiarknuť dôležitosť vzťahu medzi OFS a Františkánskou Mládežou. V dokumente sa odporúča, nakoľko je to možné, aby duchovný asistent jedného bratstva GiFri bol ten istý aj pre bratstvo OFS. Aby tak bolo silnejšie podporované spoločenstvo, vzájomné poznávanie a zdieľanie sa medzi dvoma bratstvami, aj vďaka duchovnému asistentovi.

Asistent má pomáhať bratstvu žiť jednotu v odlišnosti, rešpektujúc príslušnú autonómiu, rôzne spôsoby prežívania bratského života, rozličné formačné metódy, spôsob stretávania sa, alebo rôzne evanjelizačné aktivity. Treba pamätať ale, že je veľmi dobré a dôležité prežívať spolu niektoré veci: modlitbu, stretnutia, formáciu a evanjelizačné aktivity, kvôli svedectvu o spoločnom poslaní.

³ CIOFS – *Consiglio Internazionale OFS* – Medzinárodná rada OFS. (pozn.prekl.)

Asistent vo formácii Františkánskej Mládeže

Na poli formácie má asistent osobitnú úlohu. Spolupracuje na formácii mladých spolu s bratským animátorom a s radou GiFri. Napriek tomu, že bratstvo GiFri má duchovného asistenta a bratského animátora, zodpovednosť celého bratstva GiFri za sprevádzanie svojich členov počas formácie neodpadá. Tieto dve postavy (asistent a animátor) sú doplnkom, ale nenahradia prácu GiFri ako rady, ako bratstva a ako jednotlivých členov.

Aby mohli žiť ich kresťanský život v bratstve je nutné, aby mali mladí františkáni pevnú ľudskú, kresťanskú a františkánsku formáciu. Majú byť napomáhaní v lepšom spoznávaní františkánskej spirituality a františkánskej rodiny. Ide tu teda viac o praktickú ako o teoretickú formáciu, založenú na skúsenostiach prežitých v bratstve a nakoľko je to možné, s ostatnými františkánmi, rehoľníkmi a svetskými bratmi.

Duchovný asistent pri jeho spolupráci na sprevádzaní mladých františkánov má:

- ⇒ Sprevádzať mladých v žití podľa Evanjelia.
- ⇒ Napomáhať a sprevádzať mladých v neustálom obrátení, ktoré Evanjelium vyžaduje.
- ⇒ Vstupovať do osobného rozhovoru s mladými, pomáhajúc im v ich ceste povolania.
- ⇒ Vedieť počúvať, čakať, mať trpezlivosť a predovšetkým milovať.
- ⇒ Spolupracovať na formovaní mladých, aby spĺňali svoju úlohu v Cirkvi a v spoločnosti.

Záver

Chcem uzavrieť túto prednášku slovami štyroch generálnych ministrov pri príležitosti odovzdávania Reguly OFS. Sú to slová, ktoré vyjadrujú všetku náklonnosť a bratskú lásku františkánskych rehoľníkov voči svetským bratom:

My, františkánski ministri, spolu so všetkými našimi bratmi, máme pripravené a otvorené srdcia, aby sme vám ponúkli celú asistenciu k nášmu spoločnému kráčaniu po cestách Pánových.

Preklad: Zuzana Juhaniaková, OFS
Upravil: S. Gáborová

KURZ PRE FORMÁTOROV, Rím, 18.-26. marec 2006

Povolanie, charizma, poslanie (prednáška č. 6)

Emerenziana Rossato, OFS Taliansko

POVOLANIE

Vstúpili sme do OFS na základe povolania, ktoré sme prijali a potvrdili profesiou. To je podstatné, pretože naše povolanie vytvára súčasť Božieho prozreteľnostného plánu, ktorý má s každým z nás. Iniciatíva pochádza od Neho, nie od nás ani od tých, ktorí nás volajú. Je to osobitný a špeciálny dar, aký nám Pán podaroval. Nie na základe našich zásluh, nebol teda predvídateľný, nie je to ovocie našich schopností či našej úlohy. Je to jeho tajuplná voľba, zásadná a trvalá.

Tolko rôznych povolaní vzbudil Boh v ľuďoch Starého i Nového zákona! Odpovede ľudí boli rôzne a nie vždy pozitívne naklonené voči svojmu Bohu. Iniciatíva patrí tomu, kto volá. Tým, že je všemohúci - je a vždy aj bude väčší, než všetky povolania.

Volá nás za určitým cieľom a zároveň nám dáva prostriedky k jeho dosiahnutiu. Povoláva k úžitku toho, kto je povolaný, ale i k prospechu celej komunity. Odpoveď povolania uskutočňuje a zároveň aj neuskutočňuje vôľu Toho, kto volá. Každý súhlas s povolaním pritom nepredstavuje len detail, ale plnosť milosti. Každé povolanie obsahuje v sebe spoločné *prvky*, rôzne *vlastnosti* a osobitné *rozmary*.

Prvkami sú: volanie a odpoveď spoločné všetkým povolaniam.

Vlastnosti sú rôzne, pretože sa viažu na charizmy a spôsoby, ktoré majú samy osebe i pre iných byť odlišné.

Rozmary sú vo všeobecnosti dva: osobný rozmer a spoločný.

- Prvý z nich vyžaduje osobné prijatie Božieho plánu na úrovni života v plnosti, ktorý treba chrániť pred duchovnou chudobou a vlažnosťou a ktorý má viesť až k svätosti, pretože v sebe ukrýva Božiu nežnosť a prítomnosť v živote povolaného človeka.
- Druhý rozmer si vyžaduje spoločné zdieľanie s bratmi ohľadom cieľov a poslania späť k zakladateľom a jeho prítomnosťou v Cirkvi.

Toto všetko sú skutočnosti, ktoré treba prehliť, aby neviedli k zníženiu kvality samotného povolania a aby sa správne odpovedalo na povolanie.

Boh vo svojej perspektíve povoláva k svätosti každého človeka (Rim 8, 28-30). „Budte svätí, pretože ja Pán, váš Boh som svätý“ (Lev 19).

Stať sa svätým znamená pre človeka „určité povolanie“.

„Všetci v Krista veriaci sú v každom stave a postavení povolaní k plnosti kresťanského života a k dokonalosti v láske“ (LG 40). Pozostáva v prijatí Božej vôle ako absolútnej hodnoty života. Objasňovať a riadiť dočasné veci, aby boli v súlade s Kristom a aby Božský plán spásy zasiahol všetkých ľudí všetkých čias (LG 33).

Jeho vôľa je zvýraznená prikázaniami, cirkevnými prikázaniami, záväzkami osobného životného stavu a zachovávať toto všetko vedie človeka k spáse.

Každý človek nachádza a je nachádzaný Bohom tam, kde Boh chce, aby bol. V Bohu je vôľa k prijatiu osobitných životných ciest, ktoré chce niektorým ľuďom ponúknuť aj prostredníctvom iných príčin. Naše povolanie do OFS nám dáva účasť na jeho blahoprajnej vôli.

CHARIZMA

Duch Svätý darúva Cirkvi rehoľné rodiny s osobitnou charizmou, aby mu napomáhali v poslaní.

Koncil chce, aby veriaci uskutočňujúci osobitnú spiritualitu prehlbovali a uskutočňovali túto spiritualitu (AA 4). OFS ako faktor osobitej charizmy si musí uvedomiť svoju zodpovednosť voči tejto úlohe, aby v miere, akej ju dokáže oceniť, ponúkla záruky, otvorila sa hlavne voči požiadavkám novej evanjelizácie, aby žila evanjelium v momentálnej situácii, odpovedala človeku tým „novým“, čo sa práve vynára, aby sa ponúkla Cirkvi ako dar.

Každé volanie si vyberá a stanovuje človeka, „*situuje*“ i „*usmerňuje*“ ho.

Situuje: ponecháva ho tam, kde sa nachádza: ako otca, matku, v celibáte či ako slobodného, kňaza...

Usmerňuje: ukazuje mu cestu, ktorá ho určuje i otvára voči novému, ktorá dodáva jas i hodnotu vlastnej i rodinnej skutočnosti.

Keďže Svetskí františkáni nie sú volaní k eremitskému životu, v ich povolani sa nachádza bratstvo, veľmi dôležitý rozmer, nadprirodzený rozmer, ktorý spočíva: na Božom otcovstve, na bratstve s Ježišom Kristom, na svedectve v Duchu Svätom, ktoré interpretuje a zaručuje magistérium Cirkvi.

Ide o skutočnosť, ktorú treba žiť, vnieť do vlastného života, do vzťahov, ktoré artikulujú ich charakter.

Každý zakladateľ podáva svojim učeníkom vlastný spôsob hľadania na Pána. Napr. sv. Benedikt vidí Krista ako toho, ktorý sa klania Otcovi, sv. Dominik ho vidí ako učiteľa, sv. Ignác ako ohlasovateľa Božieho kráľovstva, svätí prekypujúci láskou ako dobrého samaritána...

Pre Františka je Kristus Synom Otca. Syn sa stal človekom, Syn sa komunikuje i koná vo svojej synovskej osobe.

Ide o dar, ktorý prijal od Ducha Svätého, aby sa úplne, radikálne a so synovským postojom „vnoril“ do náruče nebeského Otca.

Všetko sa musí pripodobniť Kristovi, ktorého pokrmom bolo plniť Otcovu vôľu (Jn 4, 34).

Františkovi bolo toto všetko, čo mu Pán pripraval drahé, sladké a milé. A správal sa tak, že bol považovaný za „druhého Krista“.

A Pán mu ukázal a dal mu pochopiť „šírku, dĺžku, výšku a hĺbku a poznať aj Kristovu lásku presahujúcu každé poznanie, aby vás naplnila Božia plnosť celá“ (Ef 3, 18-19).

Toto je Františkova charizma, ktorú prijal a prenechal všetkým svojim synom, čím v nich spoznáваме duchovnú rodinu: dar od Otca Synovi skrze Františka.

Charizma Božieho synovstva je najspásnejšia a najúčinnnejšia na základe autentického spásanosného diela Cirkvi (Pavol VI.).

František, učiteľ a vzor je inšpirátorom tejto charizmy, je referenčným bodom pre všetkých svojich nasledovníkov aj dnes, jednak aby vedome prežívali svoje osobné povolanie, jednak aby zodpovedným a účinným spôsobom naplňali poslanie.

Aj „zachovávanie evanjelia nášho Pána Ježiša Krista“ (Regula) posilňuje spojenie s Božím synovstvom, pretože si vyžaduje odvahu, aby sme s bezhraničnou a s absolútnou dôverou vložili vlastný život do rúk Otca.

Ak život predstavuje hodnotu vďaka tomu, že je od Boha, ak je darom, ktorý sa naplňa dávaním, potom nás Boh nespúšťa z očí, pretože len On nám ukazuje zmysel i význam, On v nás oživuje osobitné charizmy, aby sme naplňali poslanie, ktoré je s nimi spojené a stali sa jeho darom na všeobecný úžitok.

Charizmy v sebe ukrývajú určitý misionársky impulz, účinný pôvab, aby sme nimi oživovali kresťanskú komunitu.

Cirkvi nikdy nechýbal a nikdy ani nebude chýbať charizmatický prvok a špecifickým faktorom tých najdôležitejších chariziem zostane práve inštitucionálny prvok. Cirkevné ministériá sú ožiovované osobitnými charizmami, ktoré sú vhodné pre cirkevné poslanie ako dary Ducha Svätého. O týchto daroch II. Vatikánsky koncil nanovo formuloval osobitnú teologickú disciplínu.

Toto sú tie charizmy: charizma múdrosti, poznania, uzdravovania, proroctva, jazykov... (Rim 12, 6; 1 Kor 12, 8-10).

Sú výnimočné, bežné i nevidané; často spočívajú na prirodzených schopnostiach človeka, ktorý ich dostane. No vždy slúžia všeobecnému blahu, k výstavbe Kristovho mystického tela.

Spôsoby, akým sa z charizmy stáva cirkevná a civilný záujem sú dva: **ohlasovanie** a **svedectvo**.

Potrebné sú obe z nich, pretože svedectvo bez ohlasovania je prázdne, ohlasovanie bez svedectva je zlé.

Ak má byť charizma účinná, musíme sa ňou nechať formovať: neudúšať ju, neobmedzovať jej schopnosti, ktoré vzbudzujú ovocie spásy.

Prijatá charizma vzbudzuje túžbu po obrátení, nostalgiu za úlohou, prahnutie po nasledovaní Krista, preveruje a zušľachtuje slová i skutky toho, kto ju prijal.

Má schopnosť posilňovať vieru, upravovať požiadavky, prijímať skúšky a odstraňovať to, v čom sa náš život nezhoduje s Kristovým.

Dnešní laici žijú v novej situácii, ktorá vzbudzuje nádej väčšej vnímavosti medzi zasvätenými osobami a laikmi. Tento príspevok svetskosti a jeho osobitná úloha predstavuje vo svetle evanjelia a cirkevného myslenia prozreteľnostný akt, či už v oblasti poslania Cirkvi, alebo ako obohatenie spoločnosti.

Ak je Cirkev misijná v teologickom zmysle, potom musí byť misijný každý, kto žije v jej lone: „ľud pripravený ohlasovať Božie skutky“ (Pt 2, 9; Ef 1, 6).

Tým však nechceme povedať, že sme nejakým spôsobom uprednostnení, lež zaviazaní vydávať svedectvo pred ostatnými prostredníctvom nasledovania a poslania.

Františkova charizma bola výnimočná, pretože výnimočným a osobitným bolo jeho poslanie pre Cirkev i pre svet.

Bol naplnený takými veľkými milosťami a charizmami, že bolo takmer nemožné nájsť na ňom niečo nedostatočné či chýbajúce.

Vieme, že Františkovi Pán povedal: „František choď a oprav môj dom, ktorý sa rúca – ako vidíš“.

Nebola to jeho voľba, ani jeho návrh. Bolo to poslanie, mandát, ktorý mal splniť.

František teda opravil dom tak, že to už nebol dom ako predtým – čo dosvedčujú svedectvá pápežov.

To všetko dokázal hlavne svätosťou svojho života.

Svätosť, ktorú čas nedokázal udusiť. Platí totiž, že ešte aj dnes sa pápeži pri veľkých príležitostiach obracajú na Františka.

POSLANIE

Ak chcú jeho nasledovníci kráčať v jeho šľapajach, mali by sa usilovať o nápravu všetkého, čo stratilo svoju pôvodnú fyziognómiu. Mali by sa zároveň stať svedkami a nástrojmi Cirkvi medzi ľuďmi.

Sú to svetskí františkáni: otcovia, mamy, synovia, bratia, podnikatelia, robotníci, ženy v domácnosti, roľníci, zdraví, chorí, starí i mladí, všetci - tak, ako si ich Pán povolal a kde ich chcel mať, kde ich vidí, ponecháva, kde ich pozoruje, kde im pomáha obnoviť to, čo nefunguje...

To všetko naplňajú vo svojich rodinách, na pracovných miestach, v príbuzenstve, vo farnostiach, v spoločnosti, za každých podmienok, pri učení tohto daru, tejto služby, poslania, aby bratia neutekali z týchto sfér, ale aby boli nástrojmi pokoja a dobra.

Spoznávajú a doceňujú to pozitívne. Zdokonaľujú to, čo je dobré, vzbudzujú úsilie, dary a talenty... stavajú sa tak mostami pre vieru.

Tolko je však vecí, ktoré treba dať do poriadku...

Všade prevláda obrovská chudoba, hlad, nespravodlivosť, utláčanie, alkohol, choroby, rôzne formy hriechu...

Do ohrozenia sa dostáva život, pokoj, práca, česť, úcta, postava otca, je ohrozená aj vyváženosť mladých, náboženská sloboda či transcendencia...

Nájdeme aj problematické rodiny, ktoré nemožno nechať osamotené; nájdeme nezvyčajné situácie, ktoré treba objasniť, nezávislosť od Boha, ktorej sa treba zbaviť, skúsenosť viery, akú treba povzbudiť, skúsenosť jednoty s Bohom, ktorú treba k viere...

Niektorí prosia a nik im neodpovedá, niektorí nehľadajú a ani jeho nik nehľadá, kto si zatvrdil srdce a pochybil vo všetkých oblastiach.

Toto všetko si žiada obnovu, každá obnova je zasa vzácnym a požehnaným poslaním.

Chce to neustály „exodus“ zo seba, vykročiť na cestu k bratom tým, že sa budeme zaujímať o ich potreby...

Môžeme to nazvať revolúciou „kresťanskej obnovy“. Tú treba ako novú krv vliať do medziľudských vzťahov, aby tak bolo vidno, čo znamená žiť ako Boží synovia – ktorých stále On obnovuje – v nových vzťahoch a jasnej, očividnej identite. Ide o význačnú odpoveď na osobitné povolanie, na túžbu zúčastniť sa na cirkevnom poslaní, na múdrom konsenze dejín a pokornom hľadaní Božej vôle (Ecclesiam Suam, 24).

Celý náš život závisí od nášho vzťahu s Bohom. On nám darúva príležitosť, aby sme opravili to, čo sa dá – pod vplyvom jeho osoby. Osobitnú príležitosť, aby sme prežívali svoju obnovu nám ponúka aj Regula: Prebudiť Kristovu prítomnosť v bratoch, šíriť eucharistiu – toto začlenenie do Boha – a spásonosné viaticum; ponúkať Máriu ako mocnú matku a istú pomoc; uprednostňovať a podporovať blahoslavenstvá ako semiačka na rozsievanie. Konať skutky milosrdenstva, aby sme sprítomňovali Pána, pretože „ten, kto miluje, je najväčším zjavením Boha“.

Boh miluje a chce predchádzať každej ľudskej biede, miluje oveľa väčšou láskou, akú by sme mohli prijať či dostať od človeka. U Františka nadobudla táto odpoveď lásky jedinečný charakter, ktorý stále rozochvieva svet.

Dejiny OFS, ktorý sám založil, zdobia nádherné, žiarivé postavy svätých, vzory lásky, osobitné charizmy, naplnené poslanie, ktoré ešte stále žiaria ako iskry. Nech relax nikdy nezatemňuje či nezakalí svetlo františkánskeho posolstva. Aby pokračovalo v plnej kráse – každý, kto sa na ňom bude zúčastňovať potrebuje elán, pretože len „morský prívál hýbe loďkami“.

Hodnota osoby sa nedá merať darmi, aké dostala od Boha. Boh tieto dary dáva na svedectvo počas ťažkých chvíľ. Tých nikdy nechýba. Počas života stretneme aj „vlkov“, ktorých treba uchlácholiť, malomocných, ktorých treba pobožkať, zlodejov, ktorých treba posilniť, majetok, ktorý bude treba opustiť. Ponúkajme odpustenie, tešme sa z dokonalej radosti počas nepriazne“.

V evanjeliu nájdeme slová „Marta, Marta“. Nad tými by sme mali rozmýšľať oveľa viac, nie tak málo – aby sme prestali žiť spiritualizmus bez hmoty či bezduchý aktivizmus. „Každý však dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok“ (1 Kor 12, 7).

No „Ak len v tomto živote máme nádej v Kristovi, sme najúbohejší zo všetkých ľudí...“ (1 Kor 15, 19). Najlepšou motiváciou pre pravý život a činnosť je „usilovať sa o pokoj so všetkými a o svätosť, bez ktorej nik neuvidí Pána...“ (Hebr. 12, 14).

Okrem Františka majú svetskí františkáni, pútnici a cudzinci na ceste do neba len jeden jediný cieľ: Otcovu náruč - najvyššie dobro, ktoré je nad každé iné dobro, nádej a odpoveď každého očakávania, zmysel i význam každej existencie, radosť z uskutočneného dobra a daru, ktorý ho nám dáva vidieť.

Preklad: Rastislav Nemec
Upravil: S. Gáborová

KURZ PRE FORMÁTOROV, Rím, 18.-26. marec 2006

KONVERZIA SV. FRANTIŠKA (prednáška č. 7)

P. Martin Pablo Bitzer OFMConv, generálny duch. Asisitent OFS

Literatúra:

br. Francesco Cocco, OFMConv: *Konverzia v biblii*

br. Pietro Maranesi, OFMCap: *Konverzia sv. Františka*

Téma, ktorou sa teraz chceme zobrať je veľmi delikátna, pretože má do činenia nielen z ubožiačikom z Assisi, ale aj s našim životom a povoláním.

Logika programu, ktorý máte pred sebou je táto:

- *Kenosis* Boha (jasličky, kríž, Eucharistia) umožňuje pokánie a konverziu.
- *Pokánie a konverziu* umožňuje radikalizmus (sine glossa) evanjeliového života.

Mám v úmysle sústrediť môj výklad na tému pokánia a premeny, s ktorými majú iné témy rovnaké smerovanie, alebo iné princípy a dôvody, ostatné je bezprostredným následkom.

Prezentácia má 2 časti:

1. **Konverzia v Biblii**
2. **Konverzia sv. Františka**

1. KONVERZIA V BIBLI

Ak chceme pochopiť konverziu podľa zvesti, sprostredkovanej Ježišom Kristom, je potrebné si všimnúť predovšetkým Starý Zákon.

Chcem sa pridržiavať práce, ktorú pripravil a prezentoval br. Francesco Cocco OFMConv. vo Foligno dňa 22. novembra 2005. Br. Francesco dokončuje doktorát zo Svätého písma.

1.1 Konverzia v Starom Zákone

Skôr než sa pristúpi k úvahe o konverzii v Starom Zákone je potrebné si uvedomiť dôležitú okolnosť: ako západniari sme poznačení špekulatívnou mentalitou, ktorá má svoj počiatok v gréckej filozofii, sme zvyknutí chápať pojmovo a používať abstraktné pojmy s výsledkom, spôsobujúcim vzdialenosť medzi myslením a konaním, medzi ideou veci a samotnou vecou. Semitská mentalita, ktorá napísala sväté písma a ktoré uznávame ako Bohom inšpirované, je veľmi bezprostredná a konkrétna: preto, okrem iných vecí používa obrazy na opísanie konkrétnych, ale abstraktných ideí, ktoré ťažko pochopiť.

Tento dôležitý hermeneutický predpoklad musí byť aplikovaný tiež v našej úvahe o konverzii: nezaobrá sa s abstraktným, metafyzickým pojmom, ale so stanoviskom, že je konkrétnym. Je pravda, že sloveso, ktoré sa obyčajne používa na jeho opísanie a je akčným slovesom, **sub**, ktoré môžeme doslovne preložiť ako "obrátenie kolesa dookola, otočenie dookola, ísť späť". Preto nie je len duševným, vnútorným, alebo morálnym procesom, ktorý nemá nič do činenia so životom toho, ktorý ho uvádza do akcie; ale je to reálny, fyzický proces, ktorý má za následok okamžité dôsledky. Ak ostaneme na rovnocennej úrovni, vidíme, že máme do činenia so slovesom vyžadujúcim akciu, chcem povedať, že sloveso **sub** má za následok **dve činnosti**:

- prvá pozostáva z odvrhnutia sa od diabolského správania (idea otočenia dookola);
- druhá miesto toho, je návrat k Bohu uznajúc ho za jediné dobro a prameň života (idea ísť späť, návratu).

Pokúsme sa uviesť konkrétny príklad, použijúc ako odkaz dve miesta, ktoré v prorockom kázaní stelesňujú dve protichodné reality: **Jeruzalem a Bethel**. Ako vieme Jeruzalem bolo vynikajúce mesto, ktoré si Boh si vybral na prebývanie a bolo určené ako miesto odpočinku pre jeho nohy v chráme. Sion, Dávidova skala, bol orientačný bod pre každého Izraelitu, pretože pripomínal ľudu jeho prináležanie Bohu prostredníctvom zmluvy. Naproti tomu proroci poukázali na **Bethel** ako na miesto zvrhlosti, pretože tam sa praktizoval kult synkretickej prírody, mnohí z nich mali do činenia s plodnosťou a pohliadalo sa naň ako na miesto súťaženia pre posvätnú prostitúciu, čo pozývalo veriacich byť jednotnými s nim. Skutočnosť, že proroci naliehali na odsúdenie tejto praxe ukazuje nepriamo, že Izraeliti boli ňou priťahovaní a skôr než obrátenie (srdcom, ale aj tiež konkrétne, ako uvidíme) k *Jeruzalemu*, ktorý sa nachádza na juhu Palestíny, mierili do Bethel, ktorý sa nachádza na severe: preto pozvanie ku konverzii - **sub !!!** – slúži hlavne ako pripomienka otočiť fyzicky kolo a obrátiť ho k juhu (Jeruzalem = YHWH) a nie k severu (Bethel = Modly); na druhej strane ide o vnútorné pozvanie odvrátiť tvár od modiel a obrátiť sa k opravdivému Bohu. Ale ako môžete vidieť obe sú dôverne spojené a nemôžu sa oddeliť v tom zmysle, že jeden sa nemôže vnútorne obrátiť ak pokračuje v ceste ktorá vedie z Jeruzalem do Bethelu...

Teraz si proroci uvedomujú fakt, že činnosť takejto povahy je mimo možnosti človeka aj keď je pripravený a rozhodnutý vo svojom srdci pozeráť na Boha, v praxi sa cíti prinútený mať sklon robiť kompromis s hriechom. Prorok Jeremiaš hovorí symbolicky (13, 23):

*Či aj Etióp zamení kožu, leopard svoje pásy?
Či vy tiež budete môcť konať dobro, privyknutí na podlosť?*

Ale prorocké poslanstvo sa nezastavuje tu v pesimistickej vízií človeka: ale naopak, pozorovanie ľudskej hranice otvára cestu účinku božej milosti, takže samotný Jeremiaš prehlasuje s jasotom a nádejou (31,18):

*Prived' ma späť (sloveso **sub!!!**) a navrátim sa (sloveso **Sub!!!**),
Ved' si Pán, môj Boh!*

Boh dá človeku nové srdce a nového **ducha, aby bol** schopný obrátenia (por. Ez 11,19-20)

1.2 Obrátenie v Novom Zákone

Ježiš nás učil, že neprišiel zrušiť zákon a prorokov - byť presným v spisoch Starého zákona – ale priviesť ich k naplneniu (cf. Mt 5, 17). Vyhlásil sa za cestu, pravdu a život a za toho, kto ukáže Otca, za toho, kto ukáže človeku naj dôverhodnejšie zákutia a tajomstvá srdca Boha. Teda poslanstvo Nového Zákona, ktoré sa vzťahuje na obrátenie a ktoré sa zdá doplnené o plnosť, ktorá prichádza od Krista, je skutok kontinuity, rešpektujúci Starý Zákon: táto plnosť sa prejavuje tiež aj v terminológii, ktorá sa používa a ktorá sa točí okolo slovesa *metanoéo*. Používanie, ktoré NZ robí z tohto gréckeho slovesa nie je v súlade s profánnou literatúrou (kde má prevládajúci zmysel „zmena mienky“), v skutočnosti je absolútne v súlade s hebrejským pojmom vyjadreným slovesom **sub**, ktoré v niektorých prípadoch je synonymom slovesa – *epistréfo* – ktoré má konkrétny význam „obrátenie“.

Nezaoberáme sa filozofickou dizertáciou, nechceme uvádzať neplodné akademické úvahy. Hodnota tohto skúmania je veľmi dôležitá a má konkrétny dopad na našu vieru. Najprv pozvanie Jána Krstiteľa (por. Mk 1, 4), ale predovšetkým Ježiša na začiatku jeho účinkovania - *metanoéite* – nie je to pozvanie na zmenu mienky, alebo ídey v určitej veci, ale silné volanie zmeniť svoj život, mať konkrétne skutky, ktoré ukazujú obrátenie vo vzťahu medzi človekom a Bohom. Chcem krátko prehliť poslanstvo Ježiša.

Uvádzam predovšetkým podobnosť hlásania Jána Krstiteľa s Ježišovým, pretože terminologicky a prinajmenšom z časti – sa poslanstvo pojmovovo zhoduje: ale Ján Krstiteľ sám povedal, že nie je porovnanie medzi manželom a priateľom manžela! Pozvanie k obráteniu Ježišom je podstatne odlišné, pretože sa podieľa na tvorivej práci Otca a kladie do srdca človeka predpoklad na prijatie posolstva spásy. Ak sa v SZ hovorí o obrátení, vidíme, že ide o neopísateľnú prácu bez božej pomoci: Ježiš oznamujúc plnosť mesiášskeho očakávania a príchod božieho kráľovstva,

uspôsobuje človeka na prijatie tejto dobrej zvesti. Rozumieme teda veľmi dobre, že prehlásenie obrátenia (rozumie sa v zmysle, ktoré sme videli ako odmietnutie hriechu a navrátenie sa k Bohu) nie je jedným z cieľov poslanca Ježiša vo svete, ale je to cieľ jeho príchodu medzi ľudí, teda spásy. Lukáš hovorí (5, 32):

Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali (metánoia!)

Obrátenie teda otvára srdce hriešneho človeka, aby prijal lásku Boha a vedie k viere v neho. Obrátenie, o ktorom hovorí Ježiš je veľmi náročné, viac než to navrhovali proroci v SZ: Ježiš nie je spokojný s vonkajším gestom odvrátenia od hriešnej minulosti, ale chce skutočnú a radikálnu zmenu. V tomto zmysle obrátenie podľa Ježiša pozostáva v tom, že „sa stane inou osobou“, „znovu sa narodí“: môžeme myslieť v tomto prípade na rozhovor Ježiša s Nikodémom a pozvanie narodiť sa zhora (Jn 3, 1-21).

Ak myslíme na podstatnú novosť tohto pozvania na obrátenie, ktoré učinil Ježiš: v SZ ho Boh vyžadoval ako vernosť k zmluve, ktorú urobil s človekom. Ježiš v svojom kázaní miesto toho predstavuje obrátenie ako návrat syna k Bohu (por. podobenstvo o Božom milosrdenstve, Lk 15) zdôrazňujúc dôstojnosť, ktorá očakáva každého, kto prijíma proces obrátenia, uznávajúc ho ako Božieho syna.

2. OBRÁTENIE SVÄTÉHO FRANTIŠKA

Úvod

Pozrime sa v skratke, ale obzvlášť prenikavo, na text z testamentu sv. Františka.

Chceme ukázať zjavnú jednoduchosť tohto textu, vytážiť z jeho potenciality, jeho vnútornej sily, vzhľadom na rozhodujúce udalosti v živote svätého.

Čo bolo rozhodujúcim okamihom v obrátení sv. Františka? Čo bolo rozhodujúcou udalosťou v jeho stretnutí s Pánom?

Životopisy odpovedajú uvádzaním niektorých hrdinských, nádherných, zázračných a obdivuhodných udalostí: stretnutie s krížom v San Damiano (2Cel VI 10,a), vypočutie si hlasu na ceste do Spoleta (2Cel II 6,b), bozk malomocnému (2Cel VII, 17b; 2CelIV, 9c); toto všetko boli obzvlášť výstižné udalosti.

Pietro Maranesi vo svojej zaujímavej štúdii, ktorú tu budem spomínať, píše, že prispievame k **životopisnej marginalizácii** skúsenosti s malomocným.

I keď obdobie, ktoré František strávil medzi malomocnými je opísané, ostáva na okraji. Nie je to najdôležitejšia udalosť. Predstavuje len príklad asketického cvičenia, vykonaného poníženým zapretím seba (1Cel VII, 17a). Predstavuje predbežné opatrenie, alebo prípravu na jeho stretnutie s vôľou Boha a zmenu jeho života. Takto príhoda počutia evanjelia a predovšetkým zjavenie sa kríža v San Damiano sa stávajú oveľa dôležitejšími. V krátkej naratívnej časti, ktorá otvára *Testament*, dáva František veľmi presnú odpoveď o tom, čo rozpovedal vyššie. Môžeme sa pozrieť na prvé tri verše *Testamentu* (1-3). Mimo opomínania udalosti s malomocnými, druhá udalosť sa uvádza vedľa seba v životopisoch. Tieto uvádzajú impozantnú a hrdinskú transformáciu udalosti: úvodné prerazprávanie času, ktoré František strávil medzi malomocnými (*Test, 1 Cel*) je postupne nahradené pozoruhodnou udalosťou ako František bozkal malomocného (2Celano, *LM Bonaventure*).

Bádatelia dnes súhlasia s vynikajúcou hodnotou diel o svätom ako „privilegovanom prameni na porozumenie silného jadra jeho náboženskej skúsenosti“. Ale je tiež pravdou že rôzne práce obsiahleho hagiografického materiálu (životopisného) týkajúceho sa Františka z Assisi znamenajú cenný prínos pre porozumenie udalosti, ktorá sa ešte aj jeho súčasníkom javila výnimočná a očarujúca.

Niektorí hovoria priamo „o strategickej hodnote *Testamentu* pre porozumenie kresťanského programu Františka“ (G. Miccoli).

Pozrime si teda text.

Skúmanie troch veršov sa uskutoční podľa troch častí, ktoré ako sa zdá, zhrňujú text.

- A- Predstavenie dvoch hlavných rysov príbehu a opis situácie „odchodu“.
- B- Nepredvídaná udalosť a
- C- kladný záver udalostí, ktoré spôsobili radikálnu zmenu v živote jedného z dvoch charakterov.

2.1 Dva hlavné rysy príbehu (1a)

a. Pán (Dominus)

Aký obraz Boha sa ponúka v texte? Je „dedit“ Boha, „danie“ Boha Františkovi príkaz, alebo dar? Prikazuje Boh, aby „začal konať pokánie“, alebo mu udeľuje dar „počiatku konania pokánia?“ Len 11 krát sa toto sloveso vyskytuje v spisoch Františka, 5 krát v *Testamente* a v každom prípade to má iste lingvistické použitie:

„Dominus dedit mihi: talem fide in ecclesiis...,
a Pán mi udelil takú vieru v kostoloch,

tantam fide in sacerdotibus...,
udelil mi a udeľuje tak mnoho viery v kňazoch,

de fratribus...,
dal mi (udelil mi) bratov,

Sed sicut dedit mihi Dominus simpliciter et pure dicere et scribere regulam et
ista verba,
Ale Boh mi dal skromne a čisto diktovať a písať Regulu a tieto slová,

Vo všetkých týchto prípadoch je toto porovnávané s darom, darom daným Františkovi Bohom, s veľkou veľkodušnosťou Božej iniciatívy.

Tak sme schopní čítať úvodné znenie takto:

V svojej добрote a veľkodušnosti Pán pripustil, dovolil, daroval mi, bratovi Františkovi, začať činiť pokánie.

b. Brat František

Kto je tento brat František?

Text je o mužovi, ktorý má silné a presné uvedomenie si seba a sebapoznanie, ale čo je počiatkom takej sebaistoty?

*Pán ma zavolať menom, aby uskutočnil ojedinelú prácu vo mne.
(po taliansky: „učiniť ojedinelú históriu“ pre mňa)*

Text je o mužovi, ktorý má meno nie preto, že „dostal meno“, ale pretože niekto ho nazval týmto menom.

Pozrime sa na 2 hlavné prvky tohto uvedomenia seba:

- Z jednej strany vedomosť, že je ponížený sluha
- Z druhej plné uvedomenie si zodpovednosti príkazu, ktorý dostal.

Tieto prvky, ktoré charakterizujú Františkove sebauvedomenie nie sú protikladné, ale sa navzájom dopĺňajú.

2.2 Základná podmienka odchodu (1b)

a. Podľa životopisov

František je predstavený ako márnomyseľný mladý muž, alebo ako narcistický mladík vyššieho sociálneho stavu.

b. Podľa Testamentu

Čo hovorí František sám o sebe? Ako vidí svoju situáciu odchodu? Čo znamená výraz „jestvovanie v hriechu“ pre Františka?

Jeho opis je veľmi syntetický.

Dôkaz a dôsledok jestvovania „v hriechu“ spočíva podľa Františka v jeho neschopnosti zniesť pohľad na malomocných.

Z tohto môže rásť neprítomnosť každej moralistickej vízie hriechu; všade, kde je Boží zákon porušený zvláštnymi zavrhnutiahodnými činmi má ústredné miesto.

Tu u Františka (v týchto veršoch) nie je nijaká moralistická vízia hriechu.

Východiskovým bodom v hodnotení hriechu je existenciálny rozmer, v ktorom nachádza seba, prežitý a precítený ako zoslabenie svojho života. Toto pochádza od pocitu polohy vlastnej existencie ďaleko od Boha.

Okrem každej slabosti a nedostatku jasnosti, jeho opravdivé „jestvovanie v hriechu“ je odmietnutím Božej prítomnosti v jeho živote.

Môžeme si prečítať jeho druhé Napomenutie:

„Pán povedal Adamovi: “Zo všetkých stromov raja jedz, zo stromu poznania dobra a zla však nebudeš jesť!” (Gn 2, 16-17). Zo všetkých stromov raja mohol jesť, takže kým nešiel proti poslušnosti, nezahrešil. Zo stromu poznania dobra je totiž ten, kto si privlastňuje svoju vôľu a vyvyšuje sa dobrami, ktoré v ňom prejavuje a koná Pán; a tak z našepkávania diabla a prekročením príkazu vzišlo ovocie poznania zla. Preto je správne, aby znášal trest.“

Pre Františka, ktorý je v hriechu, má svoj základný prameň vymedzený v osvojení („konanie vlastného) jeho vlastnej vôle, kde každé želanie je namierené na seba. Je centrom vesmíru. Centrom ku ktorému smeruje všetko.

Čítajme 8. Napomenutie:

„Apoštol hovorí: “Nik nemôže povedať: Ježiš je Pán, iba ak v Duchu Svätom“ (1 Kor 12, 3); a „Nikto nerobí dobre, veru, celkom nik.“ (Rim 3, 12). Ktokoľvek teda závidí svojmu bratovi nejaké dobro, ktoré Pán cez neho hovorí a koná, dopúšťa sa hriechu rúhania, lebo závidí samému Najvyššiemu (Mt 20, 15), ktorý hovorí a koná každé dobro.

Priamo s týmto postupom „nevhodného privlastnenia“ svojej vlastnej existencie, zlom so svojim blízkym má svoj pôvod v jednom postupe.

Hriech závidi pochádza zo samej náklonnosti k sebestvu, v ktorom sme schopní prosiť Boha o dobro vykonané iným, ale my ho chceme mať pre seba, upadnúc do rúhania voči Bohu.

Je dôležité podotknúť, že podľa dvoch úryvkov Napomenutí vízia sebestva nie je adresovaná len „nemorálnej“ osobe, ktorá činí pôžitok centrom svojho života, ale tiež osobe, ktorá používa dobré veci od Boha, ako dobré zmýšľania charakteru, na vychvaľovanie seba v dobre, ktoré on, alebo ona sú schopní vykonať, alebo tá osoba, ktorá upadá do sklúčenosti závidi pre dobro, ktoré pracuje v iných.

Taliancky preklad textu *Legendy troch druhov* je zaujímavý v tomto zhrnutí na konci príbehu:

„*E da quell'ora Francesco smise di adorare se stesso*“.
Doslova, „a od tejto hodiny, prestal seba zbožňovať“.

Taký bol stav jeho hriechu: zbožňovanie seba, činiac seba objektom každej túžby v nepretržitom a bezduchom hľadaní vlastnej slávy.

2.3 Ústredná udalosť jeho života (2)

a. Konanie Boha (2a)

„*A Pán sám viedol ma medzi nich*“.

Text hovorí: „ipse Dominus“, *Pán sám*.

Ďalej hovorí znovu: „ipse Altissimus revelavit mihi“:

„*Najvyšší mi vyjaviť,
ako mám žiť podľa Evanjelia*“ (v.14)

František našiel pôsobenia Boha v jeho fyzickom a potom duševnom pohybe z Assisi do údolia a ponížil sa tam, kde žili malomocní.

Len mocná ruka Boha bola schopná umožniť Františkovi dokončiť tento fyzický a najmä duševný pohyb:

Z mesta, prostredia moci a blahobytu,
K chudobe údolia, miesta útulku zavrhnutých,
Kde skúsil to isté popretie sebestva ako ostatní.

b. Františkova odpoveď (2b)

František nezastavil tento ojedinelý a nádherný pohyb, ktorý sa v ňom uskutočňoval.

„Dominus et ego“. Boh a František, spolu na ceste.

Text hovorí o slobodnom a nesebeckom prilipnutí Františka ku pohybu, ktorý ho vedie darovať seba v tejto „miseri“ (nešťastný stav, alebo biedny stav v angličtine). Dať svoje „srdce“ (cordis), aby žil *miseri-cordia* (anglicky: milosrdenstvo, doslovne vytrhnutie srdca).

Všimnime si, že v štruktúre tejto príhody nám František hovorí:

„Začal som činiť pokánie, pretože som začal činiť milosrdenstvo (anglicky: uskutočňovať milosrdenstvo“) medzi malomocnými.

Pre neho „činiť pokánie“ je to isté ako „uskutočňovať milosrdenstvo“.

Pre hlbšie skúmanie pojmu „milosrdenstvo“ bolo by užitočné porozumieť, čo František mieni „konaním pokánia“ (v latinčine a v taliančine sa môže preložiť ako: „konanie“, alebo „robenie“) . Ale nateraz nie je možné uskutočniť takú úlohu.

V jeho príbehu, bez odvolania na typické náboženské momenty, nám František ponúka presnú postupnosť udalostí: na prvom a základnom mieste je tu osoba v jej utrpení a marginalizácii, ktorá dáva oživenie všetkého v ostatných miestach jeho života, ba aj v jeho náboženskom živote.

Pri zmene tohto výpravného sledu sme stratili absolútnu jedinečnosť Františkovho rozprávania, ktorý našiel radikálne zjavenie Boha určite v „inom“ a v milosrdenstve uprostred biedy. Nie je to hlas, ktorý počul na ceste do Spoleta, alebo tvár, ktorú videl na kríži v San Damiano, ktoré otvorili cestu k hlasu a tvári malomocných. Opak je pravdou: uprúc pohľad milosrdenstva na ich biedu odkryl všetko, čo bol schopný vidieť v svojom sebecke..

František ale nerozpráva o svojej sociálno-politickej situácii, ani nemá aspiráciu dať sociálno-náboženskú odpoveď, ani nepraktizuje nejaký druh asketického cvičenia. Toto by bola práve iná cesta podopretia sebecka.

Milosrdné obrátenie očí srdca voči biednym ho skutočne vedie medzi malomocných a núti ho stretnúť sa s trpiacim a sám stať sa malomocným.. Toto objavenie ukrižovaného Krista, prichádzajúceho medzi nás v milosrdnom hnutí sebaodhalenia predstavuje definitívny a absolútny dôkaz, že zmysel existencie spočíva v paradoxnej logike darovania sa Kristovi cez malomocných. A všetko sa mení. Život Františka už nie je schopný byť takým, ako bol predtým, pretože jeho duševná všeobecnosť sa obrátila hore nohami (prevrátila).

Preklad: František Palko

Upravil: S. Gáborová

KURZ PRE FORMÁTOROV, Rím, 18.-26. marec 2006

Čo je formácia? (prednáška č. 8)

Anne Mulqueen OFS USA, *spolupredsedyňa Komisie pre národnú formáciu v Spojených štátoch*

Prehľad témy:

Čo je formácia?

Základným zdrojom materiálu dnes prezentovanom sú *Smernice pre formáciu OFS*, ktoré vydalo Predsedníctvo Medzinárodnej rady OFS v Ríme v r. 2001.

Ako od formátorov Svetských františkánov sa očakáva, že prinesiete tento materiál späť do vašich krajín a budete formovať iných formátorov. Vašou najväčšou úlohou bude vytvoriť povedomie bratstva pre tých, ktorých budete formovať. Budete musieť prispôsobiť skúsenosti, ktoré ste získali tu v Ríme, vašej kultúre doma.

Mám niekoľko jednoduchých odporúčaní, ktoré vám pomôžu uskutočniť to, čo ste sa naučili a spoznali.

1. Skôr než určíte termín formačného zasadania, zhromaždíte všetok svoj materiál a usúdíte, čo už poznáte. Ak potrebujete viac informácií, preštudujte si tému, alebo prediskutujte ju s niekým, ktorého považujete za informovaného.
2. Stanovte ciele a úlohy formačného zasadania a opakujte ich často a rozličnými spôsobmi počas zasadania.
3. Starostlivo pozorujte účastníkov, aby ste zistili, či chápu látku. Vyžaduje si to stálu pozornosť a prehľad. Môžete meniť spôsob vašej prezentácie. Zásadou je, aby účastníci rozumeli látke.
4. Berte do úvahy rozdiely vo veku, stupni vzdelania a znalosti témy predtým, než plánujete formačné zasadanie.
5. Usporiadajte a zhrňte jasne a systematicky vaše body tak, aby hlavná myšlienka a vedľajšia látka zodpovedali vášmu cieľu.
6. Budte dôkladne pripravení a poznajte vašu tému. Ak však nepoznáte odpoveď na nejakú otázku, neobávajte sa niekomu povedať, že to neviete, aby ste dostali informáciu. Skromnosť a pravda sú základné prvky františkánskej spirituality.

Naša téma je: „Čo je formácia?“. Má štyri časti:

1. *Identita, úloha a poslanie formátora;*
2. *Stupne formácie;*
3. *Rozlíšenie formácie a*
4. *Metodológia a prostriedky na uskutočnenie toho doma, čo ste spolu prežili a naučili sa.*

I. Identita, úloha a poslanie formátora.

Cieľ:

- Ponímanie identity, úlohy a poslania najmä vo formačnom procese iniciácie.

Zámery:

Táto časť vám napomôže:

- Porozumieť a byť schopný aplikovať základné ľudské a psychologické črty formátora
- Porozumieť a presadzovať rozvoj základných kresťanských, katolíckych princípov
- Porozumieť a presadzovať rozvoj základných svetských a františkánskych vlastností
- Porozumieť úlohe formátora
- Porozumieť poslaniu formátora
- Uľahčiť ľudský, kresťanskokatolícky a františkánsky rozvoj povolania budúcich členov od počiatočného stretnutia po plné začlenenie do bratstva..

Identita, úloha a poslanie formátora

Smernice pre formáciu v OFS nám hovoria, že ak uvažujeme o niekom pre službu formátora, musíme vybrať psychologicky, kultúrne a duchovne vhodných svetských františkánov.

Psychologicky, musí byť formátor vyspelý, vyrovnaný, mať sebaovládanie, otvorený k dialógu, mať dobrú súdnosť a schopný aplikovať a pretlmočiť, čo sa naučil.

Kultúrne, formátor musí poznať učenie, rozumieť metodológii, byť schopný odovzdávať informácie konkrétnym spôsobom a mať dobré komunikačné schopnosti.

Duchovne, musí byť formátor zaangažovaný pre osobné ustavičné obrátenie cez ustavičnú formáciu. Formátor musí byť dobrým svedkom, verným františkánskej charizme, dobrého charakteru a náročný.

Toto predstavuje cieľ a ideál. Je to základ toho, čím každý formátor chce byť. Ak ste boli vybraní vašim národným bratstvom pre službu formátora, máte mať do určitého stupňa tieto vlastnosti.

V nasledujúcom materiáli chcem vypracovať a rozvinúť tieto ideály.

1.1 Identita formátora

Identita formátora má tri hlavné zložky:

- a) ľudská a psychologická zložka;
- b) kresťanská a katolícka zložka;
- c) svetská a františkánska zložka.

1.1.a. Ľudská a psychologická

Formátor skôr než sa podoberie na službu formátora, musí mať istý stupeň zrelosti, vyrovnanosti, sebakontroly. Pretože tí, ktorí k nám prichádzajú sú citliví k našim návrhom a tendenciám, musíme poskytnúť psychologický pohľad pre prijatie služby formátora.

Základné ľudské a psychologické vlastnosti:

- aplikuje, čo sa naučil a odovzdáva to iným
- používa viac dialóg ako prednáša
- citovo je čestný a vedomý si osobného ohraničenia
- má zodpovednosť za osobné činy a rozhodnutia
- usiluje sa pochopiť význam slov iných
- prizná svoje omyly a ospravedlní sa za chyby
- počúva ostatných bez prerušovania, alebo núkania riešení
- chápe, že rásť je možný, ale dokonalosť patrí Bohu
- doplňte svoje vlastné:

1.1b. Katolík a kresťan

Formátor musí mať dostatočné znalosti o katolíckej viere. Pretože činy hovoria hlasnejšie než slová, formátor musí prejavovať katolícke kresťanské správanie. Podstatnými sú oboje znalosti aj osobné svedectvo.

Základné katolícke kresťanské črty:

- plne zasvätený katolík, ktorý prijal všetky sviatosti patriace jeho stavu života
- osoba súkromnej a liturgickej modlitby
- osoba oddaná meditácii Svätého Písma, najmä evanjeliu – idúc od evanjelia k životu a od života k evanjeliu
- osoba oboznámená s hlavnými dokumentami Cirkvi, najmä s dokumentmi Druhého Vatikánskeho koncilu a Katechizmom katolíckej Cirkvi
- osoba pripravená budovať Cirkev, využívajúc Bohom dané dary
- doplňte svoje vlastné:

1.1.c. Laik a františkán

Formátor musí znútorňovať charizmu sv. Františka a chápať laickú spiritualitu tak, že sa prejavuje spôsobom života ako Svetský františkán.

Základné svetské a františkánske črty:

- Túžba žiť evanjelium
 - nasledujúc Františka
 - cez obrátenie k evanjeliu
 - v bratstve
 - ako člen katolíckej Cirkvi
 - žijúc svetským štýlom života
 - v životodárnej jednote so všetkými členmi Františkánskej rodiny
- Dobre oboznámený s (so)
 - Svätým písmom
 - Regulou
 - Generálnymi konštitúciami
 - Medzinárodnými štatútmi
 - Národnými štatútmi
 - Rituálom
 - Františkánskou charizmou
 - knihami a prameňmi o sv. Františkovi, sv. Kláre a iných františkánskych svätých
 - oficiálnymi dokumentmi Cirkvi
- Doplňte svoje vlastné:

Mnoho z toho čo som hovorila o identite formátora možno aplikovať aj na úlohu a poslanie formátora.

Chcem uviesť dva prvky, ale v menších detailoch.

1.2 Úloha formátora

Úloha formátora nebude efektívna, ak nebude osobou modlitby a nebude sa spoliehať, že Duch Svätý ho sprevádza v jeho živote.

Úloha formátora pozostáva z:

- pozývania prespektívnych členov k obráteniu a ich sprevádzania na duchovnej ceste, riadiac ich cestu zakaždým, keď je to potrebné
- venovania individuálnej pozornosti každému kandidátovi, najmä uvedomenia si unikátnych okolností a osobnosť každého

- pripustenia, aby jeho láska ku Kristovi determinovala všetko čím je a všetko čo koná ako formátor
- rozdelenia svojich darov a talentov s kandidátmi a bratstvom a neočakávanie ničoho za odplatu
- vlastnenia tak jasnej vízie, že nemôže byť ničím deprimovaný
- vypracovania plánov činnosti, ktoré sú rozumné a môžu sa uskutočniť, avšak môžu sa posúdiť a zmeniť, ak sa ukážu neefektívne.

1.3. Poslanie formátora

Poslanie formátora je jednoduché a biblické. Je to poslanie apoštolov. Sv. František všetko evanjelizoval, aj vás aj mňa. Poslaním je: „Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“ (Mt 28, 19-20).

Nik nemôže vylepšiť prehlásenie poslanca, ktoré Ježiš dal svojim apoštolom a František si Ho osvojil ako vlastné. Prvá časť končí slovami Ježiša k formátorom: „Idte a učte...“

Ak si želáte, môžete pripojiť svoje postrehy:.....

II. Stupne formácie

Cieľ:

- Znalosť a porozumenie rôznych stupňov formácie

Úlohy:

Táto časť vám pomôže:

- uľahčiť zasadania a všímať si perspektívnych členov, či majú znak povolania
- uviesť a rozvinúť pochopenie Sv. Františka, františkánskej spirituality, kristológie a teológie
- určiť ich pochopenie cirkevnej nauky a patričných cirkevných dokumentov
- pripraviť kandidátov k večným sľubom v OFS
- urobiť zmenu medzi formálnou iniciačnou formáciou a zahrnutím do plného bratského života
- poskytnúť materiálny obsah pre každý stupeň formácie.

Stupne formácie

Regula a konštitúcie

Článok 23 Regule uvádza: „...*Prijatie do rádu sa dosiahne postupne v období zasvätenia, v období formácie aspoň počas jedného roku a profesiou Reguly.*“ Článok 37 Generálnych konštitúcií určuje: „*Členstvo v Ráde sa dosiahne prostredníctvom obdobia zasvätenia, obdobia formácie a profesiou Regule.*“

Toto sú minimálne požiadavky. Každý národ si môže tieto procesy adaptovať, aby vyšiel v ústrety požiadavkám ľudu. Avšak **tento minimálny časový rámec a tieto stupne sa nemôžu eliminovať**. Možno predĺžiť čas zasvätenia a formácie, nemožno ich však skrátiť. Môžete obdobie zasvätenia rozdeliť na dve časti, ale nemôžete ho eliminovať.

Formácia prebieha v stupňoch v strede Bratstva. Vyžaduje spoluprácu s Božou milosťou a túžbu prehĺbiť svoju vieru a obrátenie prostredníctvom OFS.

2.1 Obdobie zasvätenia

2.1.a. Základné úlohy

- Preskúšať oprávnenosť povolania v rozličných rozmeroch
- Uviesť sv. Františka a kristologickú františkánsku spiritualitu

- Určiť katolícke kresťanské chápanie.

Ak to vaše národné štatúty dovoľujú, obdobie zasvätenia sa môže rozdeliť na podstupne. Štatúty USA dovoľujú dve etapy zasvätenia: Orientácia, nasledovaná Skúmaním. Materiál je všeobecnejší v Orientácii a špecifickejší v Skúmaní (bádaní).

Ostatní prednášatelia vám hovorili o podstate identity Svetského františkána. Ja vám chcem hovoriť o zodpovednosti formátora Svetských františkánov.

2.1.b. Materiálny obsah počas obdobia zasvätenia

- Uviesť a vysvetliť proces dialógu a delenia: zavrhnúť pojem formátora ako prednášateľa a perspektívneho člena ako pasívneho člena
- Vysvetliť význam povolania a ako ho viesť rozoznať: na samom začiatku zdôrazniť, že žiadateľ je predovšetkým zodpovedný za svoju formáciu a že hlavným činiteľom formácie je Duch Svätý
- Oboznámiť žiadateľa s ostatnými činiteľmi formácie
- Vysvetliť, čo sa udeje počas formácie a čo sa bude od neho očakávať, najmä život ustavičného obrátenia k evanjeliu
- Uviesť sv. Františka a sv. Kláru použitím životopisov
- Oboznámiť s františkánskou modlitbou a apoštolskou aktivitou
- Zdôrazniť dôležitosť Svätého Písma v živote Svetského františkána, najmä evanjelia
- Určiť znalosti katolíckeho učenia a tradície žiadateľa
- Prehliadť znalosti a používanie katechizmu katolíckej Cirkvi a dokumentov II. Vatikánskeho koncilu
- Vysvetliť jednoducho, ale detailne, pojmy zo svetskej a laickej spirituality
- Uviesť žiadateľa do liturgie hodín
- Oboznámiť ho s Regulou, Generálnymi konštitúciami, medzinárodnými štatútmi, Rituálom a národnými štatútmi
- Stručne vysvetliť pojem Františkánskej rodiny a jej históriu
- Povzbudiť poslucháčov k uchýleniu sa do samoty, zameranej na povolanie a rozlíšenie povolania k Svetskému františkánskému rádu a františkánskému spôsobu života
- Doplňte svoje vlastné:

2.2 Obdobie formácie (zvané tiež Kandidatúra)

2.1.a. Základné úlohy

- Pomáhať kandidátom v ich duchovnom raste v spôsobe života Svetských františkánov
- Prehliadť u kandidátov pochopenie významu voľby, ktorú kontemплоvali
- Poskytnúť podrobnejšie františkánske a cirkevné pramene
- Pripraviť kandidáta na zloženie večných sľubov ako Svetského františkána

2.2.b. Materiálny obsah počas obdobia formácie

Pokračovanie v upevňovaní všetkého materiálu využitého počas obdobia zasvätenia tak, aby sa dôkladne upevnila spiritualita Svetských františkánov a ich evanjeliový spôsob života:

- Dominujúcim v období formácie je intenzívne štúdium Regule OFS – venovať mimoriadnu pozornosť znakom Regule, ukazujúcim kandidátovi cestu
- Štúdium Predhovoru (napísaným sv. Františkom), opisujúci požehnania kajúcnosti a biedu nekonania kajúcnosti
- Pokračovanie zdôrazňovania evanjelia a jeho aplikácie v každodenných podmienkach
- Hľadanie účasti na živote Cirkvi
- Hľadanie účasti v apoštolskom živote – problém mieru a spravodlivosti, ochrana životného prostredia, posilnenie jednoty rodiny, pozornosť robotníkom, atď.
- Odporúčanie čítať originálne spisy sv. Františka a Kláry
- Predstavenie ostatných františkánskych svätých, najmä svätých OFS
- Začatie podrobného štúdia Generálnych konštitúcií, medzinárodných štatútov a národných štatútov

- Povzbudzovanie túžby po celoživotnom raste vo františkánskej spiritualite
- Povzbudzovanie účastníkov k stíšeniu sa a modlitbovému dňu, zameranom na sľub a kajúci spôsob života
- Pripravovať kandidátov na obrad profesie zbožnou meditáciou o vážnosti tohto verejného a večného sľubu
- Doplňte svoje vlastné:

2.3. Obdobie dočasných sľubov

Regula 23: Profesia včleňuje kandidáta do Rádu a je svojou prirodzenosťou trvalým sľubom. Večnej profesii, z objektívnych a špecifických pedagogických príčin, môže predchádzať dočasná profesia, obnoviteľná každoročne. Celkové obdobie dočasnej profesie nemôže byť dlhšie ako tri roky (Čl. 42.2 Generálnych konštitúcií).

2.3.a Základné úlohy

- Umožniť kandidátovi čas na dosiahnutie požiadavky veku potrebného pre Profesiu
- Vzhľadom na večné sľuby uviesť do súladu každú neistotu zo strany kandidáta
- Uviesť do súladu každú neistotu zo strany bratstva o vhodnosti kandidáta na zloženie večných sľubov

2.3.b. Materiálny obsah počas obdobia dočasných sľubov

- Pokračovanie v upevňovaní všetkého materiálu využitého v období formácie
- Pokračovanie v štúdiu a uvažovaní o Svätom Písme
- Pokračovanie v štúdiu a uvažovaní o ekleziológii
- Pokračovanie v štúdiu a uvažovaní o františkánskej histórii a spiritualite
- Pokračovanie v štúdiu a uvažovaní o úlohe laikov

2.4. Obrad profesie alebo trvalého sľubu Regule

2.4.a. Pred obradom trvalých sľubov, alebo profesie, kandidát musí mať jasné pochopenie:

- povolania a ako bol pozvaný
- základného poznania evanjelia a ako ho žiť (prvenstvo Krista)
- františkánskeho evanjeliového života
- učenia Cirkvi a dodržiavanie cirkevného učenia
- svetského života a poslania v Cirkvi ako Svetského františkána

Brat Felice Cangelosi, OFM Cap. dôkladne objasnil večné sľuby. Mojou jedinou poznámkou je zdôrazniť, že *profesiou reguly kandidát verejne prejaví úmysel žiť ako Svetský františkán vo svete a pre svet ako evanjeliový kvas a soľ na zemi pre zvyšok života.*

2.5. Nový profesant

Smernice pre počiatočnú formáciu, vydanie z roku 1992, opisuje obdobie novej profesie ako také, v ktorom „Výchovná aktivita... nadobúda formu cesty v šľapajách Františka a v duchu Regule.“

2.5.a. Základná úloha

- Poskytnúť prechodné obdobie medzi počiatočnou formáciou a plným včlenením sa do Miestneho bratstva

2.5.b. Analógia cesty

- Vzorom je Ježiš
 - Detailné štúdium františkánskej kristológie
- Cesta viery
 - Zdôrazniť radikálnu povahu krstu – včlenenie do Kristovho tela
- Duch Svätý ako sprievodca
 - Zdôrazniť silu Ducha Svätého viesť nového profesanta podľa Božej vôle
- Zdôraznenie sv. Františka

- Ako sv. František hovoril:
 - oni tiež majú svedčiť o Ježišovi vo svojom živote
 - oni tiež majú žiť životom viery, nádeje a lásky
 - oni tiež sa majú spoliehať na vedenie Ducha Svätého

2.5.b. Materiálny obsah nového profesanta

- Všetok materiál uvedený v 2.3.b. pre dočasné sľuby
- Uvedomiť si, že dialóg je v tomto stupni veľmi dôležitý, pretože títo ľudia sú zrelší vo svojej viere a žijú františkánsku charizmu
- Pre meditáciu sa spoliehať na Sväté Písmo a hlavne na evanjelium
- Pokračovať v štúdiu, žití a milovaní Reguly
- Uviesť primerané príklady zo života sv. Františka a iných františkánov počas diskusie
- Ak je to možné predstaviť nového profesanta iným novým profesantom v iných bratstvách
- Použiť všetky pramene použité v tomto týždni v rozličných stupňoch
- Pochopiť, že dôležitejší ako materiál je kladný osobný vzťah s formátorom; nový profesant nesmie pocítiť stratu v prechodnom pcese
- Doplňte svoje vlastné:

2.6. Pokračujúca formácia

2.6.a. Základné úlohy

- *Formácia bratov, ktorá sa začala v predchádzajúcich etapách, pokračuje neustále, permanentne. Ona je ako pomoc pri konverzii každého jednotlivca i všetkých a pri plnení vlastného poslania v Cirkvi a v spoločnosti (GK, čl. 44.1)*
- Pokračujúca formácia je určená na podporu a posilnenie sľubu učenom v profesii žiť podľa Regule pre zvyšok nášho života. Pokračujúca formácia sa prejavuje stálym obrátením.

2.6.b. Materiálny obsah pokračujúcej formácie

Pokračujúca formácia je neohraničená.

Tu je niekoľko neobmedzených prameňov.

- Pokračujúca formácia je časť pravidelne plánovaného zhromaždenia
- Samota, dni modlitby, workšopy a semináre
- Cirkevné dokumenty, pápežské encykliky, apoštolské listy
- Knihy, pásky, videá, ktoré nás privádzajú k hlbšiemu osobnému poznaniu Krista, sv. Františka, františkánskej spirituality a iných prvkov našej cesty života
- Regula ako dokument pre meditáciu a integráciu do nášho života
- Uvedenie do františkánskej teológie a teológov ako sv. Bonaventúra a bl. Ján Duns Scotus
- Atd.
- Doplňte svoje vlastné:

III. Rozpoznanie povolania

Cieľ:

- Určenie Bohom daného povolania a základnej spôsobilosti pre večné sľuby

Úlohy:

Táto časť vám pomôže:

- osvojiť si proces týkajúci sa rozpoznania povolania
- naučiť budúci členov ako preveriť volanie k povolaniu
- rozoznať prekážky povolania
- naučiť sa pozitívne znaky povolania
- rozoznať neprítomnosť znakov povolania

Rozpoznanie povolania svetského Františkána

Rozpoznanie povolania do OFS je dvojakou cestou. Aj bratstvo aj jednotlivec rozpozná prítomnosť, alebo absenciu povolania. Je lepšie rozoznať povolanie čím skôr, napriek tomu musíme čakať na vedenie Ducha Svätého.

Rozpoznanie nie ľahké a cesta nie je priama. Všetci zúčastnení musia mať vieru, že keď sa urobilo rozhodnutie, sleduje sa Boží Duch.

Generálne konštitúcie určujú podmienky základnej spôsobilosti pre Svetského františkána. Budem hovoriť o menej zrejmých znakoch.

Rozpoznávanie je proces. Je to jasné a vedomé rozhodnutie počuť a odpovedať na Božie volanie. Aby sme počuli Boha, musíme sa modliť. Modlitba je podstatný a hlavný prostriedok na rozpoznávanie.

Miesto toho, aby som vám predniesla mnoho slov, chcem sa pokúsiť vysvetliť nedefinovateľný pojem rozpoznania v jednoduchých, konkrétnych pojmoch.

Pre rozpoznanie povolania do OFS musia aj budúci člen aj bratstvo:

- modliť sa – to je základný prostriedok
- počúvať tichý hlas Ducha, alebo hlasný hlučný víchor Ducha
- vyprázdniť svoje srdcia a mysle z predpojatých ideí a náklonností
- rozoznať prameň volania
 - mohli by ste byť prekvapení počuť, že niekto sa môže vyhnúť volaniu
 - rozpoznanie je spolupráca s milosťou
 - počúvame mnoho hlasov – kultúry, kariéry, sociálneho tlaku, vlastného záujmu, atď.
 - vašou hlavnou úlohou je rozlíšiť medzi hlasom Boha a ostatnými hlasmi
- tolerovať načas pochybnosť, pretože pravidlá nasledovania nie sú jednoduché
 - všetko musí úplne závisieť na Bohu, aby sa určila a plnila Božia vôľa

Aj keď vám nemôžem dať perfektnú sériu pravidiel na nasledovanie, tu sú **niektoré podstatné prvky pre hľadanie budúceho člena:**

- zjavný rast vo františkánskej spiritualite a schopnosť výberu v harmónii s evanjeliom
- známka duchovnej zrelosti a schopnosti sa pohybovať nad potrebou istoty – nie úplne chápuť, ale spytujúc sa : Bože, aký je môj budúci krok?“
- známka obrátenia – keď srdcia sa obrátia k Bohu, menia sa hodnoty a aj my sa meníme.

Tu je vždy možnosť urobiť chybu; avšak prijímame riziko, pretože vieme, že Boh ctí úmysly našich srdcí. Ak zotrváme v modlitbe, Boh požehná naše činy a opraví naše omyly.

Ako je každá osoba jedinečná, aj každé volanie je jedinečné. Niekto môže zakúsiť nepokoj so svojim životom. Iný môže túžiť za niečím, čo mu v živote chýba. Ak sa počúva volanie Boha, nájde sa aj pravá identita. **Volanie Ducha nemôže byť analyzované.** Právě volanie je jednoducho volanie nasledovať Božiu vôľu v našom živote. Ježiš, ako vzor a príklad, hovorí: “Ak ma milujete, zachováte moje prikázania“ (Jn 14, 15).

Sú tu niektoré **stanoviská, ktoré nám pomôžu rozoznať pozvanie Boha do OFS. Hlavné stanoviská sú:**

1. **Dôvera:** Kniha Prísloví nám hovorí dúfať v Pána z celého srdca a neopierať sa o náš rozum pretože Boh bude riadiť naše cesty.

Ak dôverujeme, musíme veriť že:

- Boh je prítomný

- Boh k nám hovorí
 - Boh je milujúci a milosrdný
 - „Všetko slúži na dobré pre tých, čo milujú Boha“(Rim 8, 28).
2. Počúvanie: Boh k nám hovorí prostredníctvom všetkého – bolesti a radosti, citov a zmyslov. Musíme počúvať s otvorenými ušami a otvorenou myslou, najmä to, čo si neželáme počuť. Načúvanie vyžaduje ticho.
 3. Modlitba a čakanie: Samuel sa modlil: „Hovor, Pane, tvoj sluha počúva (1 Sam 3, 10). Samuel čakal na odpoveď. Modlitba pre rozoznanie vyžaduje počúvanie Boha s plnou pozornosťou a ak tomu veríme, celý náš život sa stane modlitbou.
 4. Znalosť Svätého písma: Písmo obsahuje množstvo vzťahov medzi Bohom a jeho ľuďmi. Čím viac sme dôvernejší s týmito vzťahmi, tým viac k nám hovorí slovo Božie a vedie nás správnym smerom.
 5. Pokora: Pokora sa zakladá na sebapoznání. Pokorný človek nie je ani príliš sebavedomý ani príliš skromný. Pokora je jedným zo základných kameňov pre rozoznanie, pretože pokorné srdce prijíma hranice ľudských vedomostí a je ochotné sa spoliehať na pomoc Boha a iných.
 6. Disciplína, vytrvalosť, trpezlivosť, perspektíva: Tieto štyri atribúty sú hlavné pre rozoznanie povolania.
 - Impulz je kontrolovaný disciplínou
 - Neistota je prekonaná vytrvalosťou
 - Trpezlivosť nahradzuje rozčúlenie
 - Perspektíva nás upozorňuje, že je to Božie volanie, na ktoré máme odpovedať
 7. Doplňte svoje vlastné:

Všíkali sme si kladné podmienky pre rozoznanie. Teraz si pozrime prekážky, alebo bariéry pre rozoznávanie volania.

Ak sú nekontrolované môžu zmeniť zdravé bratstvo na nefunkčné. Preto je dôležité pre dobro bratstva oznámiť tieto faktory hneď ako sa spozorovali. Pouvažujme o článku 22 Regule

Miestne bratstvo je „... základnou jednotkou celého rádu a viditeľným znakom Cirkvi, Spoločenstvom lásky. Musí byť výsadným miestom pre rozvoj cirkevného ducha a Františkánskeho povolania a pre oživenie apoštolského života svojich členov.“

Individualizmus a súperenie nemajú miesto v spoločenstve lásky.

Toto sú hlavné prekážky zdravého bratského života.

- individualizmus a súperenie
- sústredenie na seba
- vlastný záujem
- ctižiadosť
- pokrytectvo
- potreba kontroly
- ťažkosti s medziludskými vzťahmi
- doplňte svoje vlastné:

Na nešťastie zoznam je nekonečný.

Ak ste neistí o vašej schopnosti rozoznania, spomeňte si, že Mojžiš, Jeremiáš a Izajáš verili, že sú neschopní vykonať plány Boha. Boh ich presvedčil ináč.

Ak rozoznávame povolanie, činíme to s naším súčasným chápaním, prosiac, aby Boh opravil naše nepochopenie. Chcem zakončiť s niektorými kladnými a negatívnymi znakmi prítomnosti, alebo neprítomnosti povolania do OFS.

Kladné znaky

Perspektívny člen:

- je si vedomý potrieb iných
- ukazuje šľachetné motívy vôle pre vstup do Rádu
- ukazuje atribúty mieru a pokoja napriek možným problémom, alebo nepokojom vo svojom živote
- vyžaruje radosť zo svojho vnútra
- je otvorený a dôveryhodný vo vzťahu vo vnútri bratstva
- prejavuje vytrvalosť a trpezlivosť napriek ťažkostiam a prekážkam
- je prijatý bratstvom a verí, že patrí do bratstva
- je naplnený vďačnosťou a láskou, čo časom neochabne
- zakúša skúsenosti obrátenia.

Negatívne znaky, alebo varovania

Perspektívny člen:

- je preťažený a vyčerpaný
- pociťuje vnútorný zmätok, nepokoj, smútok, alebo depresiu
- má naliehavý predchádzajúci záväzok, ktorý si vyžaduje vážnu úvahu, najmä k deťom a manželovi/manželke
- zažíva úzkosť a mánie a nie je v dotyku s Božou prítomnosťou.
- prejavuje postoje absolútnej istoty, arogancie, nadradenosti, márnivosti, úzkosti, popudlivosti, zatrpknutosti, odmietnutia, alebo povýšenosti.

V USA sa prijala prax, že ak je pochybnosť o individuálnej pripravenosti pre prijatie povolania do OFS, bratstvu sa dáva výsada pochybnosti.

Na záver, rozoznanie pre oboch, perspektívneho člena ako aj pre toho, kto rozoznáva, je umením počúvania vo vnútornej úplnej skromnosti a závislosti od Boha, súc si vedomý hnutia Ducha Svätého za všetkých okolností.

IV. Metodológia a prostriedky pre realizáciu

Cieľ:

- Prispôsobenie vedomosti a znalosti, potrebných pre realizáciu vo svojej krajine, čo sa naučili a spoznali v Ríme.

Úlohy:

Táto časť vám pomôže:

- porozumieť, prečo musíme akceptovať osobu, ktorá bola formovaná
- ohodnotiť pozitívne vlastnosti každej osoby a byť schopní určiť pozitívne vlastnosti
- porozumieť, prečo je potrebné zaradiť tých, čo boli formovaní do procesu formácie
- byť schopní preniesť idey a informácie skupine ľudí s rôznym stupňom poznania
- byť schopní identifikovať charakteristické črty formácie dospelých
- zistiť pozitívne znaky povolania
- rozoznať neprítomnosť znakov povolania.

Metodológia

Hoci patríme k tomu istému rádu, prichádzame z rôznych kultúr. Môžeme mať ťažkosti porozumieť materiálu, ktorý som prezentovala, pretože slová, ktoré používam pochádzajú z mojej kultúry a nemusia sa používať tým istým spôsobom ako u nás.

Vy máte inú úlohu. Vašou zodpovednosťou je to, čo ste sa naučili a skúsili v Ríme priniesť späť do vašich bratstiev doma. Toto je jasná úloha.

Používajúc zhrnutie v medzinárodnej smernice z roku 2001, chcem prebrať **metodológiu** v štyroch častiach:

1. Prijatie formovanej osoby;
2. Počítanie s kladnými vlastnosťami každej osoby;
3. Angažovať perspektívnych členov do formačného procesu;
4. Odovzdanie myšlienok a informácií skupine s rôznou úrovňou vedomostí.

(1) Prijatie formovaných osôb

Sväté Písmo nám opisuje, ako Boh povoláva osobu, volá ju po mene. Tento akt volania po mene nás činí jedinečnými. Úcta k jednotlivcovi ako Božiemu dieťaťu je základnou úvahou pre formátora. Hodnota ľudskej osoby nesmie byť nikdy narušená.

Formácia spája ľudskú skúsenosť s Písmom a františkánskou charizmou a dovoľuje kandidátovi skúmať, interpretovať a posudzovať svoje skúsenosti vnútorného obrátenia podľa evanjelia a františkánskej charizmy.

Ak sa formácia koná v skupine, môžu tam byť osoby, ktoré pristupujú k formačnému procesu rôznymi spôsobmi.

- Niektorí počúvajú, kým pochopia význam látky a potom urobia v sebe spontánny krok. Potom sa učia rýchle a dobre pracujú.
- Niektorí preferujú konkrétnu prezentáciu. Majú radi postupné vedenie a osobnú zaangažovanosť v aktivitách.
- Niektorí myslia v symboloch. Vytvárajú si vlastné duševné obrazy a majú radi dobre organizované prezentácie.
- Niektorých tešia diskusie a neorganizované sedenia. Radi rozmýšľajú o látke a činia závery.

Ak máte formačnú skupinu pozostávajúcu z rôznych osobností, je lepšie mať formačný tím zložený z viacerých typov osobností, aby sa mohlo každému vyjsť v ústrety.

Na čo sa pýtame je, či prijímate v tej chvíli osobu aká je, mysliac na skutočnosť, že odráža obraz svojho stvoriteľa.

(2) Počítanie s pozitívnymi vlastnosťami každej osoby

Formácia je zameraná na osobu. Hoci formácia môže prebiehať v skupine, nemožno ignorovať individualitu každej osoby. Predpokladáme, že ten kto prichádza k nám je zodpovedný, do istej miery oboznámený, zrelý, čestný a dôveryhodný. Očakávame, že ma istý stupeň sebapoznania a sebaakceptácie. Ctíme a rešpektujeme Bohom danú slobodnú vôľu každej osoby.

Každý má niečo, čo môže ponúknuť iným, Miestnemu bratstvu, cirkvi a svetu. Formátor pomáha kandidátovi rozoznať svoje schopnosti tak, aby ich mohol použiť pre všeobecné dobro. Niektoré príklady ochoty slúžiť iným sú:

- služba chorým
- plánovanie služby modlitby
- poskytnutie pohostinstva
- zaangažovanosť v apoštolskom živote, napr. sociálna činnosť
- Doplňte svoje vlastné:

(3) Zhrnutie formovaných do procesu

Povedalo sa, že dialóg je dôležitejší ako prednáška, je dôležitejší ako diskusia.

Dialóg sa dotýka oboch – počúvajúceho aj hovoriaceho. Počúvanie, bez kladenia otázok môže byť pre niektorých formátorov ťažké z dvoch príčin – prvá, formátor pravdepodobne pozná odpoveď a druhá, osoba požaduje, aby formátor poskytol odpoveď.

Naša úloha nie je jednoduchá – vliať informácie do hláv ľudí. Formátor môže často presmerovať otázku tým, že položí podobnú otázku a tak umožní dotyčnému, aby sám rozmyšľal.

Ak odpovedáme na otázku, na ktorú si môže osoba sama odpovedať, poskytneme mu svoje vedomosti a skúsenosti a strácame možnosť budovať jeho sebadôveru a pomáhať mu naučiť sa niečo o príčinách položenia otázky.

Podielníctvo je odlišné od diskutovania v tom, že predpokladá individuálne osobné skúsenosti a diskusia môže jednoducho upútať myseľ bez odhalenia osobnej povahy. Môžem s vami diskutovať o probléme a vy nebudete vôbec vedieť nič o mne, alebo v čo skutočne verím.

Duch Svätý je tým, ktorý vedie osobu do OFS. Duch ju vedie prostredníctvom jej životných skúsenosti. Počas formačného procesu začína chápať čo sa s ňou stalo. Kto môže zlepšiť metódy Svätého Ducha?

Sv. František rástol v poznaní a my musíme tiež. Keď Ježiš hovoril k Františkovi z kríža v San Damiano, František neporozumel posolstvu. Počul slová „Chod“, oprav mój, ktorý ako vidíš sa rúca“ a interpretoval ho doslovne. Začal opravovať kostol tehlu za tehlu, ale napokon porozumel svojmu pravému poslaniu.

Naši žiadatelia a kandidáti tiež rastú v múdrosti a porozumení svojho povolania, tak ako postupujú v rôznych stupňoch formácie.

V procese formácie očakávame bratskú lásku a prijatie ako aj informácie. Formačné stretnutia sú prežitím bratstva. Dnes sme zakúsili lásku a prijatie bratstva.

(4) **Odovzdávanie myšlienok a informácií skupine s rôznou úrovňou vedomostí**

Tvorivosť vo formačných zasadaniach dovoľuje formátorovi odovzdať myšlienky a informácie členom skupiny s rôznou úrovňou vedomostí.

Nič nenahradí vzrušenie a satisfakciu nájdania vlastnej odpovede na otázku. Nadaný formátor poskytne všeobecné vedenie a potom dovolí formovaným mať radosť z osobného pochopenia a vedomosti.

Ak budeme používať rozličné pramene skôr než jednoduchý text, budeme mať lepšie šance poznať potreby rôznych ľudí. Treba si stále pamätať, že formátor nie je jedine zodpovedný za individuálnu formáciu.

Počuli sme mnohokrát, že hlavným činiteľom formácie je Duch Svätý a kandidát tiež nesie hlavnú zodpovednosť za vlastnú formáciu. **Keď však preberáme službu formácie, môžeme zabudnúť, že táto základná jednotka Ducha Svätého a osoby je posvätná.** Je to základ, na ktorom spočíva formačný proces. Zvyšok z nás len asistuje Duchu Svätému vo formačnom procese.

Je lepšie myslieť na formátora ako na sprostredkovateľa než na učiteľa. Skúsený sprostredkovateľ pomáha iným sa učiť na vlastnej úrovni a takto budovať sebadôveru. Poslucháč sa stáva menej závislý od formátora, viac sebaistý a viac sebestačný.

Formátori, ktorých ponímame ako učiteľov, často príliš rýchlo podávajú svoje názory na otázky. Toto oslabuje kandidátovu sebaistotu a schopnosť samostatne myslieť. Niekedy je lepšie odpovedať otázkou na inú otázku, najmä ak ide o mienku. Preformulovať

otázku a vyzvať osobu, aby hľadala vlastnú odpoveď. Osoba odpovie podľa svojho stupňa porozumenia.

Dolu je zjednodušený zoznam charakteristických znakov formácie dospelých z hľadiska svetských františkánov.

- **dospelí využívajú vlastné skúsenosti**
- dospelí používajú svoje skúsenosti pri hodnotení života a prijímaní rozhodnutí pre budúce záväzky
- dospelí sú angažovaní do celoživotného hľadania svojej identity v Bohu a OFS
- dospelí chcú jasné ciele
- dospelí reagujú na pozitívne a zdvorilé vzťahy, ktoré zlepšujú formačný proces
- dospelí očakávajú, že sa vezmú do úvahy ich individuálne sily a slabosti
- dospelí majú rôzny spôsob učenia a komunikatívne štýly
- doplňte svoje vlastné:

Cesta ako spoznať potreby skupiny s rôznou úrovňou vedomostí je používať rôzne pramene ako: iných prednášateľov, audio a video pásky, letáčky, články a aktivity, ktoré dovoľujú individuálne aplikovať, čo sa naučili a praktizovali. To dovoľuje jednotlivcom rásť vlastným tempom.

Na záver:

Ak formátor myslí a hovorí za perspektívnych členov a nedovolí im, aby boli priamo a aktívne zaangažovaní v procese, budeme mať nezrelých Svetských františkánov a slabé bratstvá. Ak budú vyzvaní, aby prevzali vedúcu funkciu, budú mať ťažkosti s uplatňovaním autority.

Myšlienka, ktorú chcem tu teraz zdôrazniť je, že by sme mali poskytnúť hlavné informácie. Keď sa však urobí osobný čin, alebo rozhodnutie, čo sa týka témy formácie, je lepšie pre formátora urobiť krok späť a dovoliť osobe o tom rozmýšľať, alebo sa modliť, využívajúc v procese skúsenosti celého života.

Preklad: František Palko
Upravil: S. Gáborová

Bratstvo ako základný prvok spirituality sv. Františka (prednáška č. 8)

P. Samy Irudaya OFM Cap, Generálny duchovný asistent OFS

Úvod

„Povolanie“ je základným pojmom v Písme. Je ilustrované povolaním Abraháma v Starom Zákone, Ježiša v Novom zákone a povolaním Sv. Františka v 12. storočí. Aj keď si uvedomíme, že osobu do OFS „povoláva“ Boh, predsa každá osoba v Ráde má zodpovednosť podporovať skutočné povolanie. Cieľom celého formáčného procesu je sprevádzať osobu na jej vlastnej ceste objavenia Boha, objavenia sv. Františka a objavenia vlastného individuálneho povolania.

Keď prví apoštoli hľadali Krista, on im odpovedal: „Podďte a uvidíte“ (Jn 1, 29). Toto je základný postoj Svetských františkánov voči tým mužom a ženám, ktorí chcú dnes nasledovať Krista.

„Regula a život svetských františkánov je toto: zachovávať evanjelium nášho Pána Ježiša Krista nasledovaním príkladu sv. Františka, ktorý urobil Krista inšpirátorom a stredobodom svojho života s Bohom a s ľudmi“ (Regula 4).

Formácia v spôsobe života svetského františkána sa chápe ako realistické napomáhanie rastu jednotlivých Svetských františkánov i bratstiev, tak aby cesta, ktorú žijeme v dnešnom svete sa mohla stále viac pripodobniť príkladom svätého evanjelia. **Formácia sa musí stať prostredníctvom malých skupín členov podieľaním vlastných skúseností.** Život v bratstve je efektívnym činiteľom formácie. Bratský život prispieva k rastu vzájomných vzťahov, k formácii františkánskej osobnosti a charakteru a k rozvoju františkánskych postojov.

1. Františkánske dedičstvo

Čo začalo pre Františka ako osobitná odpoveď na individuálne povolanie nebolo to, že má zostať na tejto ceste vedomia Boha. František osobitne veril, že povolanie Božie k jeho životu bolo pre jeho vlastné obrátenie. Veril, že povolanie zmeniť jeho život bolo individuálnym povolaním, aby zreformoval rozmarné chodníky svojej mladosti. Vo svojom živote mnoho utratil s malým, alebo nijakým ohľadom na posolstvo evanjelia. Táto pravda sa mu stala jasnejšou po jeho uväznení, chorobe, jeho návštevách v jaskyniach pri Assisi. Povolanie Pána na zmenu jeho srdca bolo kryštálikové. Toto povolanie bolo skutočne Božou vôľou pre jeho život. František sa tešil, že ostane v tejto pozícii, ale to nebolo úmyslom Boha. Aký prekvapený musel byť, keď rytier Bernardo Quintavalle požiadal, aby ho prijal do tohto spôsobu života, potom ako tajne pozoroval Františka modliť sa v noci. Kanonik Peter tiež požiadal, aby sa mohol stať členom jeho skupiny. Farmár Giles sa k nim pripojil na poliach. Toto bolo niečo, čo Františka zaujalo, že iní sú priťahnutí k tomuto spôsobu života. Základnou Františkovou otázkou snád bolo: „Aký spôsob života?“ V tejto súvislosti sa znovu uchýlil k Písmu a k modlitbe, aby rozoznal, čo Boh od neho žiada. František toto pochopil veľmi jasne, ako o tom rozpráva vo svojom Testamente: „Keď mi Pán dal bratov, nebolo nikoho, kto by mi povedal, čo mám robiť, ale samotný Najvyšší mi objasnil, že mám žiť životom evanjelia“ (Test. 14).

František použil pre tých, ktorí chceli sa k nemu pripojiť termín „bratia“. Nikdy sa na nich nepozeral ako na nasledovníkov, alebo synov, ako to bolo v iných náboženských Rádach. František chcel, aby táto skupina, ktorú Boh odčlenil, bola známa ako rodina. Dokonca aj meno, ktoré pre nich vybral: Rád menších bratov, alebo Menší bratia, poukazuje na pohľad, v ktorom František chápal seba a tých čo boli s ním. Nemali sa vyvyšovať, ale byť služobníkmi, nasledujúc príklad, ktorý dal náš Pán. Vo vnútri vlastného spoločenstva sa nik nemá vynášať nad iných. Jediný, ktorý sa má starať o ostatných je gvardián, gvardián všetkých, ktorý ich má udržiavať verným Bohu. František vybral rodinu ako svoj vzor vzťahu.

Kdekoľvek bratia sú, alebo sa stretnú, nech ukazujú, že sú členmi tej istej rodiny. Nech jeden druhému dôverne prejaví svoje potreby, pretože ak matka miluje a stará sa o svojho syna podľa tela, tým viac musí každý horlivo milovať a starať sa o svojho brata podľa ducha (Potvrdená regula z r. 1223, 6,7,8).

Nech každý miluje a stará sa o svojho brata ako matka miluje a stará sa o svojho syna v tých veciach, v ktorých mu Boh dal milosť (Prvá Regula 9,11).

Okrem vzájomného konania poznaných potrieb, pre chorých medzi nimi, boli za nápravu jeden druhého pokorne a veľkoryso; nemali spomínať chyby druhého. V pustovni František opisoval ako vzťah matky a ich synov, vzťah medzi tými čo sa modlili a tými, čo sa o nich starali.

Tí, čo chcú nábožne ostávať v pustovniach nech sú traja, nanajvýš štyria bratia. Dvaja z nich nech sú matkami a nech majú dvoch synov, alebo aspoň jedného. Tí dvaja, ktorí sú matkami, nech žijú životom Marty a dvaja synovia nech žijú životom Márie (Regula pre pustovne 1).

Táto malá skupina mužov, toto bratstvo, bude základom pre obnovu cirkvi.

Ako Svetským františkánom, nám Pán dáva tiež bratov a sestry. „Regula a život Svetských františkánov je toto: zachovávať evanjelium nášho Pána Ježiša Krista...“. Toto máme činiť „nasledovaním príkladu sv. Františka, ktorý urobil Krista inšpirátorom a stredobodom svojho života s Bohom a s ľuďmi.“

Bratstvo je spôsob ktorým a prostredie prostredníctvom ktorého sme pozvaní žiť evanjelium. „Povolanie do OFS je povolaním žiť evanjelium v bratskom spoločenstve. Pre tento cieľ sa členovia OFS zhromažďujú v cirkevných spoločenstvách, ktoré sa nazývajú bratstvá.“ Bratia a sestry sú v nich preto, aby si poskytovali pomoc a povzbudenie. Sú tam, aby učili. Sú tam, aby naprávali. Sú tam, aby mi pomáhali žiť evanjelium a ja som tam, aby som pomohol žiť evanjelium im (cordinio.)

2. Bratstvo - vzor otcovstva Boha a bratstva Ježiša Krista

Je to základná bunka Rádu, viditeľný znak Cirkvi, nadprirodzená realita založená na otcovstve Boha a na bratstve Ježiša Krista, spoznaných silou Ducha Svätého.

Je to dar Ducha svojej Cirkvi, nadobudnutý vďakou, udelený dar, aby sa stal znakom spoločenstva a jednoty „pre tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa“ (Jn 17, 20).

Popri tejto hierarchii je to prorocká a charizmatická prítomnosť Cirkvi, ktorá sa podieľa na ich poslaní. Je to špeciálne miesto, kde sú bratia a sestry podporovaní, aby si viac uvedomovali svoju krstnú dôstojnosť, žijúc svojim príslušnosť k Cirkvi, činiac františkánsku charizmu prítomnou v Cirkvi, dozrievaním svojej viery a súc svedkami Kristovho zmŕtvychvstania.

OFS vo svete je telom a bratstvá sú časťami tohto tela a živia ho.

Každé bratstvo má svoje vlastné usporiadanie a zloženie, ale nie je a nemôže byť izolované jedno od druhého. Toto ich môže poškodiť. Je škodlivé oslabiť zmysel príslušnosti k celému OFS a ostať uzavretý vo vnútri malého prostredia vlastného bratstva, pretože nás to pripravuje o životodarnú miazgu, ktorú rád prenáša.

Bratstvo je žijúcim darom, ktorý by sme vždy mali nosiť vo svojom vnútri a ktoré je celkom odlišné od iných: tieto len označujú rytmus konania cesty.

Je to rada, ktorá ich oživuje a vedie, organizujúc stretnutia tak, aby jej členovia rástli v dogmatickej, duchovnej, psychologickej a sociálnej úrovni. Toto všetko je pre vedenie bratstva, aby sa stala **matkou**, ktorá neustále plodí františkových nasledovníkov a **učiteľom**, ktorý ich učí a formuje (Em.I). Počas nášho formačného kurzu uvidíme nevyhnutné aspekty bratského života. Musí to byť spoločenstvo lásky, musí to byť miesto pre trvalé obrátenie a musí to byť miesto opory pre život podľa evanjelia vo svete. Odporúčané pramene uvádzajú v tejto zahrňujúcej kvalite slová, rehoľníkov, bratov, sestry a mužov. Tieto spisy, ktoré sú naplnené múdrosťou, sú tiež aplikovateľné pre bratov a sestry, mužov a ženy Svetského františkánskeho rádu.

Františkánsky ideál bratstva odvodzuje svoj základ od otcovstva Boha a bratstva Ježiša Krista. Trojica je jedinečná v tom, že nijaká osoba Trojice nie je nikdy nadradená inej, hoci táto radikálna rovnosť sa netýka ľudských vzťahov, je vzorom, ktorý nás učí, čo znamená byť stvorený na obraz a podobnosť Boha (Gen 1, 26) a ponúka obraz, po ktorom ľudia ašpirujú (pc6).

Pokora otvára ľudské srdcia pre túto skúsenosť Božieho vzťahu. Vo svojom chválospeve Boha sv. František prehlasuje: „Vy ste pokora!“ (prsG 4), pretože náš Trojičný Boh je vzťahový svojou povahou, t.j. slobodné spoločenstvo osôb bez nadvlády, alebo podriadenosti. Pretože ľudia sú stvorení ako podobní Bohu, pomaly sa stávajú slobodným spoločenstvom osôb bez nadvlády, alebo podriadenosti, takto dosahujú pravú pokoru. Sv. Bonaventura nám takto vraví o vtelení, „Boh sa ponížene sklonil, aby povzniesol prach našej prírody v jednote s vlastnou osobou (Sv. Bonaventura: II. kázeň o Narodení Pána).

Trojica je základným vzťahom, ktorý tvorí Cirkev: „Všeobecná Cirkev sa javí ako ľud prenesený do jednoty od jednoty Otca, Syna a Svätého Ducha“ (LG 4). „Kto miluje mňa, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídem k nemu a urobíme si u neho príbytok“ (Jn 14, 23). Snaha zachovávať

Ježišove slovo inšpirovala Františka urobiť evanjelium skutočným základom bratského života (RnB 1 1). Založený na vernosti k evanjeliu, bratský evanjeliový život nás privádza do dôverného vzťahu s Trojicou.

František si osvojil plán Boha pre jeho stvorenia ako rodina sestier a bratov: brat slnko, sestra luna, atď. (CtC). Nikdy sa sám nemenoval jednoducho ako „František“, ale vždy ako „Brat František“. „Brat“ odhaľoval vzťah s každým stvorením, ku ktorému ho Boh povolal. „Brat“ tiež odhalil jeho poslanie uzdraviť vzťahy pokornou poníženosťou (pozri CtC 10-11, 7 úplny koncil p6-7).

3. Život v bratstve

„Bratstvo“ je základným vzorom evanjeliového života Svetského františkána. Božie volanie žiť v dokonalej láske, snažiť sa o svätosť a budovanie Božieho kráľovstva kulminuje a nadobúda tvar v bratskom živote a kolektívnom úsilí skupiny. Regula sa vo viacerých súvislostiach zmieňuje o bratskom aspekte OFS: OFS je organickým spojením všetkých katolíckych bratstiev rozšírených po celom svete (Regula 2), v životodárnej jednote s celou františkánskou rodinou sa usilujú sprítomniť svojho spoločného Serafinského Otca (Regula 1b) a tradične sa nazývajú ako „bratia a sestry kajúcnici“ (Regula 7a).

Významným znakom prvých bratov bolo hlboké a dôverné bratstvo, ideál, ktorý im predložil sv. František. „Pán mi dal bratov“ hovorí František vo svojom testamente a ustanovil, že sa majú nazývať ako „Menší bratia“. Vo svojej reguli jasne prejavil, že samotné predpisy a štatúty neregulujú františkánske bratstvo. Jej časťou sú viera, láska a milosť. Prvá regula nabáda bratov: „A každý má milovať a starať sa o svojho brata vo všetkých veciach, v ktorých mu Boh dal milosť, ako matka miluje a stará sa o svojich synov.“

V neskoršej reguli toto nadobúda inú formuláciu:

„Ak sa matka takto stará o svojho syna narodeného podľa tela, nemá sa niekto horlivejšie starať o svojho brata podľa ducha?(pozri v knihe spirituality OFS v novej reguli s.125-127).

a. Bratstvo lásky

Bratstvo, povelaný Duchom Svätým v mene Kristovom je aspektom kajúcného života, čo je veľmi významné a nenahraditeľné. Bratia si pomáhajú navzájom v raste, v láske k Bohu vzájomnou láskou, povzbudzovaním, bratskou nápravou atď. Spolu prekonávajú ťažkosti, zbavujú sa sebecka a podávajú svedectvo obrátenia k Bohu.

Františkove spisy dosvedčujú, že chápal dar bratov viac ako jednoduchý nástroj Pána. Boli to oboje potrebné podmienky i výrazy evanjeliového života, čo vyžaduje svedectvo o spoločenstve Božej lásky, ktorou je Trojica. Aby priniesol zrod „ducha pravdy evanjelia, potreboval bratov“ podľa Ducha“. Keď bratia sestry sa vzájomne milujú, Duch Boží v nich žije a sám Boh, Všemohúci Otec, Syn a Duch si postavia príbytok medzi nimi. Ako synovia toho istého nebeského Otca a ako jednota pozvaná podieľať sa na božskom živote, sú bratmi Krista“. O ako sväté a ľúbezné... je mať takého brata“. Tak pri učení ako aj v praxi, František zrodil bratský život, ktorý je intenzívny a bohatý s podtónmi.“ (Cord 137).

Bratstvo musí byť spoločenstvom lásky. Vo svojom testamente nám sv. Klára hovorí: „Milujúc sa navzájom láskou Kristovou nech láska, ktorú máte vo svojich srdciach sa prejavuje navonok vo vašich skutkoch tak, aby podnietené takýmto príkladom, sestry vždy rástli v láske k Bohu a v dobročinnosti navzájom“ (cord 136).

Bratstvo OFS, hovorí regula, je skupina bratov a sestier vedených Duchom Svätým, snažiacich sa o dokonalú lásku vo svojom vlastnom svetskom stave. Svojou profesiou sa zaviazali žiť evanjelium podľa spôsobu sv. Františka. Vieme, že bratstvo je založené na otcovstve Boha, bratstve Ježiša Krista svedčiacom vo svojom vnútri Duchom Svätým, vedené a zabezpečené učením Cirkvi. Toto všetko sa má žiť spôsobom príkladu sv. Františka a prostredníctvom daru bratstva.

Z regule sa dozvedáme, že bratstvo „je základnou jednotkou celého rádu“, sú tu teda aj iné jednotky, ktoré spolu tvoria celé telo. Preto je potrebná výmena vitality, vzťahov a skúsenosti medzi rôznymi jednotkami, aby spolu rástli a vyhýbali sa izolácii v uzavretom okruhu, čo spôsobuje chradnutie a smrť.

Bratstvo je „viditeľným znakom Cirkvi, spoločenstvom lásky“. Z tohto pochádza povinnosť ukázať črty Cirkvi zreteľným spôsobom života a vzájomným budovaním.

Bratstvo „musí byť výsadným miestom pre rozvoj cirkevného ducha a františkánskeho povolania a pre oživenie apoštolského života svojich členov.“ To značí, že bratstvo sa musí stále a stále učiť, aby bolo schopné rozvíjať tieto hodnoty a urobiť autentických františkánov z tých, ktorí boli včlenení do františkánstva. Jedine takto sa stane pravým a privilegovaným miestom, nielen v zmysle povinnosti voči vlastnému povolaniu, ale aj jeho autencitou a ľudským bohatstvom jeho ponúk.

V Konštitúciách čítame, že „Bratstvo OFS nachádza svoj pôvod v inšpirácii Františka, ktorému Najvyšší zjavil základné evanjeliové kvality života v bratskom spoločenstve“ (Testament 14) a že povýši „spoluprácu medzi bratmi a sestrami a ich aktívnu a spoločnú prítomnosť v miestnej a univerzálnej Cirkvi“ (Konšt. 28).

Členovia bratstva „bratia a sestry sú spoluzodpovední za život v bratstve ku ktorému patria a za OFS...vo svete. Toto si vyžaduje osobnú prítomnosť, svedectvo, modlitbu a aktívnu spoluprácu v súlade s prostriedkami ... (Konš. 30).

b. Bratstvo - živá skúsenosť povinnosti, jednoty a vzájomnej lásky

Dôležitou kvalitou spoločenstva je živá skúsenosť povinnosti. Implikácie tejto kvality pre život v spoločenstve sú tieto:

1. Bratstvo je dar, ktorý musí byť objavený a prežitý, je závislé na trvalej milosti a požiadavky Božej iniciatívy a nielen na vlastnom prijatí, rozmare rozhodnutia, alebo voľby partnerov.
2. Bratstvo je založené na slobodnom a zodpovednom prijatí volania, je to jednota z osobného sebadarúvania, dobrovoľné rozhodnutie a záväzok prýšiaci z dôvery a nie iba legislatíva, alebo komunálne štruktúry. Je to konkrétny výraz „jedno telo, jeden duch v Kristovi“, bytie „jednej mysle a jedného srdca“, nie jednota založená na obyčajnom dodržiavaní, alebo uniforme.
3. Život v bratstve má silne odrážať lásku Otca k nám, naše vyvolenie v Ježišovi Kristovi, darovanie sily Ducha Svätého na obnovenie všetkých vecí v Kristovi.
4. Život v bratstve rozoznáva hodnotu každého človeka byť vyvoleným dieťaťom Božím, byť spaseným Kristom, mať silu odpovedať na volanie Ducha, byť tvorcom svojho vlastného sveta, vyjadriť jedinečné splynutie vlastností, alebo talentov (10) Benet The cord (diel 48 č.3).

„Vernosť a autenticita nášho sľubu, prejaveneho v komunite, poskytuje vzor pre tých vo svete, pre ktorých život s Bohom môže mať význam a ukazuje im možnosti ich vlastných sŕdc usilovať sa o svätosť“¹¹. Prví františkáni, oslobodení od sebeckej lásky vliali celú svoju náklonnosť do srdca bratstva. Bratská láska zobrazuje jednotu pre svet.

Jednomyseľnosť sestier (Chudobné Kláry), „majúcich jednu lásku, spojených v duchu a ideách“ (Fil. 2.2) bola prejavom Božej láskavosti, sviatosťou Božej nežnosti, svedectvom láskavého pohľadu Boha... Ako sa Ježiš modlil „aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal“ a „nech sú tak dokonale jedno, aby svet poznal...ako miluješ mňa“ a „aby láska, ktorou ma miluješ, bola v nich a aby som v nich bol ja“ (Jn 17, 21, 23, 26), tak žiť v bratstve znamená ukázať a zaistiť milujúcu a starostlivú prítomnosť Najvyššieho“¹²(Cord)138 diel 48, No.3.).

c. Bratstvo ako sviatosť evanjeliového života

Život v bratstve možno vyjadriť ako „sviatosť“ evanjeliového života, čo vyjadruje a uskutočňuje celý rozsah života v jednote s Kristom ako centrom a inšpiráciou nášho života.

Život v bratstve má túto sviatostnú vlastnosť, pretože je:

- efektívnym podporným systémom pre evanjeliový rast;
- produktívnou skúsenosťou riadenia duchovnej skupiny;
- kontext stability pre rast a dozrievanie evanjeliovej hodnoty a praxe – konkrétny, ľudský prejav hlbšej duchovnej reality;
- reálny znak spravodlivosti, mieru a zmierenia Božieho kráľovstva.

d. Zložky života v bratstve

Život v bratstve ako ideál a normatívna situácia pre evanjeliový život má nasledujúce zložky:

1. Osobitnú štruktúru (Regula 20-22)
 - skutočné **bratstvo** (nie spolok, alebo družina), existujúce na rôznych úrovniach;
 - animované a vedené **radou**;
 - realizovanie zvláštnej cirkevnej, apoštolskej a františkánskej **funkcie**
2. Potrebná vitalita (Regula 23)
 - oživovaná primeranou **formáciou** ;
 - prehĺbená prostredníctvom **trvalých sľubov** jej členov
 - zrelá prostredníctvom **dialógu** a harmonickým riešením problému
3. Podporujúce sily, ktoré vyživujú bratský život (Regula 24-26)
 - pravidelné a časté **stretnutia** bratstva a jej rady
 - trvalá **podpora** členov
 - primeraná **duchovná asistencia**
 - pastoračné a bratské **vizitácie**.

e. Bratstvá služba

Evanjeliové bratstvo nachádza svoj základ v Kristovi, prvorodeného mnohých bratov, ktorý činí zo všetkých ľudí opravdivé bratstvo. Bratský život je budovaný prijatím voľby *kénosis* Vtelenia a Veľkej noci a pokračovaním v šľapajách Krista, Služobníka. V skutočnosti „Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a dať svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mt 20,28).

Odkedy Kristus dal svoj život za iných, služba naznačuje aspekt sebazapierania, pokuty a utrpenia. Služba hľadá svoj prirodzený kontext v očakávaní solidarity v zármutku a nie odmeny a ocenenia. Sľub bratského života a jeho kult vedie k nevyhnutnosti prostredníctvom *daru služby poskytnutej ako obeť a bezplatne*.

Dar, pretože hovoríme o službe našim bratom a nie o ich službe nám.

Obetná služba, pretože služba vo vnútri je obeťou; len služba niečo stojí.

Bezplatná služba, pretože nevyžaduje odplatu, pretože nehľadá vlastnú motiváciu v donútení otroctva, ale v slobode lásky, v potrebe lásky pre iných a pre bratstvo.

Aká služba?

1. Služba „nesenia vzájomných bremien“

Je to prvá a základná forma bratskej *diakónie*, pretože brat nie je objektom, nad ktorým sa má vládnuť, ale „bremeno“ na podopieranie: a on je určite bratom, pretože mnoho váži na ramenách iných. Bratské spoločenstvo je realizované ako „podpora“, rovnako ako spoločenstvo medzi Bohom a človekom je realizované ako podpora. Vskutku, Boh podporuje človeka v Kristovom tele, pretože „Vskutku choroby naše on niesol a bôľmi našimi sa obťažil...; on však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýzený pre naše neprávosti, trest k nášmu blahu je na ňom...“ (Iz 53,4-5).

Bratské spoločenstvo je spoločenstvom Kríža; je prítomné vždy, keď niekto pociťuje váhu iného. Na druhej strane nemusí byť kresťanským spoločenstvom a zákon Krista sa môže poprieť, ak niekto nepociťuje oporu iného.

2. Služba dobrého príkladu

Dobrý príklad nachádza svoje miesto vždy v spojení a v závislosti od *metanoia*, prikazuje sebaopretvorenie, použitím násilia na vlastné vášne a hriechne žiadosti. Bratský život sa nebuduje diskusiami, nie je výsledkom obrany bratstva; je založený na príklade toho, kto je pripravený pre obeť, toho kto premáha odpor vlastnej prírody niest' svoje povinnosti, čo predpokladá odriekanie, únavu a utrpenie; toho kto si nedovolí ostať deprimovaný odporom priemernosti, pre ktorú „dobrý príklad“ je potupou.

Bratský život je výsledkom poníženého a jednoduchého svedectva: závisí na osobnej pripravenosti odumrieť ako zrnko pšenice; je cieľovým stĺpom, ktorý sa nikdy nedá definitívne dosiahnuť, stálym denným hrdinstvom.

4. Bratstvo, miesto obrátenia

Bratstvo má byť miestom obrátenia a štartovacou plochou pre apoštolskú aktivitu svojich členov (Konštitúcia OFS Ch. 3). „Život v bratstve“ nám hovorí, že:

„miestne bratstvo... sa stáva základnou jednotkou celého rádu a viditeľným znakom Cirkvi, spoločenstvom lásky. Má byť privilegovaným miestom pre rozvíjanie zmyslu Cirkvi a františkánskeho povolania a pre rozprúdenie apoštolského života členov“.

Miestne bratstvo je základným žijúcim organizmom celého OFS. Je centrom pre duchovný rast, apoštolský dosah a milujúcou jednotou medzi členmi. Bratstvo má byť miestom, kde sa nám ponúka možnosť obrátenia a duchovného rastu. Sú dva aspekty bratského života. Jedno je vnútorné a druhé vonkajšie volanie, vnútorný duchovný rast a vonkajšie apoštolské práce. Obe sú dôležité pre život OFS. Regula OFS vyzýva svetských františkánov ísť od evanjelia (obrátenie) k životu (apoštolát).

5. Eucharistia centrum života bratstva

Úmysel pokánia a pokračujúceho obrátenia vyžaduje plnú účasť na Eucharistii, pretože Kristovo telo je hlavným prameňom posily a zodpovednosti pre rozhodnutie prijať obnovu prostredníctvom kríža a prijať Telo a Krv nášho Pána Ježiša Krista. Eucharistia ako zmluva, obeť, pokrm, slávenie, budovateľ

spoločenstva, zmierenie a štýl života je primárnou skúsenosťou dôvernej, reálnej prítomnosti pre oživenie a uskutočnenie jednoty medzi kajúcnikom a milujúcim Bohom.

6. Výzvy bratského života

Bratstvo sa skladá z rozličných druhov členov a my nie sme všetci rovnakí. Tieto rozdiely sa musia rešpektovať. Mary Ann Julian OFS, píše:

Naše bratstvá sú jasle, kde nás Boh vychováva a posilňuje pre našu prácu vo svete. V týchto „záhradách lásky“ všetky rastliny (my) sú jedinečné, rôzne, funkčné. Každý má schopnosť dať Bohu česť a prospievať svojím spôsobom inak. V súčasnosti pokušenie duje cez záhradu a často cesta, ktorú „používame jeden proti druhému“, spôsobuje, že sa stávame podráždení. Ak sa pyšne spoliehame na vlastné dary, vyskytnú sa napätia a rozdelenia. Ak sa učíme odumrieť sebe a pokoriť sa milujúcej starostlivosti Záhradníka (a našim legitímnym predstaveným), Jeho krása, Jeho láska a Jeho pokoj sa bude v nás rozmnožovať a vyleje sa na svet (cord 138).

Lester Beach OFMCap tiež naznačuje, že nie všetko sú broskyne a smotana:

Spoločenstvo znovu a znovu zakúsi skúsenosti Exoda. Niektoré problémy zotrávajú mimo ich času. Neúspech nie je ľahko zvládnuť. Budeme mať viac ako náš podiel humánosti. Predsa sme angažovaní vytvoriť klímu, kde sa humánosť chápe a je akceptovaná. Na druhej strane máme dobré slávenia. Máme skúsenosti modlitby, ktoré nás pohýňajú roztrhnúť sa od radosti. Sme mierne prekvapení oddanosťou bratov a sestier. Sme dojatí radosťou toho, kto trpí. Realizujeme našu silu ako ľud oddaný Ježišovi, ochotný „pokračovať ďalej“ nech je cena akákoľvek. Mnoho sa učíme z príkladu iných v komunite. Je dobre vedieť, že nie sme sami pri tomto putovaní k Bohu. Učíme sa o Ježišovi prostredníctvom čestnej účasti v spoločenstve. Učíme sa oslavovať bežné dary, ktoré prináša život. Nachádzame radosť v našej dohode s úbohouslužbou prinášajúcou nám satisfakciu. Noví členovia nám prinášajú šťastie, vidiac iné osoby odpovedať na evanjeliové volanie Ježiša. Keď sestra Smrť zavolá niekoho domov, zhromaždíme sa v zármutku spolu pri našej strate, vďakyvzdávajúc za večný život. Ak naša skúsenosť niekomu pomôže, dar je vzájomne uspokojujúci (cord 139).

Rodina čelí rozpadu základných hodnôt, falošné ponímanie sobášnených ľudí, mnohoznačnosť vo vzťahu medzi rodičmi a deťmi, rozvod, potrat, sterilizácia, antikoncepcná mentalita a rozvrat idey a skúsenosti slobody.

Rodina je obeťou mnohých síl, usilujúcich sa ju zničiť a deformovať. Dominujúci sekularizmus sa pridáva k nezrelým psychologickým, sociálno-ekonomickým a politickým príčinám, ktoré otriasajú etickými a morálnymi hodnotami rodiny. Výsledkami týchto skutočností sú problémy neregulárnych párov a rast civilných sobášov bez sviatostí.

Vážne situácie biedy, hladu a beznádeje, zapríčinené nezamestnanosťou, nedostatkom slušných oblastí pre život, nedostatkom vzdelania a zdravotníckych služieb atď, ukazujú jasne, že sme stále vyzývaní kultúrou smrti (imperializmus, plánované rodičovstvo podporované vládou, vojny a partizánske vojny, únosy, terorizmus, obchod s drogami, atď).

OFS prijíma výzvy urobiť svoju voľbu pre formáciu rodiny, tak aby mladí ľudia a deti našli bezpečnosť a orientáciu a adekvátny otcovský a materinský obraz, ktorý prispeje k zrelosti ich osobnosti. Tento výber si vyžaduje starostlivý a stály boj proti útokom konzumnej spoločnosti, hedonizmu a so žiadnym ohľadom na osobu, v realite, kde žena, v mnohých prípadoch, je jediným, kto vydržiava rodinu a vychováva deti.

Nie každý ostáva ako samotný jednotlivec. Vstup do OFS, v ktorejkoľvek vetve, vyžaduje vstup do rodiny, bratstva. Vo Františkovej ceste, nebola regula, nijaká cesta života, kým Boh nedal Františkovi bratov. Táto pravda dnes drží pre nás správny smer. Základnou jednotkou Františkánskeho svetského rádu je miestne bratstvo. Skladá sa z osôb, ktoré od Boha dostali individuálne povolanie žiť, podporovať, podieľať sa a sláviť s inými. Miestne bratstvo je domov, v ktorom povolanie každého člena sa pestuje a vedie. Toto je vízia, ktorú František dostal od Boha. Rodina bola dôležitá pre Františka a tak je dôležitá pre celý Františkánsky rád.

Záver

Pravá povaha františkánskej charizmy spočíva na bratstve. Kedykoľvek sa svetskí františkáni zídu spolu, prežíva sa bratstvo. Vedením výkonnej rady sa formuje bratstvo. Základnou jednotkou rádu je miestne bratstvo. Je výsadným miestom, kde sa angažujeme v apoštolských a sociálnych aktivitách, kde prežívame duchovný rast a kde prežívame rodinnú lásku. Bratia, alebo duchovní animátori (rehoľní, diecézni kňazi, rehoľné sestry, alebo vybraní Svetskí františkáni) pomáhajú bratstvu svojou účasťou ako rovnocenní členovia výkonnej rady, zabezpečujú trvalú formáciu, vedú liturgiu a čo najdôležitejšie, sú prítomní s bratmi a sestrami OFS na ich májových zhromaždeniach sv. Františka a sv. Kláry a ich spoločenstvá sú nám inšpiráciou v živote bratstva. Kráčajme spolu ako bratia a sestry, sledujúc kroky Krista a sv. Františka, zbožne si pamätajúc, že počiatočná a trvalá formácia sú kľúčom k oživeniu a aktualizácii OFS.

Otázky na uvažovanie:

1. Ako pomohlo bratstvo k rastu vášho františkánskeho povolania? V čom boli prekážky?
2. Akým príspevkom ste schopní prispieť pre rozvoj ducha „rodiny“ vo vašom bratstve?

Preklad: František Palko OFS

Úprava: S. Gáborová OFS

František, sviatosť Krista (prispôsobenie sa Kristovi) (prednáška č. 10)

P. Samy Irudaya OFM Cap, Generálny duchovný asistent OFS

Regula a život svetských františkánov je toto: zachovávať evanjelium nášho Pána Ježiša Krista nasledovaním príkladu sv. Františka, ktorý urobil Krista inšpirátorom a stredobodom svojho života s Bohom a ľuďmi (Regula OFS 4) (Prvý život Celana, Omnibus 329, 43).

Úvod

Františkánskej spiritualite sa často dáva názov kristocentrická. Prečo? Bol Ježiš Kristus centrom Františkovo uctievania Boha? Nie doslova. Podrobné skúmanie Františkových modlitieb a spisov ukáže, že František sa obracal 150 krát na Boha ako na Pána, najviac hovoril o Bohu ako o Otcovi. Len 15 krát keď sa obracal na Pána, hovoril o Ježišovi, Synovi. Týka sa to Františkovo života, jeho spirituality ako Kristocentrickej? Týka sa to príkladu, ktorý František sledoval. František videl Ježiša ako príklad dokonalej cesty zavďačiť sa Otcovi, dokonalej cesty žiť podľa Otcovej vôle. František prijímal Ježiša ako prostredníka medzi sebou a Bohom Otcom. František nasledoval príklad Ježiša vernejšie než ktokoľvek v jeho časoch. Ježiša položil pred seba a nasledoval ho tak verne ako bolo možné, neodchýliac sa od tohto ústredného žriedla, nesnažiac sa ísť doľava, alebo doprava, ale rovno a úzko, nadol tejto centrálnej línie. Sv. Bonaventura sa neskôr o Františkovi zmienil ako o *druhom Kristovi*, pretože tak verne nasledoval Ježišov príklad.

1. TRI OBRAZY KRISTA

František miloval tri obrazy Krista, boli to:

- a. *Dieťa v Betleheme*
- b. *Úbohý Ukrižovaný na Kalvárii*
- c. *Ponížený Eucharistický Pán.*

Každý obraz má význačné miesto vo Františkovom živote a vo formovaní jeho spirituality. Každý videl ako personifikáciu Pravdy vo svojom živote.

Kde prišiel k tejto pravde?

V evanjeliu, ktorému dovolil vyklíčiť vo svojom srdci. Musíme si pripomenúť, že vo Františkových časoch pre jednoduchých ľudí nebolo kníh tykajúcich sa Ježiša. Čo vedel o Kristovi, vedel z učenia a kázania iných, ale najviac z premýšľania o evanjeliu vo svojom srdci.

Celano nám zaznamenal: (Prvý život sv. Františka od Celana ch:XXX84)

Františkovým najvyšším úsilím, najvznešenejším prianím a hlavným životným pravidlom bolo vo všetkom a za všetkých okolností zachovávať sväté evanjelium. So všetkou bdelosťou a horlivosťou, s celou túžbou svojho ducha a s celým zápalom svojho srdca sa snažil dokonale nasledovať učenie nášho Pána Ježiša Krista a chodiť v jeho šľapajách. Stálym rozjímaním si pripomínal jeho slová a bystrými úvahami premýšľal o jeho činoch. Zvlášť pokora jeho Vtelenia a láska v jeho utrpení zamestnávali jeho ducha tak, že len ťažko myslel na niečo iného.

a. Dieťa v Betleheme:

Vianoce boli pre Františka najdôležitejším sviatkom. Pre neho reprezentovali úplný dar Božej lásky ľuďom. František pochopil, že Boh sa nám sprístupnil prostredníctvom Vtelenia. Boh nás tak miloval, že sa stal jedným z nás. Boží syn vzal na seba ľudskú podobu, aby sa s nami podelil o lásku s Bohom a naučil nás odmenou ako milovať Boha. Toto totálne sebaobetovanie Boha bolo pre Františka ohromujúcim. Vieme, že Vtelenie si pripomenul osobitným spôsobom v samote Greccio (1C XXX 85, 86).

Čo sa František naučil z jeho meditácii o narodení Krista:

Celano opisuje paradox scény:

Prostota je uctená, chudoba povýšená, pokora chválená a z Greccia sa stáva nový Betlehem (1C 85).

František tieto tri čnosti: prostotu, chudobu a pokoru prevzal na seba. Tento spôsob, ktorým Boh prišiel na zem najviac ovplyvňoval Františkov spôsob života.

František videl v Betlehemskej Dieťaťi spôsob, aký si Boh vybral pre jeho príchod na zem. Vybral si príchod v pokore. Vo Vtelení nebola nijaká okázalosť; nebola nijaká reklama hlásajúca príchod Boha; nebolo hlaholu trúb, jedine pre tých, ktorí mali uši, aby počuli a oči, aby videli, ako pastieri a mudrci. Podobne František pre seba a pre tých, ktorí ho budú nasledovať, si vybral jednoduchý život, bez nárokov na taký život aký ich obklopoval.

Najprv a predovšetkým František chcel skromne napodobňovať chudobu Krista. Nebol idealistom usilujúcim sa o abstraktný ideál. Videl jasný obraz evanjelia – Krista, ktorý si nemal kde položiť hlavu a František odpovedal: „čokoľvek robil, chcem robiť aj ja“. Táto základná lekcia Františkovej chudoby nesmie byť nikdy zabudnutá. Chudoba v zmysle nevlastnenia, nie je ani dobrá ani zlá – je to jednoduchý fakt. Veľká hymna sv. Pavla hovorí o Ježišovi, že sa „vyprázdnil“, zriekol sa slávy, ktorú má ako Boh, vstúpil do ľudskej prirodzenosti so všetkou jej obmedzenosťou, slabosťou a utrpením (Flp 2, 6-11). Bol Boh, predsa však prišiel ako človek, úplne závislý na ľudskom bytí, na jeho živote a živobytí. František sa naučil, že musí byť totálne závislý na Bohu. Ak Boh sa nám zveril, aj my sa musíme úplne zveriť Bohu. Dobre je to vyjadrené v reguli 11 OFS.

Kristus si vybral príchod v dokonalej poníženosti. František vo svojej jednoduchej múdrosti videl chudobu a poníženosť ako dvojčatá. Čo je poníženosť? Sme úplne závislí od Boha vo všetkých veciach. Toto je poníženosť. Boh ich chce poskytnúť. Bez Boha nie sme ničím. Toto je poníženosť. Poníženosť je čnosť, ktorú my realizujeme a uskutočňujeme podľa našej bezvýznamnosti pred Bohom a našej úplnej závislosti na Bohu. Toto možno vidieť v kázni na vrchu Blahoslavenstiev (Mt 5,3 a nasl.). Základnú formuláciu negatívneho a pozitívneho aspektu poníženosti urobil náš Pán: „Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič robiť“ (Jn 15,5).

b. Kríž

Druhým veľkým ťažiskom vo Františkovom živote bol ukrižovaný Kristus. Tu sa stretávame s druhým obrazom Krista, ktorý mal taký veľký význam pre Františka. Kristov definitívny čin lásky bol úplným sebaobetovaním. „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov (Jn 15, 5). Františkove povolanie začalo a kulminovalo v Kríži. On najprv počul volanie „oprav môj dom“, keď sa modlil pre krížom v San Damiano, jeho povolanie kulminovalo, keď dostal stigmata v La Verna. Sila Kríža mala jedinečné miesto vo Františkovej ceste. Vieme od Celana, že sa František každý deň modlil hodinky. Napriek tomu sa tiež modlil hodinky Umučenia. Čo to je? Hodinky Umučenia pozostávajú z 15-tich „žalmových“ modlitieb, ktoré František napísal na pamiatku rôznych udalostí Ježišovho života. Začiatky celého františkánskeho hnutia boli hlboko charizmatické a ukrižovanie vtlačalo posolstvo do ich sŕdc, formujúc ich spiritualitu. Horúca láska sa šírila z kríža na Františka a Kláru a z nich na iných, tak všetci horeli Duchom. Ich cit lásky a ich vedomie hriešnosti boli silné, poháňali ich ľahko do výrečného vyjadrenia. Existovala veľká hĺbka rozdeľovania medzi nimi všetkými, radostné prerozprávanie ich vrúcnych skúseností Krista.

c. Eucharistia

Tretím obrazom Krista, v ktorom František zakúsil mocnú prítomnosť Ježiša, bol obraz Eucharistického Pána. František videl veľkú Ježišovu lásku, keď pozeral na kríž. Tak bol priťahovaný k sviatosti tela a krvi Ježiša Krista, keďže v Eucharistii, Obete omše, sa proklamuje smrť Ježiša. Jeho želanie byť rovnakým so Synom Božím podnecuje jeho veľkú úctu a zbožnosť k telesnej prítomnosti Ježiša na tomto svete. Nijaký ľudský jazyk nemôže opísať vrúcnu lásku, ktorou František horel pre Krista; pociťoval, že je úplne absorbovaný ohňom božej lásky ako horiace uhlie.

Pamiatka ukrižovaného Ježiša Krista bola stále prítomná v hĺbke jeho srdca ako kytička myrty a on sa snažil, aby bol celkom v neho pretvorený ohňom lásky. Miloval vrúcne Krista a neustále sa vracal pred jeho oči, ako to raz dôverne priznal svojim druhom.

„Horel celým svojim srdcom láskou k sviatosti Tela nášho Pána a bol zachvátený veľkým úžasom pre takú blahoslonnú lásku a milujúcu blahoslonnosť. Často pristupoval k Svätému Prijímaniu tak nábožne, že aj v iných tiež prebúdzaľ zbožnosť“ (Legenda Major, omnibus, p. 698).

Celé naše bytie by mohlo byť zachvátené strachom, celý svet by sa mohol chvieť a nebo jasieť, keď Kristus Syn živého Boha je prítomný na oltári v rukách kňaza. Aká úžasná vznešenosť! Aká nesmierna blahoslonnosť! O veľkolepá pokora! O pokorná veľkoleposť! Pán celého vesmíru, Boh a Boží Syn, sa pokoril a ukryl pod spôsobom chleba, pre našu spásu (List Generálnej kapitule, Omnibus, p. 105).

Denne sa túžil zúčastňovať svätej omše. Často prijímal sväté prijímanie a činil to s takou nábožnosťou, že aj iných podnecoval k nábožnosti (II Celano, 201. omnibus, p. 523 tiež napomenutie 1 (77), Legenda o troch druhoch XIV 57 (941), Legenda o Perugii 80 (1055), Zrkadlo dokonalosti 65 (1191), Regula OFS 8).

Cirkev sa charakterizuje ako mystické Telo Kristovo. Krstom sme sa stali členmi Cirkvi. Ako členovia tohto Tela sme poctení zaujímať špecifické miesto. Našou jedinečnou účasťou je prejavenie Boha tým okolo nás. Ak sme spolu ako Cirkev, stretávame žijúcu a aktívnu osobu Ježiša vo všetkých, ktorí nás obklopujú. Ako celok, my, Cirkev, pozývame svet, aby stretol žijúcu a aktívnu osobu Krista našou prítomnosťou a akciami vo svete. Ešte dôležitejšie, stretávame žijúcu a aktívnu osobu Krista v Eucharistii. Vyskytuje sa nám hodne príležitosti stretávať Krista, jednako však si to vyžaduje od nás niekoľko vecí. Musíme byť otvorení pre stretnutie, vyhľadávať stretnutie. Stretnutie s Pánom nemôže byť potlačené. Musí prenikať do všetkého, čo robíme; prýšťa na každého, koho stretneme. Ak Kristus je centrom a

zmyslom nášho františkánskeho života, potrebujeme tieto hodnoty aplikovať na každodenný život. Každá chvíľa nášho života musí mať odkaz na Krista (Regula 5).

Otázky na uvažovanie:

1. František rástol v jednote s našim Pánom. Ako sa od vašej profesie zmenili vaše vzťahy s Ježišom?
2. Prečo bol Kristus pre Františka tak dôležitý?
3. Vymenujte niektoré cesty, kde ste sa stretli s Pánom?
4. Ako často čítate Písmo a aké ťažkosti nachádzate pri jeho aplikovaní vo svojom živote?
5. Keď sa cítite ako Ježišov apoštol unavený v práci, usilujete sa zosilniť „v šľapajách Majstra“, napr. v jeho Eucharistickej prítomnosti?

Preklad: František Palko OFS
Úprava: S. Gáborová OFS